

KHIKHI ZISUH SI SEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HINGA MAW?

(If that were Christ, would you give him your blanket?)

by : Rev. Richard Wurmbrand

Khikhi Khrih Hei Si Sehlaw Na Puan Na Pe Siang Hnga Maw?

Thonginn chungah Tuluk Khrihfa thongtla pahnih hna cu kik nih a hlawn cang hna. Puan zuun khat veve lawng an ngei. A hawi Khrihfa pakhat nih a hawipa cu a hei zoh i a thirh tuk kha a hmuh. A lungchung ah, “Khikhi Khrih hei si sehlaw na puan na pe siang hnga maw?” timi ruahnak kha a ngei. “Pe tuk e,” a ti i a puan cu a hei vorh.

Love in Action Ministry

410 006

HAKA Chin

**KHIKHI ZISUH SI SEHLAW NA PUAN
NA PE SIANG HNGA MAW?**

(If that were Christ, would you give Him your blanket?)

by: Rev. Richard Wurmbrand

A lettu: Rev. John Siam Lian

Published by
Love in Action Ministry

Yangon, Myanmar

10,000 copies

If That Were Christ

Hakha Chin Edition

Copyright 2015 Voice Media

info@VM1.global

Web home: www.VM1.global

All rights reserved. No part of the publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic, or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. For permission requests, email the publisher, addressed “Attention: Permission Coordinator,” at the address above.

This publication **may not be sold, and is for free distribution** only.

A Chung Ummi

Page

01.	Biahmaithi	2
02.	Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai	5
03.	Thlithup Khrihfa Hi A Um Taktakmi A Si Hnga Maw?	25
04.	Catlap Cung Lawng I A Ummi Thil	35
05.	Russia An Kalvary Tlang	42
06.	Russia Ram Ah Khrihfa Zeizat Set Dah Thong Ah An Thlak Hna	51
07.	Thongthlak Uknak	57
08.	Tuluk Ram	61
09.	Zantim Khrihfa	68
10.	Liberal Cummunist Uknak Ram A Simi Romenia	72
11.	Hremnak Tlamtling	77
12.	Zantim Ah Dawtnak Niceu A Chuak	88
13.	Afrika Ram Khrihfa An Hrem Hnanak	92
14.	A Luatmi Ram I A Ummi Khrihfa Hna Nih Communist Uknak An Hmuhning Lungput	96
15.	Kan Hrial Ding	104
16.	Zeidah Kan Tuah Khawhmi A Si Kun Lai	109
17.	Ca A Herhnak	115
18.	Radio In Thawngthabia Phuannak	118
19.	Thlithup Riantuantu Pastor Hna Le Khrihfa Martar Pawl Nih An Kaltakmi An Chungkhar Hna Kha Zeitindah An Bawmh Khawh Hna Lai?	121
20.	Chimceih A Tam Bikmi Thil Kong Ah Biahalnak	125
21.	Ka Biacah Hmanung Bik	136

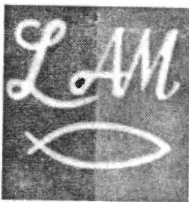
BIA HMAI ṬHI

Love in Action Ministry nih cauk a chuahmi vialte le atu i a chuakmi “Khikhi Zisuh siseh law na puan na pe siang hnga maw?” timi cauk a chuah khawhnak ding ah thazang, fimnak le caan a ka petu le a ka bawmtu hna cu Rev. Mang Al, Pu Chawn Kio, le Miss Mandy Ni Hlei Sung, hi hna hi an si.

Cauk ṭha ngaimi chungah min a ṭial ve tikah ka tahchunhmi cu a sunglawimi Dam lio lung phun ko khi ka takchunh. Cu caah cun a ka bawmtu hi vial hna hi dam lio lung aa phun-ti mi hna cu kan si.

Pathian chiti thuhmi cauk ṭha hna nih cun zumput chung hmanh ah thawng ṭhabia an chim i, mi tampi hna kha vancung pennak chung i a hruaitu hna a si. Hi cauk a reltu vialte hna zong nih Khrih lam kan kalnak ah thazang thar kan hmuh i, Zisuh Khrih cu a dawt zia kan thiam khawhnak hnga kan thlacamnak le kan saduhthahnak cu a si.

John Siam Lian

“Kan Bawipa Pathian dawtnak le a rian kan tuarmi pakhatte hi hngamnak a um lomi hi vawlei i thahnak kan tuarmi a kan inter khotu hngamnak tha bik a si”.

St. Francis Xavier

DAL -1 NAK

VAWILEI TANG KHRIHFABU NUNNAK THEITLAI

Chaklei Korin ram i sehzung rianțuan pawl hi dinhnak caan tlawmte lawng an ngei. Kum khat chungah kum hramthawk January in December ni 31 tiang dinh caan ngei loin rian an țuan. Thil tam deuh an chuah khawh ahcun cucu an lunglawmhnak puai ngan bik a si ko. An zawt caante lawng hi an i dinh caan cu a si.

Zarhpi ni a hung phanh fate lungmeihol khur i rianțuantu minung 40,000 lakah 1,200 cu an i zawtter zungzal. Cubantuk in voi tampi thil a si lengmang tikah cunglei an ukto bawi hna cu an lung a hring. An ngiat ziar hna tikah hi mizaw khonh hal pawl hi inn, asiloah, pau chuah ahcun ramtang ah an i pum tawn hna ti kha an hngalh. An pastor pa nih hla a vun i thawh tawn; a sinain aw chuak in an sa ngam lo. An hlasak aw an theih sual hna ahcun an caah țih a nung tuk. Kut in țialmi hla cu hmunkhat ah a rel in an rel. Pastor pa nih cun Bible ca tlawmpal a rel i a cawnpiak hna hnuah aa pummi zapi nih cun Bible caang cu an rel ți. Cu hnu cun mi tlawm tete in an chuak i an i țhen. Ahohmanh nih kan hmu hna hlah seh ti in an um.

Hi bantuk pumhnak ah hruaitu a simi minung 45 hna cu meithal in an kah hna. Hruaitu dang an thih nun kan thei kho hna lo.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

1969 ah a thlithup khrihfa hna cungah a cangmi thil pakhat ka vun chim hmanh lai;

Rev. Fang-Cheng cu thong ah an thlak. An hremning a fak ko, asinain a hawile cu a zuarthlai hna lo. Nikhat cu biahah dingin an chuahpi. Inn khan kil ah puanchia tompi a hei hmuh, thircikcin aa hnur thawng zong a theih fawn. Mi zeidah a si hnga? A nu a rak si. Atu cu a sam a par dih cang. Cuhlan cu a sam a par lo. A hmai cu vutcam vaar bantukah a rak i thleng cang. Harnak le hremnak tam tuk a rak tuar cang tinak a si.

Pastor Cheng cu Communist uktu pa nih cun bia a hal. "Nanmah Khrihfa pawl nih hin Nawlbia 10 an ngeih an ti cu a si maw? Cucu Pathian nih a pekmi hna a si an ti i cu phung cu zulh an i zuam ti zong ka hngalh fawn, zangfahnak tein na ka rel piak kho hnga maw?" tiah a ti.

Mose Dung (Maositung) zultu pa sinah Pathian Bia relnak caantha a hmuhmi kha Pastor Cheng cu a lawm ngaingai. A lungthin tu a si a vaang. Nawlbia 10 cu pakhat hnu pakhat in a relpiak. 'Na nu le na pa upat hna' timi zawnte a vun phak ah khin Communist pa nih cun a bia a vun tan. Pastor Cheng cu hitihin bia a hal; "Cheng, na nu upat khawhnak caan kan pek lai. Na nu cu thircikcin he a um i harnak a tuar ngai ko. Zumhnak leiah na hawikom asimi an min rak ka chim law! tuzan hrimhrim ah na nu he nangmah he kan thlah hna lai; bia kan kam ko. Na nu zong tha tein na dawt khawh lai. Pathian Bia hi a zultu na si cu hmuh ka duhko," tiah a ti.

I ruah awk a har ngai ko.

Pastor Cheng cu a nu lei ahcun a vun i mer i, “Ka nu, zeitindah ka buah nga?” a ti. A nu nih a lehmi cu; “Na ngakchiat lio tein pei Khrih le Khrihfabu dawt ding cu kan cawnpiak lengmang ko kha. Keimah intuarmi cungah na lungrethei hlah. Khamhtu le a hawikom hna sinah zumh awktlak tein um ko. Na leirawi hna a si ahcun ka fa kan ti ti lai lo” tiah a ti. Cu hnu cun Pastor Cheng nih cun a nu cu zeitikhmanh ah a hmu ti lo; a nu cu an thah ko rua. Hihl thlithup Khrihfa an tuarning phunkhat a si ko.

Pastor pa pakhat biahal dingin palik bawipa cu a thu ko. Hi Communist pa hi a hmurka cu a neem ngai. Pastor pa hi anmah palik lei tang in thawngpang hlathlaitu dingah a nawl. Cuti na buah ahcun na duh zatin phung na chim khawh lai tiah a ti. Khrihfabu lutlai ngaingai zong hi kanmah kan si ko i Bishop tiang kan in canter khawh lai a ti fawn. An leemnak cu Pastor pa nih cun a al hna. Cu ni cu zarhte ni chunhnu a si. Communist pa cu a chuak. A vun i mer than i hitihin bia a chim than; “Cacawn ni khat ni ah ka ra than lai i, cu tikah cun na ka leh lai, Pathian ni cu tha tein rak hmang ta ko. Tha tein rak i ruat. Cun, na Khrihfabu nih hin mi thianghlim ngai ah an in ruah. Nungak Betty he nan i kuh lio hmanthlak zong kan sinah a um, ralrin na thiam lo tuk. Na Khrihfabu nih a in theih ahcun na lo a si ko. Nangmah thatnak kan chimh. Kan chimhmi hi ngai law na caah a tha bik lai, mangtha” tiah a ti.

Zarhpi ni zingpumah Pastor pa nih cun a sualnak cu pulpit cungin a phuan. Ngaknu a min chimtu cu aa thlachiat i a chimning cu, “Pastor kan si zongah zumtu sawhsawh kan si zongah misual dih kan si ko. Nanmah lungdonghternak

dingah palik pawl nih hi bantuk tukforhnak hi an chimmi a si. Hlawhhleng bantukah nan ka ruah zongah ka ruat ko u. Pathian tu nih ka ngaithiam ko seh. Kei cu Judah bantuk cu ka si lai lo. Palhnak ka tuahmi cu a za cang. Nan pastor si awk ah nan ka duh ti le duh ti lo cu nanmah nawl si ko seh," tiah a ti.

Pulpit cungin a hung tum tikah aa pummi vialte nih an rak fuh i mitthli he an hnamh. "Hung kan kan tak hlah, kanmah zong nangmah nakin kan thiang hlei lo. Atu hi pastor vialte lakah a tha bik na si tiin kan in hmuh" tiah an ti. Cacawn nikhat ni a hung si i Communist bawipa cu a ra than taktak. Pastor pa nih cun, "Na duh le ka sinning vialte cu tadinca ah va chuah ko," tiah a ti. An tadin chuahmi nih zehmanh a min a chiatter hlei kho ti lo. Mi kip nih an timi cu, "Hi bia hi ka theih cang. Amah nih a rak kan chimh cang i kan ngaihtiam diam cang." an ti.

Cu hnu tlawmpal ahcun Pastor pa cu thong ah an thlak. A caah rawl hrawn sawm tlukin a nuam cang. Hihi thlithup Khrihfa an sining pakhat cu a si.

Khrihfa pakhat a si mi pa cu thonginn in an hun chuah. Amah cu lothlo a si. Lo ah a kal i, "Pathian mitling ah ka ser ko," tiah thla a cam. A lungthin chungah Pathian bialehnak aw a theihmi cu; "Mitling na si khawhnak dingah thong ah in kua than ning law a si kho hnga maw? ti a si. A lungthin a con. Thong chungah fak tukin a tuar cang. Cu caah Pathian cu hitihin a leh, "Pathian, na timi paoh a tha ko, thongtlak than bel ka ngamh lo," tiah a ti. Pathian sinin a theih thanmi aw cu. "Cutu a si ahcun mitling si ding cu rak ka hal ti hlah" ti hi a si.

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

Cu pa cu aa nuam kho hrim lo, a celh hrim ti lo i, "Pathian mitling cu ka siter ko, zeipoah tuar ko ning," tiah thla a cam than. Thong ahcun an thlak than taktak. Mahte lawng umnak khaan ah an chiah. Antuk an velh, rawl loin an chiah niceu an hmuhter lo, carel awk an pe lo. A hawi thongtla dang he vampang phen i biathlithup in i chawnh lawng hi a tuah khawhmi a si. Cuticun caan saupi thong a tla. Nikhat cu thongtla thar a pawngah an vun chiah. Cu pa cu a min a hun hal i a fapa a rak si ai! A pa keneh a zulh ruangah a fapa zong thong ah a hung tlaknak a si. 'Vailamtah van lam a si' timi cu a fapa caah cun a hman taktak ko. Ka fapa thong a tla ve ti a theih tikah a pa cu aa lunghmuh tuk. Zumhnak lei ahcun cu tlukin a ral a thami fapa a ngeih cu! Hihi mitling sinak lam pakhat a si.

A cungleI tuanbia hi Russia ram i a ummi Baptist pawl nih a thli in an chuahmi tadinca VESTNIK SPASENIA (Khamhnak tlangau) timi nih an tialmi thlithup Khrihfa umtuning phun khat a si.

August 15, 1967 i an chuahmi tadinca SOVIERSKAIA BIELORUSSIA ahcun; "Lungkhatphur, zeí thei lo a simi UTEVSK Baptist Evangelical Khrihfabu nih cun an bu an dirh cang...mi bu hna cu anmah lei ah lung hoih dingin an i kam i hika ram ah mi vialte hi Evangelical ruahnak ngei cio dingin an forh hna. Ngakchia hna sinah biaknak phung an luhpi. Biaknak dohkalh in rian a tñanmi pawl hi hrawh dih an timh hna. Midang nih Khrih an zumh ding le anmah cio zong thazaang thawng ngai in hmailei ah nawr hi mi an forh hnanak khamh hmuhnak lam a si".

Communist cañialtu pakhat a simi A. Shamaro nih cauk pakhat a chuah i a min cu' I remh khawh ti 'lonak' ti a si.

Moscow khua i Znanie cauk chuahnak seh in an namh i an chuah. Khrihfa pawl cu ha lo tein a phomh hna. Asinain hitihin a țial chih; "Phungchim pawl an si. Biaknak ah a fel ngaimi an si i Khrihfabupi ah siseh, bute ah siseh, an zawn a chuakmi paoh ah an țang. Capo saih le nih huahmah an hmang lo. Chun zan ti loin rian an țuan. Si inn ah siseh, Bus hngahnak hmun ah siseh, khuazei hmun paohpaoh ah siseh, phung an chim. Buu chungah mithar an khumh lengmang hna. Khoika paoh ah zumtu thar an kawl hna. Hmaichia deuh in lampi i an tonmi hna paoh cu an dirter hna i phung an chimh hna. Tuu tlaumi cu chun he zan he an kawl hna. Tuahsernak ah a lang lomi zumhnak cu a thimi a si tiah an cawnpiak hna. Mi tlaitu si hi Pathian nih a lawmh bikmi le sunparnak a duh bikmi a si an ti. Thlarau tlau an tlaih khawh hna lo a si le an fale le sahlawh rualchan chung minung le an ngamhtlakmi hawikom hna i an fale kha an sawm hrimhrim hna," tiah a țial. Khoika ahdah hi bantuk zumtu țha a simi pastor hna cu kan hmuh khawh hna hnga? Hitluk i Khrih a țanhmi Khrihfa pawl hi khoi ahdah kan hmuh khawh hna hnga? Zalonnak hmu cangmi ram ahhin hi bantuk zumtu hna hi kan hmu kho hrim hna lo. Ral pawl hmanh nih an thangthat khawhmi Khrihfa hna hi thlithup Khrihfa cu an si.

Cakuat pakhat a tlung. Cakuatu pa nih cun amah le amah cu 'pangpar zuartu' tiah aa ti. Thingkep par a cingtu a si. Chaklei Saiberia ram hmanh ah a nung khomi thingkep par kha a chuah khawh. Russia ram hmun zakip in thingkep par phun 27 a chuah khawhmi cu an i cawn cio (Biakam Thar cauk 27 he an i lo ko lo maw? Biakam Thar kong cawnpiaktu saya hei sisehlaw a cauk cu a kut tein hei i tlen (copy) cio hna sehlaw). A uar bikmi thingkep par phun cu Amosian timi phun a si i phun 8 le 11 an si. Amos 8:11 kan rel ahcun hitihin aa țial; "Cun Bawipa nih hi bangin a ti:

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

Ram chungah mangtam, rawl ca i mangtam le ti ca i mangtam si loin, Bawipa Bia theih duh ca i mangtam cu ka tlunter lai ni a ra lio”.

A luatmi ram nitlaklei ram i a ummi Khrihfa hna, hi bantuk thil nihhin mi nih zeitluk in dah Bible an herh kha an theih tertu hna a si.

Midang nih cun fawi deuh chin in Thawngthabia an karhter. Bible ca hmundang ah a kuation pa pakhat nih cakuat a chek tu pa sinah hithihin ca a tial ve; “Cakuat chektu ka dawtmi, ramdang cakuat paoh cu nan hlonh piak hna ti ka theih. A sinain nang zong Pathian sermi na si i Amah hmaiah biaceih dingin a chuak ding na si ve. Hi cakuat hi rak lanhter ko. Ram caah harnak a petu ding a si lo. Ramdang i a ummi keimah bantuk zumtu a simi hna sinah ka kuatmi ca a si ko,” a ti. Ca cu hlonhlo tein an lanhter taktak. Communist cheukhat pawl zong hi lungthin tha a ngeimi an si ve ko.

Russia ram a va tlawng mi nu pakhat cu a kirlei ah hmaihnawhnak puan laksawng hmete an rak thenh. Cu nu cu Russia ram in a chuahlei ah tha tein an check ta hirhiar. Asinain laksawng anpekmi hmaihnawhnak cu a check awk an hngal lo. Cu hmaihnawhnak cu si phunkhat chungah kan hnim i thlithup Khrihfa hna thawngthanhnak a lang. Hi zong hi thlithup Khrihfa hna pakhat le pakhat an i senghtlainhnak lam phunkhat a si ve.

Mrs. Ghinzburg cu Russia ca tial thiam a si i Communist zong a si fawn. Kum 17 chung cu Russia thong ah a rak tla cang mi zong a si. Amah he party pakhat i a ummi lila nih a leirawi caah thong i a tlaknak cu a si. Hihi thil khuaruahhar tuk a si lem lo. Communist cawnpianknak nihhin Khrihfa

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

lawng a hua lo, Judah biaknak zong a huat. Phaisa ngei pawl hna ral zong a si i, mi kip ral a si. Communist pawl nih anmah Communist uktu hawi lila a simi Dubcek cu thir cikcin in an hren ko. Moa nih Kosygin a huat. Kosygin nih Tito a huat ve. Kruchev nih a nupi kha kum 8 chung thong ah a thlak ko. Huatnak a chuahtertu biaknak pakhat a si. Party chung cabuai sang i cuhnaq ruangaq Communist minung thong tampi cu thah le thongthlak an si. Mrs. Ghinzburg zong cu bantuk harnak a tongmi lakah pakhat a si ve.

Thong in a chuah hnu ah cauk pakhat a chuah i a min ah "Thlichia" ti a si. Communist ka si ko rih a ti. Asinain Communist thong chung i tihnung hremnak kong bel huppheng lo tein a tial. A chimmi pakhat cu, Saiberia ram hawhra a tit bal lonak ram ah thong a tlami nu pawl nih Thawhthan Ni i rian an tian duh lonak kong a tial. Khrih Thawhthannak Puai tuah kan duh an ti. Kedan lo tein hawhra cunqah cun an dirter hna. Cucu dan an tat hnanak a si. Asinain a hohmanh an zaw hraw lo e! tiah Communist caialtu pakhat nih cun a ti.

Hi thil nih hin kan hnulei kum 1600 thil kong a vun kan theihter. Cu lio ah cun Rom ralkap 40, an phun ah Sebaste (Armenian) a simi hna nih Rom Emperor kha pathian bantukin raithawinak pekchanh an rak duh lo. Cu ruangaq cun dan an tat hna. An dantatning cu, an hnipuan an phoih dih hna i, Kisil-Irmak tiva cunq i a ummi hawhra cunqah an dirter hna.

Ketchik timi pa hi a tar hnu ah Khrihfa ah a cangmi a si i pension pelpawite a tomi a si. A nupi cu Khrihfa a si ve lo. Voikhat cu Kechik cu a thlithup tein an tuahmi thlacam pumhnaq ah a va tel ve kha an theih hna caah dan an tat hna. Dan an tatnak cu a thlahnih pension liam ding ti a si. Biaceih

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

zung in a hung chuah ahhin a hmai a panh ko. Anupi sin i a chimmi cu: "Thlacam a sunlawinak kan chimh ahkhan na rak zum kho lo. Na rak ka zum lo. Atu cu zoh hmanh, an bia khiahmi hi, Communist pawl nihhin thlacam man a neihning an theih ko. Thla voikhat cam hi thlahnih pension man a si ti hi an hngalh. Thla voikhat cam hmanh i cu tluk in man a ngeih ahcun hi hnu cu thlacam pumh cu a hrelh in ka hrelh ti lai lo," tiah a ti. Cu kum ahcun voithum dan an tat. Kum cheu lahkah a sung. Asinain mithiang Augustine nih a rak pemhmi biatak cu a pemh ve cang. A rak chimmi cu, Thlacam cu khrihfa kan thawnnak a si i Pathian a dernak a si" tiah a ti.

Hihi thlithup Khrihfa an tonmi tampi lakah pakhat a si.

Monsignor Draganovic cu RCM anzung sang bik Vatican in Yugoslav miphun hruaitu dingah tñuanvo an pekmi an lutlai a si. Amah cu Croatian miphun a si. Zeihmanh a soal lomi minung thong tamtuk a thattu Communist ukto bawi Tito le Vatican upa hna theihthiamnak an ngeihmi kha a duh himhrim lo. Vatican rian pekmi cu Monsignor Draganovic cu a rian in aa phuak. Hremnak a ingmi a hawi le chanh khawhnaq ding ah German ram in rian a vun tñuan.

Nikhat cu thah dingah an ka tlaih te lai ti zong kha a hngalh cia. An ram Yugoslavia i kir a duh ti lonak kong kha tha tein caa ah a tial i a felfainak hmun ah a chiah. Yugoslavia ram i a kir than i ca a tial than a si zongah cucu hnekchom tial a si lai, amah duhmi a si lai lo ti zong aa tel chih. Dragonovic cu an tlaih taktak i Yugoslavia ram Trieste khua ah an chiah. Cuka ahcun minung pakhat nih Tito chiatnak hremnak ca le hmanthlak tampi a rak pek. Trieste khua ah a mui a lang than ti lo.

Ramdang tadin thoh pawl cu Dragonavic nih amah duhthim tein an ram i a kir ðhannak kong le cu kong he pehtlai in ca a ðialmi kha an piah hna. Tadin thoh pawl cu copy zong anpek chih hna. A ca cu amah kutðial te a si ko. Sihmahsehlaw Dragonavic cu chanthar cathiam a si i an piahmi hna caðial cu cathiam lo kutðial a si. Communist bawi pawl nih cathiam lo pakhat an auh chom i anmah bia an ðialtermi a rak si.

Zarh tlawmpal a rauh hnuah khin Dragonavic cu ramdang tadin thoh pawl hmai ah amah tein a hung chuak i an ram Yugoslavia kir ðhan i biaceih zungah tazacuai va ing ding tiang aa timhna kha a phuan. Amah hi ralkap a si bal lo, zeitluk an hei hrem hnu le a thluak an ðawl hnu ah khin dik hitihin a hung si hnga mu! A hlan zongah hin Chaklei Kuria rammi hna sinah Amerika cozah nih nan rili cungah kan tilawng a lut sual tiah nawlnak ca an ðial bal. An tilawng cu a lut lo. Amerika President pa zong hi Communist pawl nih an vel bal lo nain cu phun cun thil tuahnak a um. Cu ve bangin Dragonavic kong zongah hin ðawnchommi thil a si ti hi kan hngalh ding a si.

Bishop pa zong nih daite in let lo tein aa in ko. Ahohmanh nih bia an ceih awk a si lo. Minung titsa pawng 200 kha Communist pawl nih an hleh timi zong minung titsa taktak a si lo. Number 4 i a hram cu +2 a si loah -2 a si bantukte khin Communist pawl nih pawng 200 hrawng minung titsa an piah hna tikah hin ðihphaihnak a si. Hiti ðihphaihnak nih hin minung hi ralchia maw kan si ralða dah, i leet hmanngmi kan si maw si lo ti a langhter.

Khrihfa hna cu ramtang ah an i tong. Palik nih an kulh hna tikah an zaam tawn. Asinain uico fim nih an dawi

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

hna i an tlaih dih tawn hna. Mi tampi cu thong ah caan tawite an thlak hna. A cheu cu ni 15 tiang an tla. Cu thong chung zongah cun ihkhun i ih man an cawh hna. Russia sifak innchungkhar hna caah cun cu pek awk hmanh cu a har ko.

Voikhat cu Khrihfa nu pakhat cu palik pa he ani vel. Palik pa nih a hla cauk chuh a timh caah a si. Kum 40 chung upat bu tein a rak i ngeih cangmi hla cauk a si. A thar aa cawh kho ve ti lo. Minu cu a thi a chuak, a hnar ruh a kiak. A kut pahnih in aa hliam. Na vun ruat thiam ve maw cu? Kannih cu hla cauk tampi kan ngei ko nain biakinn dah ti loah cun kan i put zuam lem lo i, a sak zong kansa tuk lem lo. Anih cu cauk pakhat te ngeih ruangah a pum nih zeitluk in dah a tuar.

Khrihfa zumhna an cawnpiak lengmang hna ruangah Russia ram mi hngakchia tampi hna cu hmundang lam hlatpi ah an chiah piak hna. Jesuh Khrih chimmi bia, “Ngakchia bantukin nan si lo ahcun vancung pennak cu nan co kho lai lo,” a timi bia cu phundang tein an lung a pem. Annih an i lehnig ahcun “Hi ngakchia tete bantukin nan intuar lo le an dawt bikmi an nu le a pa he then an si bantukin nan sunghe ve lo ahcun vancung pennak cu nan lut kho lai lo,” ti hi a si.

A cunglei thil hi thlithup Khrihfa hna sinah a cangmi a si. Bible bia phungdang tein hrilhfiah a sinak a si. Phunkhat in kan chim ahcun, hlan lio Bible bia anrak ruahning tein hrilhfiahnak a si.

Ngakchia zong nih an doh ve ko hna. Ca chimtu saya pakhat nih a cawnpiakmi hna pakhat cu, vawlei le van karah a zuang lengmangmi saintist pawl nihhin Pathian nan timi hi an hmu bal lo, tiah a ti hna. Siangngakchia pa pakhat cu a dir zau i, “Saya pa, kha saintist pa kha lungthin thiang a ngei

maw? Lung a thiang lomi nih cun Pathian cu hmuh khawh a si lo, Arfi cung hmanh ah khin hei kai law na hmu kho hlei lai lo,” tiah a ti. Hiti ka chim ahcun ka nu le ka pa he kan i then kho ti kha ngakchia pa te nih a theih ciami a si ko nain a chim ngam thiamthiam ko.

Lungthin thiang na ngeih ahcun Pathian aum lo tiah a cawnpiakmi sianginn i dat pakhat na si hmanh ah Pathian cu na hmuh ko lai.

Sianginn dang pakhat ahcun minung cu zawng in kan chuak tiah an cawnpiak hoi hna. Eve an timi siangngakchia nute nih a zum kho lo i, an saya pa nihcun kan chimhmi hna hi na zum kho maw? tiah a hal. Minu te nih cun, “Kaa lawm tuk saya, tuchun na kan chimhmi cu a tha tuk. Ka ruah khawh lomi thil ka lung na ka fianter. Zei ruangah dah Communist pawl nihhin misual lomi tampi hi an hrem hna hnga tiah ka rak ti tawn. Na ka cawnpiak bantukin Communist pawl hi zawng in chuakmi an si caah a rak si lai cu,” tiah a ti.

Vania, Pavlik, Andrei, Vera le Sveta an timi ngakchia rual hna cu khairiat in an sermi tunu in lente an i celh hna. An lentecelhna ahcun tunu hna cu thlacam pumh an tuahter hna. An tunu tete pawl cu an khup an i bil thiam ti lo. An saya pa sinahcun, “Saya hi tunu pawl hi Pathian anzum lo tuk, khup bil hmanh an thiam lo, Jesuh min ahcun zeizong vialte nih an khup an i bil dih lai tiah pei kan cawn cu,” an ti. Pathian a zum lomi an sayapa caah cun lungfim tertu a si ti u.

Thlithup Khrihfa hna nihcun a cunglei bantuk hin Pathian kong an ruahning fiang tein an chim ko. Communist pawl an ruahning hna zong fiang tein an chim ko. Moscow khua biaceih zungah Y.I. Kushov cu a dir ko. Russia cañial

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

thiam pawl an tlaih hna tikah a lung a fak i sandahpiahtu hna hruaitu pakhat a rak si. Cu ruang ahcun an tlaih i thong ah an thlak. “Dobrovolski cu chuah zokzok u! Dictator uknak tla cang ko seh” tiah a aumi a si. Biaceih bawi nihcun bia a hal. Pahian na zum maw? tiah a ti. Anih nih ‘zum’ tiah a leh ve.

Kushev caah sihni a ÷uanpiak dingin Anatalovy Krasnov Levitin cu a dir ve. Amah nihhin Kushev hi Khrih ah a rak phanhpi. Khrihfa ah a rak ser tikah hin harnak tampi ka inter a si hi ta ti zong a hngalh ko. Levitin hi a zumhnak ruangah kum 7 thong a rak tla cangmi a si. A lung a thlentermi pakhat cu thonginn ÷hutdan cungah a hmuh. Annih caah cun lungthlen hi pulpit hram hlaremhbuh ÷hutdan i va ÷hut khawh khi a si lo. Thonginn phak a si ai.

Levitin nih cun, “Keimah nih ka cawnpiaknak thawngin pei Kushev hi tipil a in a si cu. Kushev an tlaih ti thawng ka theih le cangka bawmh awk ah ka va tli nain mawtawka cungah an khin cang i an kalpi colh. Atu thla 8 hnu lawngah rau dikdiak te i ka hmuh ÷than hi a si. A thongtlaknak ruang ah a si. Amah hi mi zawn a ruah tuk caah a si. Hla phuah thiam ngai zong a si fawn. Cañal lei zongah duh sehlaw a thiam kho tuk ding a si,” tiah a ti.

Biaceihthu nih cun, “Tipil na rak pek hi naa lawm ko maw, Levitin?” tiah a ti. “Kaa lawm ko. Mi nih Pathian an rak zumh tikah ngaihchiami ka si ahcun zeibantuk cañaltu le biaknak i cawnpiaktu khi dah ka va si hnga. Asinain thong chung i ka hmuh cu kaa lawm hrimhrim lo,” tiah a ti. Biaceihthu nih, “A nu le a pa nawl loin kum 19 lawng a si rihmi tlangval pa tipil na pek cu a hmaan ko na ti kho hnga maw?,” tiah a ti. “Mi ze an si hmanh ah tipil a halmi cu nan pek ko hna lai tiah pei kan Khrihfa upadi ah a um cu,” tiah Levitin nih cun a leh ve.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Biaceih bawi Alski nihcun, "Levitin nih hin biaknak lei rianṭuannak nawl a ngeihmi le biaknak kong midang sinah chim chinnak nawl hi a ngei ko. Asinain hnek chomin kum tling rih lomi minung hi biaknak lei zumhtertu cu nawl a ngei lo. Cucaah cun hibantuk mino hna hi Levitin nih hranhram loin biaknak leiah a luḥpi hnanak hnga lo i zuam u tiah kan nawl hna," tiah a ti.

Kushev kong an ceih hnu cun Levitin zong cu thong ah an thlak ve. Communist a si komi General Major P.Grikorenko nih Levitin thong nan thlak ve hi cu a hmaan hrimhriḥ lo tiah a ti. Hi General pa hi Pathian zum lomi a si nain Samaria miṭha pa tiah Levitin nih a rak ti tawnmi a si. Grikorenko zong cu khualeng ah chuak kho loin a inn ah an erh.

Liubetz an timi Russia ram khua pakhat ahhin thuam hruk-aiḥning pakhat a rak lar ngai. Nu pawl nih puanthan phun khat ani hruk hna i, a cungah, "Pathian nih a ral vialte cu an ningzahter ko hna seh," timi bia le "A sangbik Pathian cu nangmah bawmhchanh dingah a nung," timi le, "Pathian hmai in Setan cu tlau cang ko seh," ti te hna aa ṭial. Hi puanthan hi Communist hmuh hngan ah an i hruk ṭhluahmah ko.

Khuaruahhar a simi cu, hi puanthan caṭial khuazei sehzung in dah a chuah hnga. Sehzung poahpaoh ahhin cozah minung kha uktu ah an chiah hna i, cu hna nihcun thil chuahmi vialte hi an check hirhiar ko ṭung. Liubetz khua i sehzung uktu an chiahmi hi thlithup Khrihfa ṭha ngaingai mi a rak si ziar. Khrih ṭanh duh ah palik ah a rak lut. A min cu Stasiuk a si. Atu cu an tlah cang i thong ah an thlak cang. Thlithup Khrihfa cawlcangh ningte hi zoh ko hmanh.

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

Thlithup Khrihfa a cheu cu politik lei ah hin an cawlcang ngai. Orthodox Khrihfa hi an si bik. A taktak ahcun Khrihfa nih politik i vaa i tel tuk cu duh cio lomi a si ko. Asinain Communist pawl nih Khrihfa biaknak ah a chungin an i cawhmeh tuk tikah thong ah an thlak hna, an thah hna tikah, Khrihfa pawl zong nih Communist lak i i teltum kha a herh ve hrimhrim. Anmah an i khamh khawhna ding caah a si. Siangpahrang James II lio zongah Scot ram Covenanter Khrihfa hna nih hriamnam laak zau in an rak doh ve ko kha mu. Leningrad khua ahhin Communist cozah kha Aana ting aa zuammi an um i an tlaih manh hna. Minung 60 an si i an dihlak in Communist cozah sinah rian sang pipi a tlaimi lawngte an si.

Hi kongah hin Russia tadinca hrimhrim zong a rak i tel ve ti kan hngalhnak cu thlithup Khrihfa an karhnak le hremnak an tuarnak kong zong a rak i tel caah a si. Thlithup in thil an tuahmi kong tapi kanhngalh khawh ve cang. Martar hna nih anrak intuar cang bang khan Khrihfa tapi hna nih cun an luatnak le an nunnak lawng hmanh khi an pek a si lo. An minung si manzong an sunghnak a um.

A cheu cu Khrih ca i tam deuh tuan khawhna dingah Communist party member hna ah an lut. Lutlai ngan bik tiang si an i zuam. Thlithup Khrihfa bawmhchanh an duhtuk hna caah lam an kawlnak a si. Micheu cu biaknak dohnak tadinca i lutlai ah an i cang. Tadinca chuahtu lutlai an si. Bible bia tam khawh chungin an tadinca ahcun an chuah. A par lei te ah khin dohkalhnak bia tlawmpalte khi an telh chih. Mi tapi nih Bible bia thei hna seh ti an duhnak a si. Thlithup Khrihfa hna caah an tialpiakmi hna a si. Cu bantukin thlithup Khrihfa an hremnak hna kong zong tadinca ah an telh khawh.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Hmara timi pa hi Ukrainian a si. A pa cu a nung-cang kho ngaimi lothlo a si. Siberia ram ah an chungkhar dihlak in an daw i hna. A kong cu a cunglei kan chim cangmi tadinca chuahnak ruangah a si. Hmara cu a lung a fak tuk i mi vialte hnahnawh petu ah aa cang, Damiah a ÷uan. Thong ah an thlak. Thonginn ahcun Khrihfa a ton hna. An hmai a panh tuk, hmunkhat ah an um lö. A dang cio ah an chiah hna. A lung a suk tuk i a tonmi Khrihfa pakhat kha Damiah a ÷uannak kong a chimh. Kei cu a tlaumi ka si ko tiah ngaihchia ngai in a ti. Khrihfa pa nih cun hmaipanh tein bia a hal, "Phaisa fang hra khi a ngeitu nih hei thlau sehlaw a man zeizatdah a tang hnga? Fanghra ÷hiam÷hiam a man ko lo maw? Cun sui lungvar khi tah a ngeitu nih hei thlau ve sehlaw, sui lungvar a si ti lo kan ti kho hnga maw? Cu bantukin mi tlaupa zong cu minung tling te a si ko rih. Pathian sermi, a duhmi a si ko rih. Pathian nihhin minung hi misual an si hmanh ah an man a niam in a ruat hlei hna lo. A fapa cu pei misual hna caah cun a pek cu," tiah a ti. Cu hnu cun Jesuh tuanbia a chimh ÷han. Hmara cu a lung aa thleng.

1964 ah Hmara cu a thong tlak caan a dih cang caah thong inn in a chuak. Zuding sa ei a si ti lo. Nupi le fale velh zong a hmanh ti lo. Minung thar a si ti cu mi mithmuh ah a lang ko. A unau pawl le a innpa pawl zong an lung an i thleng dih. Hmara cu thlithup Khrihfa ah a hung cang ve.

1966 kum ah khan Hmara cu an tlaih ÷han. Midang nakin niam deuh ah an ruat lo. Zumtu hna hmai i hrem i hneksaknak dingah thong an thlak ÷han cu a si.

Zeiti ti hmanh ah Khrih le a hawile kha a leirawi dih lomi thlithup Khrihfa, a min ah X a simi a um. Mr. X hmai ah hin a hawile kan hrem hna lai i thlithup Khrihfa kong na phuan

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

ahcun kan in hrem ti lai lo tiah palik mihremtu pawl nih ti ding in khua an khaan.

Hmara cu an tuk, an vel A lei an tan, a tai tanglei paohpaoh a choi dih cang. A pastor pa X cu Khrih a tanhnak kha a hawipa a zoh khawh lo ruangah a hlaw hlei lo. Lili pangpar a sertu Pathian sinah pei aa dinh ko lai cu tiah a ti. Thihnak pinlei ah a ummi Pathian cu pei Hmara nih a ton ko lai cu a ti. Pastor X nihhin Hmara an thah lio ah hin Hmara kong hi tampi a ruahmi a si lo. Vancung kainak ah hlingin a khatmi lam a zulh a si tiah a ti. A hremtu hna hmai i panh hirhiar te i hremnak a in khawhmi tu kha a lung ah a lut deuh. Khrih zong nih hi bantuk ruangah hin pei a rak thih ve ko kha tiah a ti. Thla a rak campiak lehlam hna kha ta.

Hremtu pawl cu an i tinh bantukin thil a si ti lo. Hmara ruak cu a chungkhar hna sinah an pek hna. A hmutu paoh nih tih hna sehlaw Khrihfa si hi ngamh ti hna hlah seh an ti.

Zumtu vialte kha thazaang an hmu chin lehlam hoi i Khrihfa he Khrihfa lo he mibu tampi nih Hmara ruak cu hlasak pahin thlaan ah an kalpi. Thlithup Khrihfa hna caah teinak liangan a si lehlam ai.

Communist pawl nihhin misual an thahmi hna he i pehtlaih an duh lo. Hmara that dingintuanvo an pekmi hna kha thong ah an thlak lila hoi hna. Biaceih bawi cu nu a si. Cu nu cu an biaceihning a zoh i a tap ve lila. Hmara a fale kha a va kuh hna. Cun amah zong Khrihfa ah a cang colh ve. Communist ram in a rami keimah nih kha thongtla pawl (Hmara thattu) kha an chuah zau hna ti cu ka hngalh ko. Hmun dang kha bantuk mihrem rian kha an tuanter than hna.

Kulunda khuami Hmara pum ah Jesuh zong vailam ah an thah than. Hmara unau pahnih cu atu tiang thong ah an um ko rih.

Thlithup Khrihfa hna an khuaruahning hi zoh rih hmanh u. Russia ram ah thong voi 4 a tla cangmi, kum 27 mi, Russia Khrihfa mino paraltha Aida Skripnikova (a pa cu a zumhnak ruangah Communist pawl nih meithal in an kah) nih hitihin ca a thial; "Ka lungthin hi hmunhnih ah ka then kho lo. Khrihfabu sinah a dihlak in ka pek cang," tiah a ti. Nitalkei Khrihfa hna nih cun, "Khrih sinah ka lungthin cu ka pek dih cang," tiah a ti hnga. Sihmanhsehlaw Russia ram thongtla Khrihfa hna caah cun an Khrihfabu cu an dawt tuk hringhran. Aa dawh tukin anthei. An chim tawnmi bia cu, "Pathian kha a pa ah a chiami nihcun Khrihfabu kha a nu ah a chiah ve awk a si," ti hi Russia Khrihfa hna caah cun a hmaan taktak ko. Nitalkei Khrihfa hna nihcun Khrihfabu cu an ni (an pa far) tlukah anchiah, hringtu an nu tluk ah an chia kho deuh lo. Skripanikova nih a chim rihmi cu, "Biaknak hi ka lungthin cu a si ko. Ka biaknak hrawh ding cu ka lungthin thleh-bauh dih bantuk a si," tiah a ti. Russia ram in thlithup Khrihfa Orthodox tlangbawi pakhat ka ton. Aho nih dah ordination an in pek tiah ka hal A ka lehmi cu, "Keimah le mino 10 hna cu Pathian riaquannak chungah luh kan rak i tiim. Communist cozah nih nawl an pekmi hna Orthodox Bishop nih ordination pek awk kan tha lo, cucu kan duhmi a si lo. Cucaah martar in an thahmi Orthodox Bishop pa thlaan ah kan kal i kan kut kan i sih hna i cu thlaan cu kan kulh. Kan lak i minung pahnih nih thlaan lung kha kan thial. Khrihfabu tuanbia i biakamnak an rak tuah tawnmi bia kha kan chim, cucu zeidah a si ti ahcun, "Khrih le Khrihfabu thianghlim nih a rak intuar cangmi tuknak, thongtlaknak, hremnak, vollhpamnak, vailamtahnak, hliamnak, serhsatnak le a dang tukforhnak

Vawlei Tang Khrihfabu Nunnak Theitlai

vialte cu keimah pum ah sive ko seh ka ti i ka cohlan. Kei Jesuh Khrih i a sal santlailo zong nih hi bantuk thil hi dawtnak nganpi he ka thih ni tiang ka cohlan ve lai tiah bia kaa kam tiah kan chim. Cuti cun Jesuh nih an thlehbauhmi a kut in ordination a kan peknak thla kan cam. Khrih nih a kan pek taktak ti hi ka zumh ko, tiah a ti. Cañialtu mithmuh zongah hi bantuk ordination hi thil tlamtling a si ko ka ti ve.

Russia ram i minu pahnih hna cu thilri chiahnak kudawng (Godawn) hleihlak ah an khup an i bil. Zei ruangah dah cuka ngelcel ahcun cuti cun nan um tiah an hal hna tikah pakhat nu nih a lehmi hna cu, “A hlanah hi inn hi biakinn a rak si. A thiangmi hmun a si ko rih tiin ka zumh. Hleihlak i ka khup kaa bil ahhin kan pastor pa nih Pathian thangthatnak hla thangpi in a rak sak kha ka hnathlam ah a cuang. Atu cu thilpuan an zuarnak a si i tlangbawi umnak a si ti lo tiah nanti ko hnga, kan zum hna lo. Aw ka theihmi hi ka zumh ko. Rimhmui khangh thawinak rim zong ka theih ko. Minung zong ka mit ah an cuang ko rih. Pumhna kha a dong tiin ka ruat lo, cucaah cun pei a zan fate ka rat cu, “ tiah a ti.

Russia mi hna tuanbia nan ti men ko lai. Asinain biahah awk nan ngeih ciomi hi ruat hmanh u. Chim lo tein um hi a ðha deuh cio hnga maw? Na umnak hi hmunthiang a si. A thiangmi hmun lawng ah cuti cun a si kho; cu ti cun a si kho lo, nan ti kho cio hnga maw? Keimah hi Romania miphun ka si. Russia miphun ka si lo. A hlan i Romania ram Bucharest khua i ka biakinn kha atu cu baisakup piahnak hmun a si cang. Hi tlukin a ðumchuk hnu zongah a chung i ka va i chawh tikah vancungmi an um ko rih kha fiang tein ka hngalh ko.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Mohamad pahnihnak le a ralkap hna nih St. Sophia biakinn an rak lak lio ahhin an tlangbawi pa nih an pumh hruainak cu a ngol i, innka in a chuak. Atu tiang cu innka cu aa khar peng ko. Khrihfa mi hna zumhning ahcun Constanstinopal khua hi Khrihfa khua a si than tikah cun tlangbawi pa cu a hung lang than lai i pumhnak cu a peh than te lai tiah an ti. Kum zabu 15 lio Khrihfa hna cu an zumhnak ah hngakchia bantukte an rak si. Muslim biakinn ah an hman i cu hnu ah thilhlun chiahnak i an hman thanmi hi biakinn hi biakinn a si than ko lai i, a hlan tlangbawi pa nih khan a tawlrel rih ko lai tiah a ruatmi ngakchia an tampi. Tuanbia hi a tak in a si than ko lai tiah ngakchia ruahnak in a ruatmi hi an tlawmte lo. Kei zong cu phun cu ka si ve.

Russia ram ahhin an angki tang, an pum ah thir cikcin aa oihmi khrihfa tampi an um. Chun zan ti loin i oih peng an si. Thir cikcin hrenbu in thongah a ummi an hawile philh hrimhrim lonak dingah cu ti i an i oih cu a si. A thiangmi vawlei hmun nan sinah ka vun chuahpi cang. Communist pawl nih an lamhbehmi thlithup khrihfa hna sining cu nan vun hliah khawh pah cang lai dah tiah ka ruah.

Communist pawl hi zangfak tuk an va si dah. Tertulian nih a rak chimmi hi an thei lo. "Kanmah nan kan thah deuh le khrihfa kan karh deuh tinak pei a si ko cu. Martar hna an thisen cu khrihfa thar chuahtertu thlaici an si" tiah a rak ti. Martar hna intuarnak hi nitalkei khrihfa hna nih thlarau tal in nan telpi ve hna hnga lo maw? Mithiang Hilarius bia zong hi Communist pawl nih thiam dawh an si fawn lo. Cu pa nihcun, "Krihfabu cu an lamhbeh deuh paoh ah teitu a si deuhdeuh i, an serhsat deuh paoh ah a thancho deuh ko" tiah a rak ti kha.

DAL - 2 Nak

THLITHUP KHRIHFA HI A UM TAKTAKMI A SI HNGA MAW?

“Bawi Khrih caah serhsatnak” timi cauk le “ Russia Mithiang hna” timi le “Harnak Tangah Pathian Mi Hna” timi cauk ka hun tjal hna tikah Khrihfa martar miraltha hna kong cu lianngan ngai in mipi nih an cohlan. Hi Khrihfa hna kong hi mi tampi caah cun tuanbia a si ko lai ti in ruah soal awk in a um ko lai nain a si taktakmi a si. Thazaang an ka peknak cakuattu hi 300,000 a tlin hnu cun a minung zat zong ka rel ti lo.

Theih lo ding in thuh lengmangmi thil hna cu atu a hung puang cang i, Khrihfa hna nih an vun theih khawh cang. Tette piah hau loin minung lungthin chungah a fiang komi thil a um. Communist phung hi ‘Pathian a um lo” a timi phung a si ko ti le, Dictator uknak phung a si fawn ti hi chim hau loin an hngalh ciomi thil a si.

Nitlaklei ram zongah hin an kaa lawng in biaknak an ngei i, an lungchung in Pathian a zum tung lomi tampi cu Khrihfa taktak hna an pawngkam ah an tlongleeng cuahmah ve ko. Sertu Pathian a tihzah lomi bawi, pasal, nupi cu zeitluk tihnung dah an si ti cu Khrihfami nih kan hngalh ko. Lamhbehnak an intuarmi an lung nih a rak dob lengmangmi cu an theih ciomi a si ko. Limkeng sen sinah an i tom venak cha cun thih aa ham deuhmi thlithup Khrihfa hna kong an rel tikah aa dawh tukmi hrilhfiah an hmuh.

Thong chungin a chuak cangmi hna le keimahhe thlithup Khrihfa rian a rak tuah ÷imi hna sinin cakuat ka hmuh. Thongtla chuak pakhat pa sinin ka hmuhmi cakuat ahcun, “Na rak chim tawnmi 2 le 2 fonh ah 4 a si bantuk khin a hmaan tukmi a si” tiah a ti. Romania miphun Lutheren Khrihfabu i an Pastor ca kuat ahcun, “Kan lung dihlak in kan in dirkamh ko hih” tiah a ti.

Hmundang in lung a lut ngaimi cakuat ka hmuh hna. India ram in Sheik biaknak a biami pakhat nih cun, “Na Thawngtha chimmi nih ka lung a ka suk tuk i ka mitthli a ka tlakter. Hmailei a ra lai ding harnak ton tikah na chimmi bia hna nihhin Nitlaklei Khrihfa hna hi timhlamhna ÷ha ngai a pek hna lai tiah ka ruah,” a ti.

Sweden ram in ca an ka kuatmi chungin a pelpawite ka vun char duhmi cu, “Stockholm khua ah Biakinn chung i phung na chimmi kha ka theih ve. Kha hnu khan cun thlithup Khrihfabu hna kong dah ti lo cu ruakhah mi le chim awk dang zehmanh ka ngei ti lo,” ti hi a si.

Bombay khua in pastor pakhat nihcun, “Ka hawi le hna cu Thawngtha chimnak he pehtlai in nan chuahmi cauk pawl nih khan an khuaruah a harter tuk hna. An Khrihfabu cio ah kha kong rumro kha an chimh cio hna. Zumtu unau hna chimnak ah a tha a nuammi Setan cu a sung cang” tiah a ti.

Amerika mi pakhat nih hitin ca a ka kuat ve. “Na rianñuan mi cu ngol hlah. Mi sawhsawh zong nih na aunak aw an theih dih cang. An i lawm tuk. Hiti kan tha na kan thawhtermi hmanh hin thla a kan camter deuh i na rianñuannak

Thlithup Khrihfa Hi A Um Taktakmi A Si Hngamaw?

zumh awk tlak a sinak a langhter. Communist ram i a ummi kan ÷a le kan far le hna sinah kan dawtnak hna cu hei chim ve hna,” a ti.

Scandinavia ram zongin, “Ngol lai cih, mi tam deuh hi cu kan i hngilh sawhsawh ko ti cu a hman ko. Kan ih sawhsawh ruangah harnak kan tuartermi hna an um ve fawn. Kan Khrihfabu ahhin minung 10,000 kan um. Zarhpi ni pumh ahhin minung 25 hrawng lawng an i pum tawn. A chel ahcun piano tumtu nih hla a tum ahhin a satu ding pakhat hmanh an um lo....Thlithup Khrihfa thawng ka theih. Ka lungthin ka daphriat, ka caah a ÷a tuk. Nanmah sinin ka hmuhmi ca le zeidang thil vialte hi midang ka hlanh ve tawn hna. Nichuahlei Khrihfa hna kong zehmanh kan tuaktan lomi hi kan hruhnak a nganzia a langhtertu a si,” tiah ca a ka kuat.

India ram in cakuat dang pakhat ahcun, “Martar kong ka rel hnu zan khan cun kaa hngilh kho ti lo. Mi tampi zong hngilh loin um cio hna sehlaw thla cam cio hna seh ti hi ka thlacamnak a si,” tiah a ti.

France ram in cakuat hi vun zoh rih hmanh u sih, “Thlithup Khrihfa hna an ral dohmi kong nihhin kanmah zong a kan den len ve ko hih. Cu dennak ahcun velngeihnak aa tel chih ko”.

Mirang pa cakuatmi ahcun, “Kei cu Khrihfa ka si lo. Khrihfabu zehmanh ah member ka si lo. Khrihfa ziaza zongin ka nung lo. Asinain ni hin ni i martar hna kong ka rel tikah ÷ah loin ka um kho lo. A tanglei hla hi a sullam ka vun theih cang:

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Vailam thing cung ka zoh tikah,
Sunparnak Bawi kha ka hmuh i,
Phorhlawt le ruamkainak vialte,
Atu zei ah ka rel ti lo.

A tapmi he tap ti ko u tiah Bible nih a kan fialmi hi kan voikhatnak kan zulh a si. Hiti kan si khawh zong cu nanmah thawngin a si, tiah mi tampi nih ca an kan kuat. Khrihfa mi hna nih Thiang Thlarau laksawng lakah a tha bikmi thil pakhat a simi, an hawile ca i mitthli tlak cu an tinco ve cang.

New Zealand ram in mi pakhat nihcun, "Na chimmi hi kan ram ah kan tuah than ve lengmang awk a si. Dawtmi hawikom hna nih a rak tuar cang bantukin kei zong Khrihfa caah harnak tuar dingin kaa timlam dih ve cang," a ti.

England ram in mi pakhat nihcun, "Kan ram ah a herh bikmi thil pakhat cu Communist thonginn chungah Khrihfa hna nih an cawlcanghning hi a si, a ti ve.

India pa nihcun, "Thlithup Khrihfa hna kong ka theih hnu in thil ka tuak vemi cu, Khrihfa caah tam deuh in hei tuar kho ve ninglaw, ti hi a si ko" a ti. Nigeria ram cakuat cu, "Communist pawl tlerkhawnhnak hi zeitindah kan doh khawh lai, ti na biahalmi a phi kha ka hngalh cang. Zeicahtiah hriamnam tha bik pei na kan pek cang cu. Cucu Khrihfa hna keneh zulh hi a si ko," a ti.

Ulster in cakuat cu, "Ka Khrihfabu hi an vawlei thisa tuk. Dai zerzuar in a ummi pumhnak le milung a thawhter kho ti lomi phungchimnak nih a kan simh tuk cang. Mithi bantukin lungtaknak um loin hla kan sakmi hi kan Bawipa

Thlithup Khrihfa Hi A Um Taktakmi A Si Hngamaw?

kan serhsat a si soal lai ti ka phang. Thong chung luh pah zongin hla ansakmi le thonginn a muimi chung zong i riaklang vate bang hla an sakmi nih ka lung a ka leh dih. Cucaah Khrih thawnnak le lam hruainak thawngin ka Pathian biakning ka thlen ve cang lai tiah biakhihnaak ka ngei. Cuti cun Nithlaklei Khrihfa hna zong hi harnak tang i a ummi Khrihfa hna bang in thlarau tlaw kan tlaih khawh ve lai tiah ka zumh”.

Kum 15 lawng a simi California State i ngakchia pate nih cun, a hawile siangngakchia pawl kha an changreu ei tawnmi ei ti loin i sum deuh i Russia ram i Bible cauk kuat hi a forh hna,

Nithlaklei ram luatmi hna i an hruaitu hna zong nih dawtnak in an biakinn an kan hun piak i, Bawi Khrih caah harnak a tuarmi hna an thahramnak kong chim phuannak caan an kan pek. Cu lak zongah cun hi thil a zum lomi an rak um ve, a si bal lai lo ti i a timi an um.

Hi bantukin lunghrinnak a ngeimi pawl nihhin a tanglei i Russia thlithup palik bawi nih ca a kan kuatmi hi an rel ve lo caah a si. Cu pa cakuatmi ahcun, “Na chuah cangmi cauk vialte ka rel dih i ka lung aa lawm. Hi bantuk thil hi mi nih an theih ve hi a thami a si. Cu bu cun na chimmi hi a zum lomi tampi an um ti ka theih. Kanmah kut tang ah Russia thong ah kum 10 hrawng hung tla ta hna sehlaw thil sining taktak cu an hngalh ve ko hnga. Na cañialmi chungah ka lung a tlin lonak a ummi cu, na ñialmi na neem ter tuk. Nangmah dirhmun ah um ninglaw, kei cu ka hrang ngaingai hnga,” tiah a ti.

WCC i rian a ñuanmi lutlai pakhat zung chungah ka va lut. Na cauk le na cawnpiaknak hna cu milung ah a lut

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HINGAMAW?

ngai ko. Na chimmi hi na zum taktak kho ve maw? Kei cu na chimmi hna hi a hmaan lai tiah ka zum lo. Thlithup Khrihfa hi an um lo. Voi tampi Russia, Romania, le a dang Communist ram ka tlawng cang. Thlithup Khrihfabu na timi phun hi a pelte hmanh ka hmu bal hna lo,” a ka ti.

Kei nih ka vun hal vemi cu, “Tuluk ram le Koriam tah na phan cang maw? ka ti. Cuka tiangtiang cu ka phan lo tiah a ka leh. “Zeikhom a si ah Russia ram le Romania ram kong hin zoh ko u sih” tiah a ka ti. Kei zong nih cun ka duh ve lo i, “Cu lawng cun a za kho lai lo. Russia ram le Zurup ram i Communist kut tang i a ummi ram chungah hin ka chimmi hi a hmaan lo hei ti ko hmanh u sih law, cu lawng cun biadik a chuak kho lai lo. Zeicahtiah vawlei cung ah minung cheuli cheukhat cu Tuluk miphun an si. Tuluk ram ahhin ze biakinn pakhatte hmanh hi aa hung hrimhrim lo. Catholic nuai khat an thah hna tiah tadin ah kan theih. Protestant Khrihfa zong cu ning thiam cun an thah ko hna. Thonginn vialte cu thongtla an khat dih. Cuka ram i a ummi Khrihfa hna nih cun a thlithup te lawngin pei Pathian an biak ko cu. Thah le hrem an thih tuk ruangah a si. Chaklei Koriam zongah cu bantuk thiamthiam cu a si. Mongolia ram zongah cu bantuk thiamthiam cu a si. Albania ram Communist tadinca “Nendor” ah aa thialmi cu, 1968 ahhin biakinn dihlak Albania ram ah tawh hrenh in khar dih a sinak kong a si. Ram 4, na al khawh hrimhrim lomi na hmuh ko hna hih. Khrihfami hna cu cu ram 4 ahcun a thlithup lawnglawng in Pathian an biak khawh. An in an tuar ngai ko. Cucaah bia na ka hal lengmang nak cha cun Tuluk ram martar Khrihfa hna caah bawmhnak pe kho dingin rianthuan thnak kawlaw a tha deuh hnga lo maw,” ka ti.

Thlithup Khrihfa Hi A Um Taktakmi A Si Hngamaw?

Cu pa cu a hmai a sen dih, a ze i a si hmanh ah Zurup ram kan theihmi kong in za ko seh, a ka ti. A tha ko ka ti. Zeicahtiah bia sau deuh in ruah ka duh caah a si. Amah cu Bishop pakhat a si. Kei cu cucu ka si ve lo. Amah bia ngaih ka hau.

“Ca thiam lo pawl hi cu thilthar pakhat khat a chuah tikah nan i zumh colh. Nang zong hi thil ti khawhna phun khat cu na ngei. Asinain kei cu mihrut ka si lo. Russia ram ka tlawn lioah thil tampi ka ngiathlai ve ko. Thlithup Khrihfa ka hmu hrimhrim hna lo,” tiah a ka ti than. “Kei zong Nitalaklei ram ah kum 5 ka um cang i, pawngkam thil cu ka ngiat zirziar ko, asinain Russia mihlathlaitu pakhat hmanh ka hmu bal hna lo. Ka hmuh hna lo ruangah mihlathlaitu (Sungthoh) an um lo tiah ka ti kho hnga maw? Cu bantukin thlithup Khrihfa hna nih hin anmah tein thlithup Khrihfa kan si tiah an in ti lem lai lo dah kaw,” tiah ka leh ve.

A inn chungah cun lunggtuai ngai in aa chok. A kedan thar a danhmi cu a awn. Hi thil nihhin thong ka rak tlak lio i ralbawi General pakhat he kedan tuah khatte kan i hrawm lio kha a vun ka theihter. Ni hnih voikhat lengmang in thonginn lengah kan i chok tawn.

Bishop pa nih cun tahchunhna kan lakmi hi bia alnak a si lo dah kaw” tiah a ka ti. “Thlithup Khrihfabu hi sullam ngei tein bunhmi a si. Thlithup in tuahmi thong kan ngei ti lo. Thlithup Khrihfa nihhin thlithup Bible sianginn tehna, thlithup ca namhna seh tehna, thlithup pumhna tehna le sunday school tehna zong ngeih a hau ve cuh. Cu bantuk thil hna cu thei lo cun kan um hnga lo,” a ti hoi.

Kei zong timh cia tein ka rak um ve i, 1966 May thla

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

i an chuahmi Russia ram Pathian a zum lomi hna an Magazine 'Sain le Biaknak' timi cauk kha ka zaal in ka vun chuah. Cu cauk chungah cun Elisha an timi nih thlithup in Bible sianginn cu zumtu mino tete hna caah a tuahmi kong kha a hrilhfhah. Cu Bible sianginn a umnak cu Siberia tupi lakah a si. Inn he a hlat ngaingai. Tupi hei tan hnu ah cu ka ahcun Bible sianginn cu a um. Inn hnih a si. Pakhat cu nu inn a si i, a dang pakhat cu pa inn a si. Ram tang College a si tiah Khrihfami hna nih an ti. Pathian zum lo tu hna nih cun, cu sianginn a um le um lo hmanh a thei lomi Communist mino secretary kha an mawhchiat. Khrihfa pawl nih an hngalhnak hmanh hi cu sianginnah thil herh a ngeimi hna lawng an si ve. Hi biathli hi tling tein an thuh khawh ko.

Cucaah thlithup Khrihfa hna nih thlithup Bible sianginn an ngeihmi cu kan vun theih ko cang lai.

P. Savkin an timi Russia cañial thiam pa nih cauk pakhat, a min ah 'Thuhnak hmun meeting tuahnak' timi cauk a chuah i, cu cauk ahcun a thlithup in ca namnak seh a um kha a langhter. Hihi thlithup ca namnak lawng si loin zaidang ca zong ah a si ve kha a langhter. Thlithup in tuahmi Bible Society zong an ngei.

Ka ral a simi ka unau pa nih a rak chimmi cu, "Na chimmi hi hmaan dawhte an si ko nain nai deuh in zoh ahcun an hmaan lo. Baptist minung then tertu bu pakhat nih an tuahmi a si. Atu cu hi bu hi cozah theih hngalhmi Khrihfabu he an i fon cang. Caan karlak i thil fate a simi kha na perhlei tuk caah a si ko," tiah a ka ti.

Ka leh ðhanmi cu, "Na chimmi a hmaan lo ti i kan leh tikah ruat thiam ko kun. Hi thil a tuahtu hi na chimmi Baptist

Thlithup Khrihfa Hi A Um Taktakmi A Si Hngamaw?

an si lo. Orthodox Khrihfabu an si. Savkin tjalmi cauk chungin an tjalmi le ca namnak seh korig an tjalmi vialte hna kha Orthodox tlangbawi Pletkov le a dang Orthodox nu tampi an si," tiah ka ti ve. American ram i Episcopial Khrihfabu nihan chuahmi 'Anglican Digent' timi cauk ahcun Russia ram i a ummi thlithup Khrihfabu nihhin amah tein a dir kho mi member nuai 45 a ngei a ti. American ram i a ummi Episcopial Khrihfabu cu WCC nih a theihhngalh mi Russia ram uktu hna he kutsih in rian a tjanmi Khrihfabu he kan i bawmchan lai tiah an ti. Thlithup Khrihfabu cawlcanghna he pehtlai in an perhleimi cu kan nih cu kan lung a lut lo tiah an ti.

Khrihfabu tetuai kong a tjal theng bal lomi 'Headway' magazine nih cun 1968 January ah thlithup in a cawlcangmi Baptist hi member nuai 4 an si a ti. Catholic le Penticostal le a dang Khrihfa pawl he fonh ahcun Russia ram minung cheuli cheukhat cu thlithup Khrihfa he pehtlaihnak an ngei ti a lang ko. Baptist bu a cheuter tu bute he lawng cun pehtlaih ter awk a si hrim lo. Cu hnu cun ka zaal chung in cauk le ca tjalmi dangdang ti cawk lo Russia cozah hrimhrim nih an chuahmi ca le thlithup pumhnak, thlithup ngakchia sunday school tuahnak tehna piah ka vun timh tikah a zoh ngam ti lo. Ni a linh i hawhra tlang an tit zuahmah bantuk khi a si.

Thil biapi kong ah hmuhsak awk thil a um lo ahcun pahnih le pahnih fonh ah pali a si lo ti zongin mi cheu nih cun an ti ko hnga dah kaw, tiah Lenin nih a rak chim bal. Ka dirhmun hnatlakpi nak cakuat cu a thongthong in ka hmuh. Martar Khrihfa hna an aihramnak kong kan thieh tikah kan tap ve, zan zongah kan i hngilh kho lo an ti. Asinain mi cheu cu an zehmanh a poi lo. Thu hluahmah in an i hngilh men ko.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

A donghna ahcun Bishop pa nih cun ka kut a ka tlaih. Na intuarnak kan theihthiam piak ngai a ti. Harnak tamtuk na tuar caah na lung a cawlcangh tuk bia a si a ka ti. Kan nih cu thil hi an sining tein ruakhah kan hmang a ka ti. Nangmah bantuk harnak a tuarmi nihhin cun thil hi a setmat in an tuak kho bal hrim lo, hlathlai hi na zuam lai lo, lungthawhna lawnglawng in na chim ko lai, “ tiah a ka ti.

Innka an hun hun i midang mileng rak luh caan a si cang. Ka chuak i innka cu ka khar, a innka cu a thawng a ring tuk. Chiti hei thuh hna sehla cu ka ti. Minung ruakhah tawnmi hi mu!

DAL - 3 NAK

CATLAP CUNG LAWNG I A CANGMI THIL

Thlithup Khrihfabu a nunning cu theihtlei ngai a si i aa dawh i mi zong a hiip kho ngai. Sihmanhselaw aa dawhmi thil le mi a hiipmi thil he thleidan thiam kan hau ve. Ka lungthawhna lei si lo in thil a sining hlathlainak leikap in vung kal ta u sih. Hi thil kong hna al khawh loin a hmaanmi an si hna. Tette hmuh awk tampi an um. Communist pawl he kan i dohnaq ruang lawngah dai zirziar tein ka um duh lonak si loin Zisuh ka dawt ca tu ah ka cawlcangh lengmangnak hi asi. "A vancungmi kha vawlei kili ah a thlah hna lai i vanrang toi khuazakip i a mithiang hna kha a pumh hna lai," tia Mathai 24:31 ah kan hmuh. Communist ram ah Thawngthabia hi kan chuaipi ve lo ahcun, vancungmi nih vawlei ki thum lawngin a mithiangmi a pumh hna lai caah Bawipa duhnaq cu tlinh loin a um sual hnga.

Communist ram i a ummi khrihfabu cu hremnaq a tuar ngaingai ko. Kanmah bawmh hi a orhmi a si ko. Cucaah martar in an thih lengmangnak kong cu mi dang sinah theihter hrimhriam a herh ko. Bible sianginn ahhin Khrihfabu a phunphun kong cawn a si tawn. Thlithup khrihfabu kong belte an cawng bal lo. Thlithup Khrihfabu hi vawlei cheuthum cheukhat ah a ummi a si. Hi hrelh sualmi hruh phung hi ngol a hau cang. Thlithup Khrihfabu a um ko nak, a intuarnak le teinaq a hmuhnaq kong cu chim phuan hrimhriam a herh.

June 11, 1968 i an chuahmi Russia tadinca 'Sovietskaiamuldavia' chungah catlang biapi in an tialmi cu, "Hlangfang tein lih a chimmi biaknak cu Khrihfa biaknak a si" a ti i, Chishinau khua i Khrihfami hna thlithup tein an i pumhnak kong a tial. Cuka ahcun hngakchia tete kha lam i aa chokmi mi minung kha an ngiatter hna. Mising nih kan pumhnak kan hnahnawh piak hna hlah seh ti an duh caah a si. Cuka pumhnak ahcun mino tampi an i tel. Cu pumhnak a sertu cu Horev an timi pa asi i, thong voi tampi a tla cangmi a si. Amah nihhin biaknak lei ca hi a thli tein tampi a chuah cang. S. Apostu timi pa zong ramtang ah thlacam pumhnak a thli in a tuah an ti i taza an cuaimi a si ve.

August 19, 1969 i 'Pravda' tadinca nih cun Mozdok khua i thlithup in a cawlcangmi Baptist Khrihfabu kong a tial ve. Ihkhun pahnih lawng a tlumnak khaan ah zumtu khat cikcek tein an i pumhnak kong a tial. Cu tadinda nihcun khrihfami an i pumhnak ah aa pumtu hna cu an tap tiah a ti. A si taktak ko, thlithup Khrihfa hna an si tawanning te a si ko. Mitthli a tlak bal lonak Khrihfa pumhnak hi ka hmu bal lo. An phungchimmi hi an lawmhpi hna lo, an ngaihchiatpi hna. An tuarpi hna. Khrih a temhinnak kha an tuarpi. An hawile pawl an teminnak kha an rak tuarpi ve hna. Hitlukin hremnak a tuarmi hna caah zawnruahnak a ngei kho lomi nitalkei Khrihfami hna caah an tap.

'Pravda' tadinda (pravda ti cu biatak tinak asi) nih zumtu pathum tipil an innak kong a tial. Mi hmuh lonak ah mui lak ah tipil in ah an kal. A si, an kan chimh lengmang bantukin Russia ram ah biaknak lei zalonnak a um ko an timi hi a hmaan ko ahcun zeicahdah mui lakah cun tipil cu an in hnga?

Catlap Cung Lawng I A Ummi Thil

Pravda thiamthiam nih a thial rihmi ahcun khrihfa hna cu anmah a leirawitu an ral zong kha dawt dingah an i cawnpiak, a ti. Thallioah Bible sianginn a hun tiah an ti i an thlaihmi Cherviakov le Khrihfa dang zong kha cu tadinca nih cun a thial rih. Hngakchia nu le pa 12 hna cu thal sianginn ahcun Pathian Bia an cawnpiak hna. Hi sualnak ruangah khup tiang tiang a pilmi a zungzal in hawhra a chahnak Siberia ram ah Cherviakov cu sal thongah ah chiah.

November 1969 i French ram in an chuahmi magazine Thant Qu'il Fait timi ahcun Russia ram thlithup Khrihfa hna an i pumhnak ah a vaa telmi Danish miphun Khrihfa pakhat kong an thial. Member pakhat umnak address a ngeih i kal aa tim. A thumhnak hotel in a thli tein a chuak i khuapi chung a hrian deuhnak a phak ahkhin minung pakhat nih German holh thiam huaha lo khin a rak chawnh. 'Zeidah kan bawmh khawh hnga' ti khi a halmi cu a si. Cu pa nihcun a herhnak kal khawhnak ka thiam ko tiah a ti. Cupa cu a kal i a hnulei lam hla nawn khin a zulh. Aa thei bal lomi khi an i lawhter. Kum 18 in 25 karlak nu le pa pawl an i pumhnak ah a luhipi. Hi hna pawl hi bing zuk le sualnak a phunphun tuah aa timmi an si lo. Thih le nun kar in Jesuh Khrih hnu zulh aa timmi an si. A hmuh hna tikah a lung a suk ngai. Phazawngdan pakhatte lawng kha mi theih sual lai an phan caah cu innpi chung ahcun, an van. A hramthawk ahcun a hohmanh an holh lo. Caan saupi aw chuah loin thla an cam hnuah Bible cawnnak an ngei. Biathli chimte khin an i chim. Cu hnu cun a thli tete in an i zukphiak i an thiin cio hna. Annih caah cun zan khuamui donhkhanhna a um lo. Rammui Russia caah cun ceunak an si lehlam.

Suhum khua i a ummi thlithup canamnak seh an hmuh ruangah Peter Restshuk an thlaihnak kong cu March 1969 ah

Caucasia ram Communist tadinca 'Zaria Vostoka' ah an rak chuah.

Khi bantuk ca namnak seh kong khi keimah nih ka rak hmuh cang caah a konglam ka chim khawh ko. Eidin an zuarnak dawr fate khi na mitthlam in hei suai hmanh. Thil an zuar ding le zuar loin a tang rihmi a phurtu mawṭawka trak khi hei ruat. Mee peknak thingkuang a si lo ah, caṭial ciami caku tam pi thingkuang in khualeng ah an chuahpi tikah mi nih a ngiat awk an hngalh lomi zong khi na tuak khawh ko lai. Thilri an chiahnak kudawng a zel phahmi tangah khin tikhor cawhmi pakhat hei um sehlaw. cu thilri chiahnak inn zong cu mi umnak he a hlat nawnmi khua hriang deuh i a ummi khi hei sisehlaw, cu tikhor cu ti a um lomi a si hnga (Russia ram Communist thonginn i a ummi tikhor hna hi ti an um tuk bal lo). Cu tikhor ahcun hri in minung pakhat aa hei thlak hnga, tikhor khatlei sir in kua pakhat a um hnga i cu kua cu a zulh a si ahcun a donghnak ahcun ca namnak seh cu a va hmuh ko hnga. Cucu an rianṭuannṅ a si. Thli a tlawm tuk caah thli thiang dawp ah an hung chuak lengmang tawn. Cu bantuk ca namnak seh zong cu an tlaih thiamthiam khawh tawn ko hna. Asinain aiavhtu seh dang an hmuh khawh ve lengmang ko. Cutining cun pei Russia ram Baptist pawl nih an chuahmi tadin ca 'Khamhnak Tlangau' timi hna hi thlatin chuah a si i kum saupi an chuah khawh ko cu. Baptist pawl lawng nih hitihin rian an ṭuan tinak a si lo. Russia ram hi Orthodox Khrihfa ram a si.

1969 November ni 15 i an chuahmi Sovietskaia Kirghizia ahcun Zosima an timi Orthodox phungki pakhat a zumhnak ruangah thong voikhat an rak thlak cangnak kong a ṭial. Thonginn in an chuah cangka a umnak inn kha biakinn ah a ser i cawnpiaknak a tuah. Biakinn kan timi hi cuka

Catlap Cung Lawng I A Ummi Thil

hrawng ahcun minung umnak inn tete hi an si ko, Biakam Thar chan lio bantukte kha a si ko. Aa pumtu an um lonak le Thlarau leiah lawng herhwar pi i a ummi nithlaklei biakinn ngan pipi nalcun rian a tuan kho deuh.

Hi phungki Zosima kong hi Communist pawl nih thawng an thanh tikah a Khrihfa hawi nih 'Pathian sunparnak a chungah a tlang' a ti na, 'Lamkaltu hna bantukin Pathian nih phungchim thiamnak a pek' a ti na, 'Soisel awk um loin nunthiang in a nung mipa a si' a ti na an si. Cu tadinca le thawngthanhnak hna nihcun, 'thlithup Khrihfabu' timi bia hi an hman lengmang.

Webster Dictionary ka zoh tikah, 'Thlithup Khrihfabu' ti hi a hmaan bikmi a si ko tiin ka hmuh. Zosima nih a dirhmi Khrihfabu zong hi a thli tein a si ko.

Hika biakinn i pumh a duhmi paoh cu biaduh hmursau lo dingin biakamnak a ngeimi le hika i aa pum cangmi zumhtlak minung hna nih hnatlakpinak ca pekmi an si. Ramtang i biakinn kong (Bible Sianginn) kan chim cang bantukte he khan an i lo.

Cu biakinn ahcun lam khatlei in an lut lai i lamdang in an chuak lai. (Nazi Germany uk lio ah khan hi bantuk luhnak le chuahnak innka aa dang i a ummi biakinn ruangah hin thahnak in ka luat).

Rul bantukin zir i Thuro bantukin lungnem dingah Zosima nihcun a cawnpiak tawn hna. An i pumhnak hmun le a kong kha a chimchim lo dingin bia a ronh hna.

St. Duminic nih 'Hlen Thiang' ti i a rak tjalmi kha ka zumh ve. A donghnak a that paoh ahcun a hram domhnak a hmaan caah a si timi bia dirkamh kaa timh caah a si lem lo. Thawngtha bia a thei kho rih lomi Communist pawl nih an duh paoh in vawlei an tuaitammi hi ngolter ding le Thawngthabia an theih khawhnak dingah lamdang a um lo ahcun 'Hlen Thiang' lam zong cu hman ding a si ko tinak a si. Ziaza dinfel rumro a uarmi nih cun hi bantuk hi cu depdeet a si an ti ko lai nain Khrih Jesuh hngal loin uktu tha lo a teimi nun cu ziaza tha lo phunkhat thiamthiam a si ko tiin ka ruah. Phazawngdan sernak zong a thli tein Zosima nihhin a tuah.

Orthodox Khrihfa hna nih hmundang, khuazei hmanh phazawngdan cawk awk an hmuh lo tikah Zosima phazawngdan cu an hung cawk tawn tiah Sovietskaia Kirghizia tadinca nih a chim. Cu tadinca nihcun Zosima hi zeitindah an tuah ti kong a tjal ti lo. Russia tadinca tampi nihcun thong chungah an khumh than ko lai tiah an ruah ngawt. Hi lawng hi a si rih lo. Soviet Union ram chungah hin nitalkei ram nih a ruahkhah awk an hngalh lomi, Khrihfa lawngte an umnak peng pakhat a rak um. 1968 September thla i an chuahmi Communist tadinca 'Nauka I Religia' nih a tjal hnu ceo ah vawlei nih cu kong cu theih hram aa thawk. Siberia chakleipi ah chanhlun kalning tein a kalmi Orthodox Khrihfa tampi an i dornak peng pakhat a rak um. Protestant Khrihfa pawl a rak rialdittu hna Catholic sining celh lo ruangah Amerika ram i a rak zammi hna bang khan Russia ram sinning an celh lo i a zammi phun an si ve. Khuaruahhar, zumh awk hmanh a harmi vawlei thar pakhat a um i, cuka i a ummi hna nihcun Khrihfa dohkahnak kong zong an thei lo i an uar bikmi cu dingte i nun i zungzal nunnak co kha a si ko tiah Npuka I Religia nih cun a tjal.

Catlap Cung Lawng I A Ummi Thil

Siberia ram i an hmanthlak tapi zong cu Pathian a zum lomi hna nih cun an magazine ahcun an chuah. Thil ding tapi hmanthlak zong aa tel ve. Zu nih a tam i a lai a kuami Bible ca-uk zong aa tel. Cu Bible lawng cu an ngeihmi a si.

Thil sining cazin a fian hnu lawng i a zummi phun cu kei zong ka si ve lo. A lungthin chung i a rak cuang cangmi thil zoh in mi zeipaoh nih thil kong zumh awk zumh lo awk an ngei cio ko. Ruahnak tapi aa fonhmi kha hmun tapi in an hung chuak i, an fonhtonh tikah thil sining cu a hung fiang tawn ko. Sihmanhsehlaw a ka dotu pawl nih tehte langhter khawhmi, cazin a ummi kong lawng an zumh duh caah, a cunglei i thil sining vialte hi ka vun tialnak a si.

DAL -4 NAK

RUSSIA AN KALVARI TLANG

Vawlei cung tuanbia le thil a cangmi kan zoh tikah Communist pawl nih uknak an tlaih caan chungahhin Khrihfa mi hna hremnak an tuar biknak caan a si kha an cazin piahmi nih a langhter. Russia ram i a ummi Pathian fa hna le thong a tlami hna nih hin Kalvari lam hi sau bik an zawh.

Russia ram biaknak lei he aa pehtlaimi thawngpang an thanhmi a hmaan le hmaan lo cu martar in a thimi hna kong an telh maw telh lo ti hin theih khawh ding a si.

Israel ram Ramdang lei vuanci a rak simi Eban nih Nitlaklei Germany a rak tlawn lioah a va kal hmasat biknak hmun cu anmah miphun hawi cimit ko in an rak thahnak hna Dachau hmun kha a si. Khrihfa hna zong nihhin Judahmi hna an tuahning hi kan i zohchun ve awk a si hnga lo maw?

Russia ram, a siloah, ramdang Communist ram a va tlawngmi Khrihfabu lu hruaitu lu le baan hna nih thong ah a tlami Khrihfa hna va len dingin an sawm hna tikah, martar in a thimi Khrihfa hna thlaan an va veh i ngaihchiatnak pangpar kual an va chiah ti hi ka thei bal lo. Russia ram Baptist Khrihfabu vialte komh in an chuahmi tadinca 'Bratskii vestnik' ahcun Sweden ram Baptist phungchim pawl nih Lenin kong an piahnak zungah an rual tein an kal i upatnak an pek ti cu a tjal. Lenin cu Khrihfa nuai tampi a thattu a si. A thahmi

Russia An Kalvary Tlang

Khrihfa hna thlaan tu ahcun an kal ruam lo. Eban Germany a tlawn ah khan Nazi ram hruaitu hna thlaan ah a kal lo khah. Phung sawhsawh ÷anh si loin hremmi zumtu ÷ha hna sintu ah lungkhat tein ÷an ÷i ding hi Khrihfami nih kan i cawnpiak deuh awk a si hnga lo maw?

Kannah cu kan lungthin hi martar hna sinah a ÷om peng ko. Kannah caah cun an khihnak cikcin cu sui thiang tlukin an i dawh i an vailam tung hna cu zihmui rimthaw bantuk an si. Thlarau leiin khua a tuaktan khomi nihcun an hngalh cio ko lai. Kannah Khrihfa mi hna caah cun thonginn cu pangpar an chiahnak bawm chungin a hung luangmi thingthei hang thaw bantuk a si. Khrih le a vailam kha upatnak pe loin martar pawl lawng kha upatnak kan pek hna a si lo. St. John Chrysostom bia bang, vailamtah lawng kha upatnak kan pek duhmi cu a si. A chimmi cu, "Pa Pathian duhnak cu vailam hi a si. Fapa a thang÷hattu zong vailam hi a si i Thlarau lunglawmhnak zong hi vailam a si. Vancung mi hna an suingun cu vailam a si i zumtu hna aamahkhaan cu vailam a si. Mithiang Paul a sunparnak zong kha a si ve. Vailamtahnak nihhin sualnak dat nih a kan hnuh lengmang nak kha a langhgter i, Pathian nih minung a dawt tukning zong kha a langhtertu a si fawn" a ti. Russia ram Khrihfa hna an sicanning kan theihnak nihhin kan lungthin le ka ruahnak a kauhter i Khrih keneh zong a kan zulhter khawh deuh.

Cañal thiam Tiutchev nih a rak chimmi cu, "Maw Russia ! ruahnak in tuaktan khawh lomi na si. Fung in tah awk na ÷ha fawn lo. Aa cheuhmal dih cangmi thil pakhat na si. Hi Russia i a sining cu hihi a si. Zum ko" tiah a ti. Kei nih cun ka zumh tuk. Khrih kehram lawngah daihnak a hmu dingmi Russia a si tiah ka zumh.

Russia, kan in dawt ko. Jesuh kha hell chungah a va tum bang, kannih zong Russia ram hell chungah kan vung tum ve. Kan unau Andrew nih a chuahmi cauk chung ahcun, "Pathian hmawngkhu" ah cun, Russia ram ah mah lungtho tein pumpek in rian a tuantu ding a hal hna tikah chikkhatte ah minung 200 an pum an i peknak kong a tial. Kha bantuk thil kha vawlei pumpi in a si cang. Thongtlak an tih lo. Moscow khuapi ah Khrihfami an hremnak an duh lonak kongah sandah an piah ngam. Mi an i butnak le chawleh chawhrawnak hmun laifang zongah an chim. A luatmi ram in Khrihfa relcawklo hna cu Bawipa caah i hmangve dingin an pum an i pe. A thli tein ca a tial tawntu Russia ca tial pa nih a tanglei a tialmi bia bang hin an nunnak an thaap;

"Maw Russia,
Na ihkhun lu ah ka kun
Na mitthli i hnawt cang law
Ka thisen le ka hnai in
Na hmai i phiah cang".

Russia ram martar hna hi dirkamhtu ngei loin an um ti lo. Russia ram biakinn an kharmi hna ruangah cu miphun Khrihfa hna he a rak tap ti vem i minung tampi cu a luatmi ram ah an um ko cang.

Communist pawl nih uknak an lak hlanah biakinn 800 chungin biakinn 17 lawng a um cang tiah 1968 April ni 8 ni ah Pravda tadinca ah an tial. Zumtu an um ti lo ruangah maw a si hnga tiah na ruah? Cuka tadinca thiamthiam ahcun a phi a um ko. "Bu fa tete hruaitu hna cu an nawl ngeihnak a sang chin. Atu kan chan zongah hin mi cheu nih an zumh bang a thi cu a si rih lo. Hmai nawr i tuk dingah aa timlam ko rih," ti a si.

Russia An Kalvary Tlang

A mi hip khawhnak a thawn lio a si ca i biakinn tampi khar a si ruangah a chunglei in a thlith i doh a si tikah hin a dotu hna hi an palh kan ti kho lai lo. Odessa peng pakhat lawng hmanhah hin biakinn 210 an khar tiah 1968 April ni 8 ni i an chuahmi Pravda fadinca nih a tial.

A leng langin Pathian an biak khawhnak biakinn hna hi zeidah an lawh. Ramdang mi nih an hung tlawm khawhnak Moscow le Leningrat le hmun dang ahcun hremnak a um tuk lem lo. Asinain khuate deuh hrawngah tah zeidah a lawh ti na hngal maw?

Palik pakhat nih a hruai hna i Pathian zum lomi bu nih Kopeisk khua i an tuahmi Baptist pumhnak kha hna an hnawh hna tiah 1969 April ni 10 ah thlithup Khrihfa thawngthanhnak ca ah ka hmuh. Bawipa zanriah an hunnak cabuai cunghah zu palang an chiah piak hna i cu zu palang he cun hmaan an thlak chih hna. An i tinhmi cu Pathian a zum lomi hna thazaang peknak caah a si.

Cozah i an chuahmi ca hna zong nihhin thlithup Khrihfa pawl i an chimmi a hmaan ko tinak an langhternak a um. 1967 November thla i an chuahmi 'Sain le Biaknak' timi cauk ah cun Batiatitsh khuate pakhat i laisen a ngeimi Baptist pumhnak ah Pathian a zum lomi cawnpiaktu minu pakhat nih a pastor kha a nam vurmah i Pathian zomhtainhnak cawnpiaknak kha a tuah," tiah a tial. A pummi nih cun an duh lo nain Pathian um lonak sermon cu an ngaih.

Hibantuk thil muisam chia a um caan ahhin ramdang mi le Nitlaklei Khrihfa hruaitu pawl hi an i tel bal hrim lo.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Salm cañaltu nih cun Pathian biakinn cu a dawt tuk. Khrihfa kip nih kan dawt cio. Hmailei cu, biakinn ðhutdan cungah siarem tein na ðhut ko lioah khin, thil chiahnak kudawng i aa cangmi le sehzung, thil hlun piahnak, laamnak hmun ah a cangmi Russia ram biakinn hna kong kha vun ruat cang mu. Communist uknak hlan i biakinn 50,000 a rak ngeimi Orthodox Khrihfabu kha, atu cu 7,000 lawng a tang cang. Capo saih in an saih menmi hna Khrihfabu tampi kong khi rak ruat ve mu.

Thlarau Thianghlim a umnak biakinn taktak cu Khrihfa kanmah te hi kan si ko caah pakhat cio nih tuk awk ral nganpi kan ngei cio.

An hawile tampi an tlaih hna ruangah sandah an piahnak ca le minthut kha Khrihfa mino 180 nih Russia cozah le uktu hna sinah an ðial. A caan cu 1967 May 13 ah a si. Cu ca cu a thli in ramleng a phan. Cu hna lakah a no bikmi cu kum 19 lawng a sirih mi E.Radoslvov a si. (Khrihfa thongtla ah a tar bik in kan theihmi cu kum 80 a si cangmi Peter Popov a si. Chiandeih hmai i an rak hlonhmi kum 80 a si cangmi Poly Carp bantu a si cu).

Hi sandah a piahtu vialte hi an tlaih dih hna. An sianginn cu No. 61 a si. Cu sianginn i an Director pa Malamud nih ngakchia pawl a chimhning hna ahcun hiti Baptist pawl thong an thlknak hna kong cu Pathian sinah rawithawinak ah ngakchia nute an thah i an hman caah a si tiah a ti hna. Cucaah nu le pa le siangngakchia vialte nih Baptist pawl cu nan hrial hna awk a si tiah a cawnpiak hna.

Hi bantu hlenhawinak hi, hi minung pakhat lawng hi a si lo. "Ngakchia le Biaknak" timi cauk hi Leningrad

khua cozah ca namnak sehzung in an chuah. Cu chungah cun hlan lio Judah mi lih an rak tawn piak tawn hna bang khan Khrihfami cu an biaknak raithawinak ah minung thah an hmang tiah aa tial. Khrihfami cu an sual ngaihthiam khawhnak hnga ding caah an mah thah ding can-ai ah anmah an fale lila kha an thah hna tiah an tial. Rom ukto pawl nih Khrihfa mi hrem an rak duh hna tik paoh ah a silomi sualnak an puh hna bantuk kha a si.

Russia ram ahhin Khrihfa tampi thong an thlak hnanak a kong cu raithawinak caah minung an thah hna ti hi a si. Kan hmuhmi tete pakhat in kan vun chim hmanh lai. 1969 kum ah hin F. Dolgich le A. Kurantov nih an tialmi "Kan philh awk a si lo" timi cauk cu Moscow khua i a ummi Raltuknak lei ca namnak sehzung nih an vun chuah. Cu ahcun Karaganda peng Neftogovsk khuate i Pathian sin raithawinak ah soisel awk a um lomi tuu fa canah Khrihfa ngakchia pa Oslovetz cu a hman. A pummi vialte le hringtu a nu hmuh hngan hrimhrim ah ngakchia cu a thah ko, zumtu a ho pakhat hmanh zong nih an thlahu lo tiah an tial. Thlarau thianghlim duhning a si tiah an ti dih. Ngakchia pa i a pum cu ramtang ah zan ah an va phum i a nu cu lungkuai in a thi, tiah an tial fawn. A zeiti hmanh in zumh awk a tlak lomi Russia ca chuahmi a si. Lih lawngte a si ko. Sual an puhmi Krivolapov le amah bantuk minung zeizat khi dik an hei thah cang hna i a sual lomi zeizat nih khin dek thah ding in an hei hngah rih lai mu! Communist cozah tampi thongtlaknak hmu ding a simi hna kha an va khamh hna ti zong ka thei fawn lo.

1969 November 13 i an chuahmi tadinca Sovietskaia Moldavis kha vun zoh than ta rih u sih. Chishinau khua i pastor rian a tuanmi Slobadchikov kong a si. Thlithup Khrihfa

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

hruaitu Rudenko a huatu ngaingai a si. Amah leirawi ruangah Rudenko cu kum 10 thong a tla i an hremnak ah a va thi colh.

Communist pawl he an i theihthiam caah Pastor Slobodchikov cu zalong ngai in a tlong. Baptist lehtahnak pakhat ah loudspeaker hmang in thang ngai in bia a chim ngam. Cu tadinca nih cun sualnak thuk bik a tuah tupa ti zongah a tial phah. Ngakchia pawl he bia an i ruah lio ah Khrih kong a pelpawite a chim chih sual hna. Tadinca nihcun hi Pastor pa nih hin Moscow dinhnak nuam i an suaimi kum 12 a si nain Russia paraltha ah a tel vemi Paul Morozov kong tu hi a chimh deuh hna awk a si an ti. Cu ngakchia pa cu a pa hmanh a rak do ngammi a si. A hlan ahcun amah a pa ta a si ko nain atu cu zapi Lo ca i an chuh cangmi hna ah a pa nih belh a phawi sual, cucu a fapa Morozov nih cun a report i a pa cu thong ah a tla. A fapa cu mibu nih an thah.

Pastor Slobocchikov nih sualnak pahnih a ngeih an ti. Pakhat cu loudspeaker a hmanmi hi a si. Pakhat cu a pa a leirawitu ngakchia pa lei tang in thazaang peknak a chim lo i a nu le a pa a rak dawtu hna Khrih lei tang in bia thatha a chim ti hi a si. Cuti cun Slobodchikov cu kum 2 thong an pek. Thong a tlakah hin a leirawi i thong an rak thlakmi Rudenko hi hei ruat in ngaihchihnak a hei ngei ve hnga dik maw?

Orthodox Khrihfabu a simi Talantov le Krasnov-Levitin an tlaih hna ahkhan vawlei cung tadinca ah an rak thanh. Russia ram ah biaknak lei luatnak a um lo zia le biakinn an khar thluahmahmi le Khrih mui cuangmi paoh an hrawh thluahmah kha hi hna pahnih nihhin an doh ruangah an tlaihnik hna cu a si. Suai chommi mui cuang pawl cu khangh phung cu a si ko. Asinain hi Orthodox zumtu pahnih hna

Russia An Kalvary Tlang

caah cun hi mui cuangmi chungah khin Zisuh Khrih an hmuh chih, mithiang nu Mary an hei hmuhchih, cun martar mi ralṭha hna muithlam an hei hmuhchih. Suaimi he a pehtlaimi thil zong an khangh dih ko. Sihmanhsehlaw, kha cung i a cuangmi minung hna i an dawtnak tu kha cu khangh khawh a si lo. Khrihfa mi hna cu vawlei ah Khrih he an um i vancung an kai tikah sunparnak a hmu cangmi zumtu hna he an um.

Communist pawl caah cun biakinn khar, Khrihfami hna thong thlak le ngakchia hna kha an nu le an pa le he ṭhenter lawng hmanh hin an i lung si riḥ lo. Pachaer khua biakinn chungah Pathian rianṭuantu nutar pathum, Morozova le Gherasinchuk le Korolenko hna an tlaihhrem hna nak kong cu a thlithup in fiang tein thawngthanhnak caah kan hmuh.

Tomakova timi zong an tlaihhrem lengah an thah colh. Caṭaltu Galanski zong hi kong hi a thli tein an chuahmi Phoenix (Phoenix cu vate phunkhat a si i, vutcam i a can hnuah a nung ṭhanmi a si. Jesuh Khrih hmanthlak ah an hmanmi a si) tadinca ṭaltu a si an theih caah thong ah an thlak ve.

Moscow ca namnak seh in cauk pakhat an chuah i cu cauk cu a min ah 'Biakinn le Lungthin Ruahnak' ti a si. Cu nih cun Pathian ṭha tein a biami hna cu solhphelhnak nihhin a hrawk kho hna lo a ti. Khrihfa pawl hi cu mi thinlung tlamtling lo ah chiah i mihrut thong ah chiah awk ruaram an si ko an ti. Khrihfa kan ṭa le kan far le a simi tampi hna cu mihrut ca i an sermi thilthuam kha an hruk hna i an kaa an phih hna i an thuh tawn hna. Kalinin khua ahcun hi bantuk Khrihfa hremnak a umnak hmun kan theih ko.

Zei Khrihfabu paoh hi hrem dih an si ko. Vawlei cung pumpi Lutheran hawikomhnak Bu nih a chimh an kan philhmi

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

thil pakhat a um. Communist cañialtu M. Glinka nih, “Khuachel te lawngah a si tawnmi thil” timi cauk a ñialmi ahcun Leningrad khua i Lutheran biakinn ngan bik cu ti lionak hmun ah an tuah cang a ti.

Liviv khua i a ummi Catholic phungki Patuchriak cu rian hrang he kum 5 thong an pek tiah 1969 January thla i an chuahmi Unired tadinca ah kan hmuh. Catholic Bishop pakhat a simi Welyezkowich zong thong chungah a thi tiah 1969 June thla an chuahmi Vusti Iz Rymy tadinca ah kan hmuh fawn. Mi cheu nih cun hi pa hi a nun cu a nung ko rih an ti. Zeikhom a si ah Catholic pawl zong thong ah an thlak, an hrem ve hna tinak a si cu.

Pathian rak i tel hlah sehlaw cu Russia ram i Khrihfabu hna hi theihhngalh awk tlakin a nungmi cu an si kho hrim hnga lo. Atu cu harnak intuar buin an par a par chin lengmang cang. Europe ram vialte lakah a karh sawt bikmi Khrihfabu cu harnak tangah a nungmi Russia Khrihfabu pawl hi an si.

DAL - 5 NAK

RUSSIA RAM AH KHRIHFA ZEIZAT SET DAH THONG AH AN THLAK HNA

A phi cu, 'Ahohmanh nih an hngal kho lo' ti a si.

1968 April i Amerika chawlet chawhrawl pawl hawikomhnak Bu nih an chuahmi cauk "Free Trade Union News" ahcun Russia ram ahhin fiang tein theih khawhmi misual hremnak thong 58 a um tiah a ti. Thongtlami an dihlak fonh cu 1,150,000 hrawng an si tiah a tial chih fawn.

Mi zeizat nih dah Pathian an zumh ngam ruangah an tuar. A tanglei thil umtuning hi zohlaw, mi zeizat dah a tuarmi an si ti cu na tuak khawh ko lai.

1967 May thla ni 8 ni i an chuahmi Pravda Vostoka ahcun Angren khua ah Friezen, Schmit, walla le an hawi le, an dihlak ah minung 8 thong an thlak hna nakkong a tial. Kum 2 in kum 5 tiang thong an pek hna. Sual an puhnak hna cu mi zapi sinah zawtnak chonhbarhnak dinglam phun 3 an tuah an ti hna. An sualnak pakhatnak cu hrai pakhat in Bawipa Zanriah an ding ti ti a si. Pahnihnak cu, tipil innak tikuang pakhat ah tipil an ing ti, ti a si. A pathumnak cu a thiangmi hnamhnak in an i hnam ti a si. (Russia Khrihfa hna hi an i ton tikah kuthlaih canah a thiangmi hnamhnak an tuah theo tawn. Cun Nitlaklei ram i 'holh' a simi 'Hi' an timi can ah khin 'Pathian daihnak na sinah um ko seh' tiah an chim tawn).

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Annih cu Bible a zummi khrihfa an si. Bible ah 'Hello' ti le 'Hi' timi a umnak zawn nan ka chim kho hnga maw? Mithiang Paul nih khan tah a unau kha 'Hello' tiah maw a biak chawnh hna?

Russia ram khuaruahning cu ti lianhnak hmun i ti i liauh ti cu zawtnak i chonh khawh a si lo nain tipil innak hmun pakhat i tipil in ti cu zawtnak i chonh khawh a si an ti. Duh paoh in i hnamh cu zawtnak i chonh khawhnak ah an rel lo i, Khrihfa mi hna nih hnamh thianging an i hnamh tu ahcun zawtnak i chonhbarhnak a si an ti fawn. Hnamh thiang in na hnamh sual ahcun kum 5 thong na phan ko lai.

Thlakhat a rauh hnu 1969 June thla ni 12 ni ahcun cu tadinca thiamthiam nih minung dang 15 an tlaih hna tiah a thial. An tlaih hnanak a kong cu zumhnak lei kong thiamthiam in a si. An sualnak an kawl khawhmi cu innkhat hnu inn khat in an leng i khamhnak hmuhnak ding an sawm hna ti hi a si. Cu minung 15 lakah cun Rabinchik le a fale 5 an ti tel. Rabinchik nupi ngaihchiatnak hi vun tuarpi ve hmanh. Nikhatte ah khamhnak hmuh dingin mi a va sawm ruang i a fale le a va a sung ko hna hi. Chungkhar nuamhnak cu a sung ko cang.

Thlakhat chungah Angren khuate pakhat lawngah minung 23 cu an zumhnak ruangah an tlaih ko hna. Hi minung 23 zong hi an kong kan theih khawhmi lawng an si rih. Kan theih lomi zeizat khi maw an va um rih hnga. Angren khuate i Khrihfami an tuahtauning hna hi hmundang i antuahtauning hna nakin a hrang deuh tiah a hohmanh nih kan chim kho lo. Russia ram ahkhin khuapi deuh 5092 a um. Khua pakhat ah thlakhat i minung 23 nih an zumhnak ruangah thong an tlak a si ahcun a tangmi khua vialte ahhin thongtla zeizat remruam

Russia Ram Ah Khrihfa Zeizat Set Dah Thong Ah An Thlak Hna

dah an um hnga, tuak hmanh. An kong kan hngalh khawh lomi khuate vialte ahkhin tah, zeizat dah thongtla mi cu an si hnga?

Baptist Khrihfa minung 200 hrawng thong a tlami hna lawng hi kan buaipi ding a si lo. Baptist thongtla hmanh hi cunak cun an tam deuh thiam.

Baptist Khrihfabu hi cunglei ukmi a si lo i, mah Khrihfabu cio te ah zalonnak a ngeimi an si. Cunglei he zehmanh pehtlaihna a ngei lomi Russia ram thlithup Baptist Khrihfabu cio hna an cungah zeidah a tlung timi hi theih a har ngaimi a si. Thlithup tein a dang cio in a cawlcangmi Baptist Khrihfabu an tam tuk.

1969 December thla ahcun Zurup ram vialte chung i a ummi Baptist Khrihfa hawi komhnak bu nih a chimning ahcun Russia ram i a thlithup in rian a tñanmi Baptist Khrihfabu pawl zong cozah he a theithiam cangmi Baptistbu he an i fonh cang tiah thanuam ngaiin a thanh. Asinain cu thla lila i an chuahmi Russia ralkap tadinca Red Star nihcun Baptist Khrihfa a simi ralkap thong i an thlak hnanak kong a tñal fawn. Ahohmanh nih kan theih khawh lomi cu, minung zeizat dah cu hna cu an si i, kum zeizat ca indah an thlak hna i, zeiz ruangah dah an thlak hna, ti hi a si. Cu tadinca ahcun an min a chim lo. Baptist pawl hi fale roh tak lai zong a ruat lomi an si zia le cozah upadi a thah tuk ca lawngah an fa le an himnak a si zia, an tñal chih fawn. 1970 January thla ahhin ramdang kusale pawl zong an auh hna i Baptist pawl an i fonhnak cu an chimh hna. Asinain Russia ram thlithup Khrihfa cawlcanghnak cu a hlan ning te a si ko i, Russia tadinca nih a soiselnak hna zong amah ningte a si thiamthiam ko.

Baptist thongtla pawl hi thong tampi an si ko lai. 1970 March ni 4 ni i Copenhagen in an vun chuahmi Kristeligh Dagbladet ahcun, Baptist thongtla hi minung 10,000 ah a chiah hna. Pentekostal pawl voi tampi an tlaihnak hna kong kha keimah tialmi 'Russia Mithiang Hna' timi cauk ah ka telh chih cang.

Amerika Congress hmai i tette ka khannak zongah khan Seventh Day AdventistBu chung minung an hremmi hna an min zong ka pek chih hna. Rev. M. Gylys le Rev. J. Sdepski hna kha rianhrang he thong an thlak hna tikah 1969 August thla ah Lithuania ram Catholic phungki 40 nih min an thut i an lungtlinlonak ca a rak um. Roman Catholic ngakchia tete an voi khatnak pumpeknak puai a timhlahm piak cuahmah hna lio ah hin Miss Paskeviciute cu rianhrang he thong an thlak i hmun hlapi ah an chiah. A tha a dong i a thi. Thongtla a tam bik cu Orthodox Khrihfa an si. Russia ram ah a tam bikmi zong an si ve:

New Delhi khua i an rak tuahmi World Council of Churches pumhnak ahkhan minung member nuai 50 kan si tiah Orthodox an kusale pawl nih an chim. Thlithup Khrihfa Orthodox pawl hi nuai 45 hrawng an si rih tiah ruahnak cu a um. Cu pinah Orthodox a hmaanmi Bu ti a um i, chanhlun phung zul Orthodox ti zong a um rih. Thongtla cu hi hna chung hin an tam chin luaimai tinak a si ko. Hi hna kong hi Russia tadinca pawl sinin kan hngalh tawn. Thlithup Khrihfa hna sin zongin an konglam kan theih tawn. Asinain martar a tam deuhpi ansi canning kong cu Pathianlawng nih a theih. Molokan, Duhaborsti le Murashevtzi bantuk Bu fa tete tampi an um rih i, hremnak a rak tuar lomi hi an rak um cio lo.

Russia Ram Ah Khrihfa Zeizat Set Dah Thong Ah An Thlak Hna

Russia ram ahcun thlithup Khrihfa cawlcanghna hi Communist phung d h nak ahcun a thawng bikmi a si ko rih. Tha tein aa funtommi zong an si. Minung 1,150,000 hi Russia ram poliṭik ruang i thongtla an si tak ahcun a tam bik cu biaknak ruangah an tla tinak a si ko. Biaknak lei rianṭuantu, dotu hna hi misual ah chiah an si. Communist pawl zong nih an chim lengmang ko cang kha; biaknak hi kan ral namber pakhatnak a si an ti kha.

Russia ram ah Khrihfa zeizat set dah thong an tla hnga? A hohmanh nih an hngal lo. Kan philh lo awk cu thlakhat chungah khua pakhat i minung 23 thong an thlak hna ahcun kumkhat ah thla 12 a um, khua 5092 a ummi hin hei tuak tuah.

Hiti kan tuak ahcun kan lungchung cun kan nih a chuak pah ko lai. Thinhun tuk nihchuah zong a si kho ko.

1969 October thla ni 25 i Russia ram khualipi in mirang holh i an vun chuahmi 'Moscow Thawng' timi ahcun Russia ram i a ummi biaknak bu kip (Baptist, Mennonite, Methodist, Adventist, Kolokan, Penticostal le Jehovah) nih special in an tuahpiak mi ningin luat tein Pathian biaknak caan pek an si ko tiah a ṭial. Cu tadinca nih chim a hrelhmi cu, luat tein biaknak an peknak hmun kha thonginn chung lawngah a si ti hi ṭial a philh sual rua.

Russia ram Baptist i hawikomhna bu i an hruaitu Michel Zhidkov nih Vienna khua i an tuahmi Zurup ram vialte chung i a ummi Baptist civui ahcun kan Russia ram ah an zumhna ruangah a hohmanh hremna an tong bal lo tiah a thanh. Communist nawl pekmi a ngai lo i Khrih kha fel tein a zumh ruangah atu i biachimtu Michel Zhidkov lila i a pa

hrimhrim hi Siberia ram ah kum tampi thong a tlami a si.
Kusale a hohmanh nih Michel Zhidkov bia hi an rak al loh.

1969 May thla ni 9 ni i an chuahmi Belgian Magazine
Panorama ahcun Germany ram Gestapo i mi a rak thattu
hruaitu Henrik Muller kha Moscow Communist thlithup palik
hruaitu a si cang tiah a ti.

Hitler min in Khrihfa vialte le Judahmi vialte a hremtu
le a thattu a rak si. Atu cu kha rian thingte kha Karl Marx
min in a tuah cang. Anih caah rian biapi bik cu minung thah
khawh le hrem khawh hi a si.

Aalu kan par tikah khin kan soal kan ti bal lo bantuk
khin hi pa le Communist a hawile pawl cu minung cung i thil
chia kha va tuah hi soal ah an chia hrimhrim lo. Marx phung
a zulmi caah cun minung cu thilri pakhat men ah khin pei an
hei ruah ko cu. Thlarau a ngeimi kan si hi an zum lo. Thilri
pakhat a si caah thinkung cu kan duh le kan hau, kan tan,
inn zong kan hrawh i vampang zongah thir kan hei kenh
men bantuk khin an ruah. Cu lungput an ngeih caah cun Com-
munist pawl nihhin an tlaihi hna hi zaagfahnak lungthin an
ngei bal hna lo.

DAL -6 NAK

THONGTHLAK UKNAK

Thlithup Khrihfa hna sinin kan hmuhmi ca in Russia ram thongtla pawl umtuning kan theih khawh tawk kan chim lai. Kanmah chimmi lawng cun zumh lo khawh a si caah Communist a simi pakhat nih a vun in chimh hna lai.

Czechoslovakia ram ah Dubcek bawi a rak si lio ah hin caan tawite chung cu uknak a rak dorh deuhnak a rak um. Thil hmaan chim khawh caan kha caan tawite a rak um. Cu lioah cun ramdang lei chawleh chawhrawnak vuanci zung i reng sang ngai a tlaimi Loebel an timi Communist a rak si balmi pakhat a um. Russia ram specialist pawl nih an hruaimi Czech ram palik bawi Novotny nih a rak leirawi ruangah hremnak a rak tuar. Arthur London nih a tialmi Confession cauk le Slanski nupi nih a tialmi cauk chung i a vapa amah hawile lila nih hri in a hngawng in an thlainak kong te hna nihhin Loebel tuanbia kong an fianter ngai. Cu lawng hmanh si loin thong an thlak ciomi hna Communist pawl nih ca an tialmi nih zeitluk in dah Russia ram thongtla pawl an tuar timi hi a kan fianter ngai ko. Hebru 13:3 chung i, "Thong a tlami kha an sin i thong a tla vemi bantukin philh hna hlah u," ti kan hmuh bantukin an caah zeital kan tuah khawhna hnga a kan bawmtu a si theu lai.

Czech ram Communist uktu hna nih an chuahmi 'Reporter' nihcun 1968 May thla ni 15 ah a tialmi hi ka vun lak

hna lai. Bia an ka hal lio ah hin nikhat ah suimilam 16 chung hrawng hi an ka dirter tiah oebal nihcun a ti. Rawlŕam buin nikhat suimilam 16 hrawng lengmang hi dir a si. A siloah, kal peng a hau Zarhhnih hnu ahcun a ke vialte an phing dih. A pum dihlak in a fak i tlawmpalte tonghtham zong a celh ti lo. Vampang lei hoih in an dirter. Zunpi zunte zunnak zong dirbu zun dingin an chiah piak.

oebal cu si an chunh. Keimah nih ka rak ton ve cang. Chikkhatte ahkhin ka lu hi hunka cum hna sehlaw cu ko cu a lo. Nih duhnak si an chunhmi hna bantuk khi ka si ko lai. Nganfah theih lonak caah an kan chunhmi a si. Thong sizung a thenh tawnmihna nihhin bing an rak chiahnak thawl a lawng mi an hmuh tawn hna. Thongtla pawl ei mi buti chungah an cawhpiak chihmi ritnak si phun a si.

Velh le den kan huah tawnmi pinah hawhra in i kholh zong a um rih. Kan chiaŕha ah an kan tuk den zong a um rih. Puanchia cinmi in kan lu an kan men dih i a hung ro tikah cun in awk tha lo in a fak...minung sam ngei zong khi ka lo ti lo.

Czechoslovakia ram i caan tawite hremnak thumh deuhnak a um lio caan ahhin Russia ram thonginn ah zeidah a cang ti hi an kan chim lo. Czech Communist tadinca Kulturny Zhivot nih 1968 May thla ni 31 ah a tanglei bantukin a tial. "1950 kum thawk khan cun Khrifhami hna cu thong ah thlak lengmang an si ko cang. Sentari an cawngahnak hmun khin cawngtu pawl nih thongcu an vun kah thluahmah tawn. Uico hna cu an hmur tem loin thonginn chungah miseh dingin an vun thlah hna. Thongtla hna cu an lu ah Rang hremnak fung in an tuk hna. Ari lu ah tipep in ti an toih hna. Cuti a tuah tawntu hna nihcun, "Kannih cu minung hawi i zawnruahnak rian cu kan rian tlaihmi a si lo hih," an kan ti

Thongthlak Uknak

tawn. Hremmi mi tampi cu an pum chunglei fakpi in a rak i rawk. Minote a simi Hermanovsky cu cuti an hremnak ruangah cun a hrut lan. Kum 75 a si cang mi Bishop pa zong hremmi ahcun a tel ve. A min cu Vojtassak a si. Tak lawng karo in an umter i, suimilam tampi an dirter. Na kaa chungin thi a chuah hlan lo dir peng ko tiah order an pek.

Vun ruat hmanh. Cutluk i hawi an tuar lio ah cun dahkaw, Czech miphun, Theology cawnpiaktu saya pakhat a min ah Hromadka an timi pa cu WCC ah a kal i an ram ah biaknak lei zalonnak a um ko tiah a va chim len ko cuh.

Hi ka vun tialmi hi a rel lawngin rel sawhsawh hlah. Nangmah nih na tuar ve tlukte khin ruat. Nangmah na si ve ko. Zeicahtiah, Khrihfa paohpaoh cu lungkhat thinkhat kan si hna. Jesuh Khrih a pum kha dahkaw kan ken cu. Khrih pum a simi Khrihfa pakhat nih harnak a tuar tikah a dang Khrih pum tengnge zong nih an rak tuar ve tawn kha. “Kaa nih kei cu ka ze i poi lo, ha pei a fakmi cu a si ko cu, paw pei a fakmi a si ko cu, kei cu ka fak lem lo, tiah ti hlah seh”. Kei zong ka fak ve ti sehlaw pum tengnge dihlak in i tuarpi hna sehlaw an nganfahnak nemter deuh hna seh.

A hmai zong a sawng dih cangmi German Lutheran Khrihfabu hruaitu sang ngai pakhat nih a mit au reng le reng loin a ka zoh i, a ka timi cu, “Hi bantuk kong hi chuah lengmang ti hlah. Harnak a chuahpi deuhtu dahkaw a si lai hih,” tiah a ka ti. Cu bia ka theih tikah ka kut zong a ther dih. Lungfak ngai in ka lehmi cu, “Kan hnu kum zabu tampi lio ahkhan Tuluk pawl nihcun ti chung i a tlami hna kha an rak char duh hna lo i a bawmh zong an bawm duh hna lo. Ti uktu khuachia a thin kan hunh soal lai an rak ti. AD kum zabu 20 zongah cu bantuk ruahnak cu a thi rih lo hi ta mu. Tisartlam

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

nih minung an ei lengmangmi hna hi saram kong a thiammi hna nih an thin an hunh hna ruangah a si lo, an zia a si caah a si ko. "Russia Communist pawl nih Khrihfa hrem an i thawknak hi kum 7 kan si lio te in a rak si cang. An tuah zungzal ko lai. An i cawnpiakning te a si caah a hran zong an hrang chin lengmang ko lai. Keimah nih ka doh hna caah a si lai lo i keimah nih hitluk i harnak a tuarmi hna caah zeilam talin bawmh khawhnak kan ngei hna hnga maw tiah mi ka sawm hnanak thawng zong hin an mi hremnak cu an fahter hlei lai lo," tiah ka leh.

DAL -7 NAK

TULUK RAM

Tuluk ram i miphun an tamning hi mifim ngai a simi pakhat nih cun hiti hin a rak tuak. Mipa pakhat hi artlang in a dirmi Tuluk minung vialte hna pawng khin kal thluahmah sehlaw kum 20 a tlin hnu lawngah minung an dong lai tiah a ti. Asinain cu nakin khuaruahhar deuh a simi cu hitluk minung tam lak i Khrihfa an tlawm khawhning hi a si.

Communist pawl nih uknak an tlaih hlan hrimhrim ahhin Tuluk minung 475 ah pakhat lawnglawng hi Khrihfa an rak si. Mission riantuannak a rak tlawmning kha fiangte in hmuh khawh a si. Minung 100 ah 10 cu Mirang holh a holhmi an si, vawleicung dihlak ahhin. Cu Mirang holh a holhmi hna lakah cun vawleicung pastor le phungchimtu vialte 100 ah 90 cu an um. Cu hna lakah cun 100 ah 10 lawng nih Thawngthabia a zum rih lomi sinah an kal kho. Thlarau lei in a thangcho lomi minung 100 ah 90 cu mirang holh a hmang lomi an si. Keimah ka theih khawhmi ah Norway le chaklei Ireland ram chim loin ramdang Nitlaklei ram paohpaoh cu mission rian an tuanni hi a tlawmtuk lehpek ko. Thawhlawm tampi a ngeimi Amerika Khrihfabu hna nihhin an thawhlawm tangka 100 ah fang 6 lawnglawng hi midang bawmhnak le mission (Rammui) riantuannak ah an hman. Khrih nih a kan fialmi "Ram kip ah kal ulaw, Thawngthabia va chim hna u," a timi cu kan tuak tuk lo tinak a si.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Tuluk ram ahcun Khrihfa hi mi tlawmte an si tawn zungzal ko. Atu cu biaknak thar a chuakmi 'Moa Sidung Biaknak' tangah Khrihfa hna cu an intuar a herh ko lai. Tuluk ram hmun zakip ah Moa i suaimi zuk cu an chiah thluahmah ko hna. Nuai tampi cu thluak an tawl hnanak tlamtinter tu ah an i cang ko lai.

Khrihfa hruaitu thawng ngaimi kan timi hna zong nih Communist phung th a nunning an thei kho lo. Mi cheu nih cun an lungfah pi lehlam hna. Micheu cu Thawngtha a thiangmi te lawng kan duh an ti i, Communist uknak va dohkalh cu politic pei a si ko cu an ti i an duh lo. Communist politic a zulmi pawl nih biaknak chungah nawl an ngeih i Pathian fale hna thih si an dinhmi hna le an hremmi hna kha tah an politic an luthter a si ve kun hnga lo maw? Hi thil hi hrial khawh phun a si lo, hrial awk zong a si fawn lo. Biaknak kong a thei lomi le politic kong a thei lomi lawng nih biaknak le politic cu kan then khawh an ti lai.

Na Bible ca chung i politic kong aa telnak Bible bia paoh khi cahang in i riin hna hmanh. Bible bia dihlah i 100 ah 70 cu politic an si. Ram pakhat dirhning tehna, sal luatternak tehna, ramchung minung hna nih an zulh awk phung tehna, biaceihu le siangpahrang hna nih an zulh ve ding phung tehna, profet hna nih Judah miphun a kulhtu ram hna an sining kong an chimmi tehna, Sizar chaw cu Sizar pe ko u, timi tehna, uktu hna an nawl ngai u timi tehna, Danial tehna le a dang tampi khi politic lawngte an si ko. Khrihfami hna nih politic lei thil buaimi kong hi fiang tein kan chimh hna awk a si ko. Amah belte mah tangka huihnak le Pathian lei si loin ram ca rumro ruahnak, miphun tanhnak rumro a si awk cu a si lo.

Tuluk Ram

Tuluk ram krihfa hna cu an cung i a tlung dingmi zumhnak raltuk dingah hin an rak i tiimlaam lo. Russia ram ah Communist pawl nih uknak an tlaih kum 30 hnu lawngah Tuluk ram hi Communist uknak nih a phanh hna a si. Russia ram thlithup Khrihfa hna cawlcanghning hi Tuluk ram Bible sianginn le biakinn ahhin rak cawnpiak diam ding a si cang nain, Russia ram martar Krihfa hna kong zong a theih in an rak thei ve hoi lo. Communist uk hnu ahcun Tuluk ram hmun biapit deuhnak paoh ahcun biakinn darkhing tum thawng theih a si ti lo. Cuka hmun hna ahcun biakinn vialte ah khar dih hna i, a hrawh zong an hrawh hna. Cuka biakin ahcun, "Pathian cu a hngawng in thlai u," timi catar hmuh a si cang. Zapi an i pumh i an aunak zongah cu bantuk bia lengmang cu an hman cang.

Rianhrang he thong an thlakmi ngakchia nute cu thi lakin lung in an cheh tiah Hongkong i a hung zammi thongtla pakhat nih a hmuh tonmi kha a chim. Amah cu a kut an tem, a ke an tem i a khup an bilter hnuah mi thattu pawl nih cun an kulh i an thah. Kei cu ka that lai lo a ti mi paoh cu meithal in an kah colh ve hna. A thih cuahmah lio ah hin cu ngakchia nute i a mithmai cu a panh tuk. Steven lung i an rak cheh lio bantuk kha a si lai cu. A thisen in Pathian caah tette a khangtu, kha minu a hmuh ruangah mipa pakhat cu Khrih a zum ve.

Cacawng liomi siangngakchia panga hna cu anmah thlaan kha anmah tein an cawhter hna. Cu chung ahcun an chiah hna i an nung na buin leivawr an chilh chih hna. Cu panga hna cu Pathian hla lunglawm tein an i sak pah thiamthiam ko. Cu hna cu nung na phum an si.

11February 1969 i Vort Land i an thawngthanhnak ahcun Swatow peng i rian a tnanmi pastor pakhat cu mihrut

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

pawl an chinhmi hna luchin kha an chinh zau i lampi thluanchuak in an hnuh thluahmah. A luchin ahcun a dawhcah lo ngaimi bia an tjal. Pastor tampi hna zong an lu an kongh hna, lam thluanchuak mibu nih nichuak ah an saih hna, an volh an pamh hna. Asinain hi bantuk pastor pawl hi an lung a dong hrimhrim lo. An chuah than hna le cangka zumtu an pumh than hna i an cawnpiak thiamthiam ko hna. Minung 4 in 10 tiang hrawng hi zumtu an minung cu an si tawn.

Mi zapi kalnak lam, lam lai ahhin Khrihfa an tlaihmi hna cu an khup an bilter hna i cil an chak hna. A cheu cu an sam an riam hna i an lu ah vailamtah an suainak i a tangmi sam lawng an nganh. Cucu Khrihfa a si hi mi zapi nih thei hna seh tinak a si.

Khrihfami hna harnak ningzahnak a tuar ter tu bik hna cu anmah Russia an hawi le lila an si tawn. Thong chung i ka tonmi mifir pakhat cu ziaza phunglam tha ngai a zulmi a si. Amah nih a firmi dah ti lo cu mi dang firmi cu soal ngai ah a chia mi a si. Amah firmi cu fir ah a rel lo. Russia Communist ruahnak zong cu bantuk te cu a si ve. Vawleicung dihlak ahhin hi bantuk i mitha tete nih hremnak an tuar ahhin an nih tuahmi cu soal ah an ruat lo i, midang tuahmi tu cu an soi ve hna. 1969 June thla ni 18 ni i an chuahmi tadinca Russkaiafizm chung in Moscow magazine Literatunaia Gazeta nih a tjalnak ahcun, Tuluk Communist pawl an that lonak le an mi hremning hi Russia pawl sinah a lakmi a si tiah a telh ve.

Sualnak pelpawite a tuah an timi cu mihrut luchin an chihnter i a taang ah sualnak an tjal i lampi ah an chawhpi. Cu ti cun nithum chung an chawhpi hnuah rianhrang ngai an tuanter. Nikhat ah rawl voikhat lawng an pek i cu rawl an

Tuluk Ram

pek lai ah cun Moa hmanthlak suaimi tengah an bawmhter i wawlei ah voi 90 lengmang a lu an sukter.

Hi bantuk chimhhrinnak nih a zia a remh lo ahcun sualnak ngandeuh a ngei an ti cang. A kut pahnih in ahnulei ah an tem i thla hnih chung meeting an kaiter. Hi meeting ahhin Mao a zumh lonak kong kha an phuan piak. Fakpi in an tuk, cil an chak. Meeting dih in Moa hmanthlak tengah cun voi 90 a lu an sukter.

A pathumnak hremnak cu 'Vanlawng' tiah min an sak. Cu bantuk a tongmi hna cu an liang ah hri an tem. A kut pahnih zong hnulei ah an tem. A kut pahnih temmi hri cu a liang hri in cholei ah an hnuhter. Cu bu cun voi 180 cu Pathian dang vialte nakin a sang deuhmi Moa hmanthlak tengah cun a lu an sukter. A hlih vialte cunglei ah ding zut in a kal dih hnu lawng ah cu phun cu buah khawh a si.

'Sui Hlei' tiah min an sakmi mi hremning ahcun cabuai a rit ngaimi kha mipa liang cungh an chiah. Khatlei kap veve ah tlakrawh pathum veve an chonh i suimilam pahnih chung Moa hmanthlak Moa hmanthlak cu dir buin an zohter. Minit 20 danah tlakrawh pakhat lengmang khatlei veve ah an chap. A donghnak ahcun tlakrawh tlang 18 tiang a phorh. Tlakrawh an tlak sual ahcun a caah loh a si ko. A khup tlawmte a dorh sual a si ahcun a thar in an otter than.

Hremnak phun khat cu Khrihfa pawl an lu kongh i cu cungh cun vutcam pulh a si. Cawlcang lo tein an dir lai i, chiarman Moa hmanthlak an zoh lai.

Khrihfa pawl nih ningzahnak phun zakip an tuar ko. Biahalnak tampi cu an let duh hna lo. "Pathian a um. Cu pin

cu zeidang theihmi kan ngei lo," an ti peng ko. Pathian cu a thi cang a timi Theology pawl bia cu an hna nih theih a duh lo. Ka hawi a simi paraltha Sung-Fu hi a donghnak kan thei lo. "Nan duh paoh in ka tuah ko u. Ka zumhnak cu ka leet kho lo," tiah a ti tualmal ko hna.

Zapi hmuh tein khangh awkah Khrihfa pawl cu, an Bible cauk le biaknak lei tialmi cauk dang pawl kha rak chuahpi u an ti hna. An lungthin nih a chimhmi hna bia an ngei. A cheu cu Khrihfabu tuanbia an relmi nih lungfim a chimh hna. Cucu zeidah a si ti ahcun, Khrihfa hmasa hna chan lioah hremtu kut i Bible a chaan tu hna paoh cu Khrihfa cazin in a zungzal ca in an rak chuah hna.

Jesuh Khrih cu a nungmi Pa Pathian i a Bia a si. Bible bia zong hi cu bantuk an si ve. Khangh dingah ral kut ah Bible cauk pek cu thah ding i Khrih kha ral kut ah chanh tlukah an ruah ko. Pathian Bia cauk chung i a tialmi hi an upat tuk. Bible cauk hi thuh khawh chungin an thuh. 1968 March thla ah Asian News Report tadinca nih a tialmi ahcun Canton khua ah hin a chantling chungah a Bible a thupmi minung cu Tuluk palik pawl nih ningzahnak fakpi thlaih in dan an tat. A hni puan an phoih dih i khuai hlihi kha a pum dihlak in an toih hnawh i suimilam tampi chung nilin lakah an dirter.

Bible cauk a telmi thil kuat paohpaoh cu a kuation sinah an khirh than hna. Tuluk ram upadi he a ralchan tiah ca an khenh i an khirh hna.

Bible cauk ngeih cu thihnak he ka naih te ti i theih cia ding a si. Nitalkei ram nih bawmtu ah an vun thlahmi hawikom pakhat cu Tuluk Khrihfa pakhat nih a inn chungah

Tuluk Ram

a luhpi i a hohmanh hmuh lo dingin innka a hrenh dih hnu ah zeltuang kha a phawh hna i Bible le hla cauk kha a hmuhsak. A hohmanh an um lo ti a fian tuk hnu lawngah cu cauk cu a rel tawn.

German Khrihfa cañial minthang Rittling nih, “ A Thi Maw A Sen Maw?” timi cauk chungah cun Tuluk palik hna nihthir zum a lin ngai i a senhuammi cungah minung an khangh hna nak kong kha a ñial. Vailam an tahmi hna zong an um. Cu ca ñiamñiam nih cun Communist mihremtu pawl nih Khrihfa pawl hiti hrem lengmang cu an duh ti lo i, thongtlak ani ham deuh venak kong zong a ñial chih ve. Thongthlak a duh deuh vemi mihremtu pakhat nih cun hitihin a chim; “An lei kan tan hna i bia chim kho lo dingin kan tuah hna zongah an kut in siseh, an ka in siseh, an mit in siseh, dawtnak an langhter ñiamñiam. An thaw a dongh tiangin mi cungah dawtnak ngeih cu an ngol lo. Hi bantuk Khrihfa tuangtlam hna sinhin dawtnak an ngeihmi hi a hotal nih kan chut kho hna hnga maw? An zumhmi Khrih kha thangchiatter lai an sian lo tukmi hi nan hngal cio maw?” tiaa a ti.

DAL- 8 NAK

ZANṬIM KHRIHFA

Hremnak in a hung luat i Hongkong ah a hung zammi pakhat nih cun, thong an thlakmi pawl hi rianhrang ṭuan an thawk hlanah thonginn a tanglei ah zingka teah Khrihfa pawl cu tonnak thlacam ṭinak kan ngei tawn a ti. Mibu deuh in i ton awk a ṭhat lo ahcun pahnih tete in an i tong i bia an i ruahmi can ah Bible caang an vun i chim. Pathian bia, lungthin chung i rak i cinken (byheart) khawh hi zeitluk indah a sunlawi i a herh zong a herh fawn.

Cu hna pawl cu Communist pawl nih an hmuh hna ai. Thong chin ah an chiah hna. A hawipa cu a va thi colh. Tuluk ram thonginn hna cu hell bantuk taktak an si ko. A thurhnawmh pin ah a daam i a kik tuk. Tho le a zuangvai le hmaifa tehna in a khat. Tuluk ramah atu liote ah hin Protestant Khrihfa thongtlami 40,000 tluk an um. Catholic thongtla cu an tam chinchin.

A si ko nain thonginn thurhnawm hna hi vancung khua aa dawhna a langhtertu an si ṭhiamṭhiam.

A kih tuk ruangah Khrihfa thongtla pahnih hna cu a therh hna. Puan pante pakhat veve lawng an ngei. Khrihfa pakhat pa nih a hawipa a therh tuk kha a hmuh. Amah zong cu a khua a sik tuk i a therh ve ko. Cu lio i duk, tiah a lung i a chuakmi cu 'Khi pa khi Khrih kha hei si sehlaw, na aih liomi na puan hi na pe siang hnga maw?' timi bia a si.

Zan̄im Khrihfa

Chikkhatte ah a puan cu a hawipa kha a khuh.

Thaizing cu puan daam deuh an vun pek cang hna.

Khrihfa thongtla pawl hi thluak ʔawl zong an tong. Communist cawnpiaktu pawl nih an ʔhutnak thonginn hmunah an fuh hna. Communist zumhnak ronh dingah. Khrihfa pakhat cu Communist zumhnak lei ah lung i mer dingin an cawnpiak lio ah Tuluk miphun nih dinnak ca i an suai tawnmi hmanthlak kha thetse cungah a suai. Tuluk cafang pawl hi a ʔial in ʔial an si lo i a suai in suai an si. Tuluk holh in dinnak timi cu ‘Keimah’ timi biafang cungah tufa note an suai mi khi a si. Khrihfa pa nih an Communist pa cu “Ka suaimi hi a sullam na thei kho maw?” tiah a hal. Communist pa nih cun, “Ka theih ko, dinnak bia na suaimi a si” tiah a leh. Cu hnu ah Khrihfa pa nih cun “Keimah” timi cafang cung i a ummi tufate cu a sawh piak i ‘Zohhmanh u, vawlei sualnak a kalpi tu khi,’ a ti pinah ‘Keimah sualnak a ka khuhiaktu tufate khi’ tiah a chim rih. Communist phung cawnpiak dingin a rami Tuluk pa cu daite in a zuk ziarmar. Amah zong hi Khrihfa rak si sehlaw a dawh.

Khrihfa pahnih hna cu hrem i thah colh dingin ankalpihna. A hawipa nih, ‘Ka dua, nihin cu kan donghnak ni a si ko cang’ tiah a ti. A hawi pa pakhat nihcun, “A si lo, cucu Jesuh nih vailamtah i a rak thih lai ah a chimmi bia a si lo, a bia cu ‘A liim cang’ ti pei a si kha” tiah a leh.

Jesuh nih a vailamtahnak in vawlei mi a kan tlanh. Khrih nih a tlanh khawhnak hna hnga dingah vailamtah phorh kan herh ve. Kan hawile Tuluk ram Khrihfa kan unau hna hi vailam an tah hna tikah siseh, electric an tlahter hna tikah siseh, an kut le an ke ruh kha thingtum in an rial hna tikah

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

siseh, an hnarkua i tisor an toih hna tikah siseh, vawleimi tampi khamh hmuhnak ding caah Khrih Jesuh temhinnak kan i hrawm vemi a si, tiin an ruah chih.

Khamhnak phortu mi raltha hna lawng nih an tem ing lo. Khrihfabu nihhin zumtu tha tampi a ngeih ve hna bantukin leirawitu cawnpiaktu saya tha lo tampi zong a ngeih chih hna. Khuaruahhar tuk awk a si lo. Jesuh lamkaltu hna lak hmanh ah pei Judah Iskariat a rak um ve ko kha. Hi cawnpiaktu tha lo hna nihhin Communist pawl he i pehtlaih zau in zumtu tampi kha a pingah an kalpi hna. Minung 278,000 cu Communist phung a tha ko tiaah min an thutter khawh hna.

Communist pawl nihhin hawi le kom leirawi hi an uarmi a si. Mi leirawitu cu an daw hoi fawn tung hna lo. Anmah duhning in mi leirawit rian an tuanter khawh hna hnuah cun thong an thlak thiamthiam ve hna. An leirawimi Khrihfa pawl he khan thonginn chungah artlang tein an thutter ve hna. A thurhnawm tukmi thonginn chungah anmah le anmah hmaitonh in an zohter hna. Zei cudah a tha deuh hnga, uktu tha lo he i theihthiam maw, a si loah tha tein Pathian tanh lawlaw dah? An kan hremnak a fak tuk lai i kan hawile thlithup Khrihfa hna kan leirawi sual ve ai hna lai ti an phan tuk caah pastor a cheu cu anmah tein an i that. Khrihfa zumtu dang hna zong cu ti a tuahmi an um ve. Micheu cu an hrut, an khuaruah a fah tuk caah a si. Rev. Beda Tsang hoi hna cu a hrut i, "Tsang Beda cu kum 47 ka si, Trang Beda cu kum 47 ka si ti rumro in a au zungzal ko. I hngilh khawh lonak nih a phak i a thih tiang it lo tein a um.

Mi cheu nihcun, "Na cauk pawl hi a dongh tiang kan rel ngam lo, ih loin zan tamtuk na um hi a kan hngalhter,"

Zanġim Khrihfa

tiah an ka ti tawn. Cu ti an ruah ding cu ka tinhmi a si ko. Ilnak caan a ngei ve lomi thongtla pawl hi theihter kan duh hna caah a si. Zan 25 le chun 25 peh thlihahmah tein it kho lo dingin an tuahmi thongtla pakhat ka rak ton ve cang.

Communist pawl nih uknak an lak hlanah khan Tuluk ram ahhin siangbawi (Missionary) thlahtu bu a cheu hna cu Tuluk ram nih innka kaupi in an hun te ko lai ti ruahchan in hmailei kong riantuan ding lawng an suai. Cu bantuk cu kei cu ka hna a tla lo. Hmailei caan ah mi tampi thlarau khamh an site lai nakkong hngah i, nuai tamtuk a simi Tuluk miphun thlarau tuchun ni i a tla cuahmahmi zawnruah lo cu ka duhmi a si lo. Pathian nih Jerusalem puanzaar kha hmunnih ah a thleh ko khah. Ruacong puanzar hi ziah kan thleh ve cang lo. Zei ruangah dah Thawngthabia he Tuluk ram ahhin a thlite in kan luh ve cang lo. Thongtlak ding le thih ding kha cu ruahcia a si awk a si ko lo maw? Boxer raldohnak ruang i an thahmi rammui a nortu siangbawi hna le Communist an hung kai lio i an thahmi siangbawi hna thlarau nih khan vancung kutka khin an phuhlam ding le an keneh zulh dingah an kan sawm cuahmah ko hna dah kaw.

DAL -9 NAK

LIBERAL COMMUNIST UKNAK RAM A SIMI ROMENIA

Khrihfabu hruaitu komiti cu ka hmaiah an ðhu. Anmah lak i pakhat nih a ka thawh i, “Mr. Wurmbrand, Communist paohpaoh hi na hmuhning ah i khat dih hlah seh, Tuluk ram i thil a sualhar ning cu ka hngalh ko. (Tuluk Khrihfa hna an umtuning a hmuhning a si ve. Hrem an tuarnak a theih. Hiti bia a chimtu pa hi Khrihfabu rum ngai in a rami a si). Russia ram ahcun a ning deuh men lai, na chimmi hi cu Romenia ram caah cun a hmaan lo. Atu naite kha an ram in ka hung tlung. Luatnak tlamtling a um ko,” tiah a ka ti.

Amah cunghah cun aa lunghmuh ngai. A hawile a hei zoh hna. A kut a zau i keimah kha, “Na ka al lai maw,” tiah a ka ti. Mi cheu kut cun ðhawnnak a chuak tawn, a sinain hi pa kut belte ah cu phunah cu aa tel ruam lo.

Romenia kong ahhin an hmuhning ani khat nawn cio hna. RCM i an Pop siseh, WCC sihna seh, Bible Society siseh, vawlei pumpi Lutheren Khrihfa hawikomhnak sihna seh, Baptist Union siseh, an hmuhning an i khat ngai. Penticostal Khrihfa hruaitu zong nih hin RCM Pop bantukin biaknak lei luatnak hi Romenia ah a um ngai ko an ti ve.

Hi hna pawl nih an ka teinak ðhatnak pakhat an ngei. A si komi phuang ngam loin silhnalh an thiammi hi an ka

Liberal Communist Uknak Ram A Simi Romenia

teinak cu a si. Kei cu 'Uam lo' ka si. Annih cu ram Ar le Varang a khat ko a timi an si. Kei cu ka ti kho lo.

1968 January thla ah khan Pop nihhin Romenia ram ah Prime Minister le ramdang lei minister a kemh chihmi Mr. Manescu cu a ton hna. Cu lio caan ahcun Greek Catholic biakinn 1200 an hlohhralh hna lio a si. An i ton hnu zongah cun biakinn pawl cu an pe than hlei hna lo. Greek Catholic Bishop vialte cu thong chungah an thi dih. Minung pakhat dah ti lo cu. 1969 June thla i an chuahmi Unirea tadinca nihcun, Romenia ram i a ummi Catholic phungki le khrihfa dang pawl an thongtlak ding kum fonh cu kum 5,000 a si tiah a tial. An sianginn vialte le thanchonak mi zohkhenhnak sianginn vialte cu an hrawh dih hna. Hi Khrihfa vialte a thattu he cun Pop cu an kut an i tlai ko. An i ton lio caan ah Khrih kong a rak cawnpiak a si tu ahcun Pop cu Pathian nih thluachuahnak pe ko seh.

Romenia uktu nih a va tlawn hnu hna ahhin, hi Rom i a ummi RCM Khrihfabu panga ah pakhat lawnglawng nih Bishop pakhat a ngeih i, cu zong cu zehmanh nawl an pek lomi a minlawng bishop a si. RCM bishop pawl zong hremnak ruangah tampi an thi ve. Pakhatte a nung i bishop Marton Aron a si. A hawi le RCM phungki pawl tonnak nawl an pe lo.

Rom khua i an tuahmi Council of Bishop meeting zongah kainak nawl an pe lo. St. Peter Biakinn an sak kum 250 kum belte ah ralrinnak bia tampi an pek i an chimterning i chim lo ahcun thah khawh dingin an ti hnu ah biakinn lawmhnak puai cu an zawhter.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Romenia ram a tlawngmi Nitlaklei ram in bishop pakhat nih an biaknak magazine ah ca a tial. A ca tialmi chungah cun, 'Zanriah' timi biafang voi 6 a tel i, 'Chuncaw' timi biafang voi 5 a tel. 'Thaithawh' timi voikhat a tel. A cafang kong hi kanchimhnawhchanmi a si lo. Romenia a tawn lioah hin rawl voikhat hmanh a ul bal lo, kan ti duhnak a si. A hawile Bishop tapi cu martar in an thi nain a ca tial mi ahcun martar kong a um lo. Bishop pawl a thattu Dogaru he rawl an ei ti. A rawl thawtnak kong lawng a tial. A va tha hringhran dah.

Romenia ram ahhin ram a dawmi le biaknak lei aa pemi minung hna kong an tialnak magazine tapi a um. Vanchiat ah Romenia ram ahcun cu bantuk minung cu an hmu hna lo. Ramdang mi rel awk lawng i an chuahmi cauk a si. A zum lomi nan um sual a si ahcun Bucharest khua i an chuahmi Glasul Partiei (Kan pa ram in au thawng) cauk kha hal hna seh. An pe lai lo nain Nitlaklei ram ahcun fawite in a hmuh khawh ko lai. Romenia ramah a hmaanmi magazine a chuak ko an tinak an langhternak a si cu.

Cu magazine pakhat ahcun Father Staniloaie nih Romenia ramah biaknak lei luatnak a ummi kong a thangthat hnanak a tial. A taktak ahcun amah hi keimah he Romenia ah thong ah kum 5 a tla timi kan si. An tialter chommi a si.

Mi khan niam, lu kawng mit tleu rikrek te pakhat nih lungthiang ngai in a ka chimhmi cu, "hlanah cun harsatnak tapi a rak um taktak ko. Asinain Ceausescu bawi a si hnu cun a thlen dih cang dah kaw" tiah a ka ti.

Ka lehmi cu, "A si kun ah biaknak lei luatnak a um deuh ahcun Lam cungah duhnak a phuangmi 1968 Christmas

Liberal Communist Uknak Ram A Simi Romenia

ni ah an tlaih mi hna T. Dumitru le Iargu Sta r le Elena Sin cai hna kha tah khoika ah dah an um kun" tiah ka hal. Hi hna pwl hi an mui hmanh an si ti lo. Thongtlak uknak tangah an nunnak a liam riangmang cang ko rua tiah 1969 December thla chuahmi Bire tadinca ningin ruah a si ko cang.

Romenia ram Communist pawl nihhin hmundang Communist pawl bantuk tein lih an chim ve ko. Nan bu caah biakinn thathah kan in sak piak hna lai an ti i, Amerika Baptist pawl le Penticostal Khrihfabu pawl sinah dollar an hal hna. Biakinn thar sak cu a herh hnga maw? Romania holh a hmanhmi Baptist pawl i cheuthum cheuhnih le Penticostal le Brethren le Adventist biakinn hna cu an khar dih ko. An hrawh hna. Hi biakinn pawl hi hung than hna sehlah a si ko lo maw? A siloah remh than hna sehlah a si ko lo maw?

Lenin phung a zulmi bantukte khi Romenia Communist pawl an riantuanning cu a si ko. Biaknak hrawh hi an saduhthah cu a si. 1969 June thla ni 5 i Romenia a min a simi tadinca ah cun Communist party i an secretary pakhat a simi Mihai Gere nih National Council of Pioneers meeting ah bia a chimning ahcun biaknak dohkalhna le Pathian a um lonak kong kan cawnpiaknak hna hi a za deuh rih lo, tiah a ti.

Romania ram ah biaknak lei zalonnak a um taktak hnga maw aih. Bible Society hmanh tuah an thlah hna hih. YMCA zong tuah an thlah hna. Salvation Army Khrihfabu an dirter duh lo. Nazaren Khrihfabu le a dang bu tampi tuahnak nawl an pek tung hna lo.

Anmah Communist pawl duhning tein phung a chim ko lai tiah an zumhmi hna dah ti lo cu, phungchimnak lehlmah cozah nih an pe duh hna lo. A lutmi Baptist, Penticostal,

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Adventist phungchimtu na si kho hrimhrim lo. Zumtu hna tipil an in duh zongah cozah bawi zipeng bawi nih nawl pek hnu lawngah in khawh a si. Tipil in a duhmi cheuli cheukhat lawng nih innak nawl an hmu. Cucaah cun zan̄im le khuamang ah a thlithup in tipil in hi a tam ngai. An tlaih sual hna ahcun tipil in ruangah thongthlak a si ko.

January 1970 i thawng kan theihmi ahcun nawl pek loin tipil nan pek hna an ti ruangah Suseni khuami Florea le Sic khuami Popa Ioan le Bsotesti khuami Lupei Vasile le Leasa khuami Gheorghe Potoc hna cu thongah an thlak hna. An dihlak in Baptist Khrihfa upa an si.

Tipil in a duh taktak ̄tung i midang thongtlakter a siang ̄tung lomi nih cun tiva ah an kal i, "Pa le Fapa le Thiangthlarau min in tipilnak ka pe," an ti i an pil i an tho ̄than.

Baptist pastor 165 hna cu an phungchim khawhnak laisen an chuh ̄than hna. Orthodox Khrihfa biakinn cu 182 a simi kha 74 ah an ̄thumh. Phungki le nu phungki 6097 a simi kha 2,000 ah an ̄thumh hna. Communist cozah nawl nan ngai lo, nan buar an ti hna i Greek Catholic phungki 800 cu Romenia ram chung rian̄tuan khawhnak in an phuah hna.

DAL -10 NAK

HREMNAK TLAMTLING

Cozah pakhat hi atu lio i a tuahmi thil lawngin a chia a t̄ha tiah chim khawh ding a si lo. A rak tuah cangmi le tuah a timhmi thil zong hi zohchih a herh. Russia nihhin ral atu tuk bal lo. A sinain Nuclear bom a ser i a pom huar ko. Uknak dang hna zong nih cu bantuk cun an tuah ve.

Romenia ram ah biaknak he a pehtlai in thil sinning hngalh na duh ahcun cozah hruaitu lu le ban party central komiti i a telmi Ceausescu, Manescu, Bodnaras le a dang minung hna kong hi ruah chih ngai an hau.

Minung lungthin nih a hnasen a tlak loning in hremnak tuahnak ah hneksaknak, a siloah an cawnnak datkhuai khaan cu Romenia ram hi a si.

Russia le Tuluk nih thilthar lianngan ngai an hmuhmi a t̄hat le a chiat an hneksaknak cu Parlova an timi pa nih a hneksak cuahmahmi thluak t̄awlnak le thongtla pawl fim cawnnak hi a si. A phi cu a awngmin ngaingai ti hi a si. Korin ral lio i Amerika aa tlaihmi hna kha a donghlei ahcun Koria Communist bawmtu ah an i can khawhmi kha ruat law na theih thiam ko lai.

Bolshevik ral lio i minthang Zinovielv le Kamenev le bucharin hna kha sau nawn an tlaih hna hnuah cun an tuah lomi a fiang komi thil kan tuah ko tiah an phuanning le hung

kan that ko u an timi hna kha khuaruahhar a si lo maw? Pavlov nihhin hi bantuk thluak ṭawlnak hi uico tampi hna cungah a rak tuah hmasa cang. Pavlov nih a ruah sual deuhmi belte cu uico le minung cu an rak i lo deuh lo ti hi a si. minung nih cun Pavlov nih a duhning in ruah tonh khawhna an ngei i cu ruah tonh khawhna an ngei i cu ruah tonhmi duh ṭhan lonak zong an rak ngei. Kei zong hi kum 3 chung cu thluak ṭawl an rak ka zuam ve. A sinain kei ka thluak cu a hmaan tuk i an ṭawl kho lo.

Thluak ṭawl an kan zuam tikah hin kan lungthin ṭawl a rak si chih ve ṭung lo i, a buai tawn. Thluak ṭawl thiam pawl nih phunkhat in zumhter an kan timh lioah kan lungthin nih, cu he ralchan cun a rak cawlcang ve. Keimah zawnin cun chim ko ninglaw, thluak ṭawl a ka timmi pawl nih, “Khrihfa biaknak cu a thi cang,” an ti cuahmah lioah hin, “Khrih cu a nung ko,” tiah ka lungthin nihhin a rak chim peng ve.

Romenia ram tu hi cu zeibantuk dohkalhna zong a tei kho tu mi hremthiam umnak ram a si.

Communist mi hremtu pawl nih khrihfa pawl an hremning hna cu an kutdong kha innka i rial chih tehna, an kut hnulei leh zau i, cung sangpi ah cu kut lehmi cu thlai tehna, an kepar kedong tete lawng hmangin saupi dirter tehna, hri in ṭeem tehna le aan chiaṭha ah velh le deen tehna an si. Hi thil pawl hi cu an tuar khawh ngai ko.

Hremnak phunkhat an ser ṭhan i, an hawile thongtla lila an hremter hna, Communist mi hremtu nihcun suimilam pahnih thum ahkhin cun an mi hremnak phunkhat khat cu an

Hremnak Tlamtling

liim tawn. Hmunkhat i thong a tla òimi i hrem cu chun he zan he a si ko. A dong ti lomi hremnak a si. An chimmi ningin zulh dah ti ko lo cu Communist pawl sinin zehmanh i theihthiamnak a um kho lo. A thlithup i rian a rak òuan òimi, Bawipa zanriah zong hmunkhat i a ei òimi pa nih nangmah an hrem tik i a lawmhtuk na hmuh tikah cun intuar awk a òha ti lo. Hiti hawile a hremtu khrihfa hi a thli in bia an kamhmi hna an si. Cu a si lo le, fak tukin an hrem i a celh lo tuk hnuah, na hawipa kha na hremngam ve a si ahcun kan in dindorh deuh lai tiah bia an kamter mi hna an rak si. Hi minung hna nihhin an hrrem òing an hawi le he thla an cam òi hmasa. Thawngthabia an i ruah òi cuahmah ko lioah vun zuanhnawh zau i mah hawi cu phomh a si ko.

Romenia thonginn in ka hung chuahka ahhin biachimka ralring ngai. Romenia ram thong chung i thil sining hi a ningcang tein ka chim rih lo. Zumh awk a har tuk rihmi cu ka chim rih lo. Har tuarnak le zanmang chia vialte hna cu ka phuang rih hna lo. Atu cu ka hun phuan cang hna. Mr. D. Bacu le Ian Cirja an timi ka thongtlakpi hawi a simi nih "Hremnak Tlamtling" timi cauk an rak chuah. Vanchiat ah Romenia holh lawng in a si. Bacu òialmi 'Biteshti' cauk chungin ka vun òialmi an si. Piteshti hi Romenia ram ah khua theihtlei ngai a si. Slavic holh Pitka in a rami a si i, 'Hremnak' tiah sullam a ngei. Hremnak hmun si dingin maw khaukhih a rak si hnga zeidik, hika khua ahhin hremnak lei ah minthang ngaimi thonginn a um. Bacu nih a chimmi hi hika thong lawngah si loin thonginn dang zongah a cangmi thil an si. Hi hremnak aa dan deuhnak cu Communist pawl nih si loin Khrihfa le Khrihfa, Khrih òanhtu le Khrih òanhtu, ram dawtu le ram dawtu i hrem a simi hi a si.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HINGAMAW?

Kan keeng cungh thongtla dang pahnih thum an i cit buin zel phiah le ÷aih a si. Vok bantuk te khin rawl an kan eiter. Kan kut hnih in an kanleh i buti sa dakmak te kha kan hmur in kan bak. Chuncaw ah changreu kha zelah an vun hlonh i, kan liang lehbu cun kan ka bakte in ei kan si. Anenawi deuh cu kan lei in liah i khawmhsuat a si. Chun nitlakte hi ke hnih thluan bu tein ÷hutter a si i, kut hnih zong khup cungh ding tein samhter i, keh lei orh lei zoh loin dingte in ÷hut a si. Suimilam 16 chung cuti cun an kan tuah hnuah ihnak caan pek a si. Ih tikah ke pahnih dingtein thluan, lu nih van lei dingte in zoh peng, kut pahnih kha puan cungh ding tein samh a si. Cawl sual, a si lo le a sir lei i vun i mer deuh sual ahcun, ÷hiangthunh in bo dihlak i tuk a si.

Thongtla minung 16 kha pakhat hnu pakhat a chonh in an ihter hna. A tanglei bik pa nih a celh ti lo i a ek aa ceh a si ahcun a ek le a zun cu amah hrimhrim nih a lei in liah i ÷hiang tein thianh dih a si. A voikhatnak ahcun liah duh a si lo. A duh lo ahcun a kut dong vialte kha thingtum pahnih in an rial dit. A zun le a ek kha a chel ahcun amah kheng ah chiah i amah nih ei a si. Cu kheng ÷hiam÷hiam cun rawl dang an pekna zong a si. A.O an timi pa cu hi tihin an tuah. N.V an timi pa cu a thahri vialte i chah dih i a nunnak amah tein donghter aa tim. Asinain aa tlamtlinh lo. Thih a duh tuk caah rawl a linsa ngaimi baltin chungah a lu a hnim, asinain a thi kho fawn lo. (Nitlaklei ram i epal nuamte i a ei khomi hna nihcun cu bantuk mahle mah hoi thah i timh cu Khrihfa zia zong a si lo tiah nan hei ti men ko lai). Mi cheu nihcun an haa hin an thahri vialte chah dih an i tim tawn.

Mihremtu hna nihhin Cal sirlei veve ah siseh, thin zawn le hngawng zawn i tuk le deen cu an thi zau sual lai ti an phan caah an hrial. Pumsa thah lawng cu an duhlo, ruahnak

Hremnak Tlamtling

le thlarau (thinlung) thah chih kha an duh. An duhmi ruahnak tu hi an nunpi mi siseh ti kha a si, cucu pum thih si loin thinlung thihter a si.

Thawhthan ni ah thongtla pa pakhat cu Zisuh ah an canter i puan fualpi an aih. Sahpiat in minung chiaṭha kha an suai i vailamtah put can ah tiin a tengah an chiah i thong chungah cuti cun an chawhter. Fung in an tuk i Galgotha (Kalvari) lam na kal a si an ti. A Khrihfa hawi le tete cu a hmaiah an kunter hna i a tang i an chiahmi chiaṭha suaimi cu an hnamhter hna. Khupbil buin an kunter hna i, 'zeizong vialte a buah khotu nangmah hmaiah ka kun,' tiah an chimter hna. Thongtla pa pakhat belte nih cu bantukin Pathian zomhtaih cu ka duh lo, tiah a ti i a buah duhlo caah suimilam tampi chung, cu pa cu thi deng in an hrem.

"Harnak tengah Pathianmi hna" timi cauk ka ṭialmi ahkhan Armenian Cotholic phungki pa cu zun le ek kha chang le mitsur ah an pek i thla an camter khah. Kha lio ahkhan a dihlak in ka chim dih lo. Atu cu midang zong nih an chim ve cio cang ko caah ka vun peh cang lai. Hi bantuk Bawipa Zanriah a sertertu hna hi, amah he thla a rak cam ṭimi ṭha tein rian a rak ṭuan ṭimi an rak si. Zumtu ṭha, bochan awk tlakin a ruah hna le cangka an hrem ciammam i, molh dengmang lak in an buah. An chimmi paoh ka buah ko lai a ti hna hnu ceo ah an velhnak cun an ngol. Cu pa cu thong in a chuah hnu ah cuti Bawipa Zanriah an sertermi cu a phuan i, amah lehnam kha RCM phungki sinak khan an phuah. Nitlaklei Khrihfabu hruaitu pawl, hi tluk harnak a tuarmi hna zoh sawhsawh i an kan zoh ko mi hi phur dih awk nan si hnga lo maw?

A hawi Khrihfa pawl lila nih a kedong vialte an tanmi lothlo pa Adventist Khrihfa pakhat ka hngalhmi a um. Voikhat

tan ah pakhat tete in an tan i zarh tampi hnu ah an tan dih.

A hnu ahcun hi Khrihfa tha lo pawl hi chim awk tha loin an i ngaichih. Thong kan rak tlak timi ka hawipa Ion Carja nih a ka chimmi ahcun ek le zun a khatte i an chiahnak baltin ah a lu a phummi a um a ka ti. An chuah tikah, "Rak ka thianh hlah u, hitihin um koning, ka hmai i ek a nehmi nakin pei ka lungthin a rak thurhnawmh deuh cu," tiah a ti hna. Hi pa nih hin amah zumtu hawi a simi pa kha thi lakin a rak hrem. Hi tluk zangfah awk a tlak mipa kong hi ka ruat tawn. Khrih nih a hei dawt ning le a nih a hei tlau pahning hi. Asinain ka vun i thei ve, amah cung i a ummi hnawm hi keimah hnawm a si ve, a soal tlukin ka soal ve. Amah nakin ka thianhlim deuhnak a pelte hmanh a um lo, Jeush Khrih nih kan thurhnawmhna a rak kalpi ahkhan kha bantuk kha a rak si ve. Midang soal tluk tein kasual ve ti i ruah khawh hi a biapi tuk.

Jesuh nih amah a rak dotu hna sinah hitihin a rak chim, "Cu caah a soal lomi vialte hna thahnak ruang i dantatnak kha nan cungah a tla ve lai, a soal lomi Abel thawkin biakinn le biaktheng karlak ah nan thahmi Zakhariah, Berakhiah fapa tiang khan (Mt. 23:35). Kha ahkhan Farasi pawl nih an tuah lomi soalnak aa tel. Abel thah ahkhan an rak i tel lo. Judahmi zong Farasi zong kha lioah an rak um lo. Asiah, zeitindah Jesuh nih Abel thisen mancawi ding nan si ve a ti khawh hna hnga? Zei ruangah dah Jesuh nih, "Maw Jerusalem, Jerusalem profet tampi na rak thah hna (Mt. 23:37) tiah a rak ti hna. Jerusalem khua chungah hin profet pakhat hmanh an rak that bal hna lo. Vawlei tuanbia zongah cucu a um lo.

Pehlaihna pei a um cu. Midangpi a si komi, mah he pehlaihna angei lomi, kan chuah hlanpi i a rak um cangmi,

Hremnak Tlamtling

minung hna an sualnak le an that lonak kha keimah sualnak a si ko a ti kho ve lomi caah cun midang pakhat khat an dinnak le thatnak kha keimah a a si ko ti cu an chim kho bal lai lo.

Midang ah ka mui ka hmuh khawh lo ahcun, Kain sualnak kha keimah sualnak a siko, kanti khawhlo i a kut i Abel thisen aa nehmi kha ka kut ah a neh ve ko a ti kho lomi nihcun Jesuh dinnak cu ka dinfelnak, a raithawimi cu keimah raithawinak ti ahcun kan ti khawh rua hnga.

Khrihfami pakhat khat nih an tonmi sualnak le palhnak hi keimahka si, keimah tuahmi a si, tuanvo ka ngei tiah ruah ding hi kan rian a si.

A hawile a that ngammi Khrihfa pa hi Khrih lila nih ngaihthiam ko i ek lak i hnim tiang zong i aa pe khomi pa hi vancung ah puanrang aih in sunparnak he dawh ngai in ka hmuh te ko lai tiah ka zumh i, cucu ka thanuamnak bik pakhat a si.

Cu bantuk i ngaihchih than cu mi kip caah a rak si lo ti hi thei hna u sih. A hawile lila a hrem i a ngaichih i Khrih a hmu thanmi hi an tlawm tuk. Minung pahra ah pakhat khanlawng an si. Pakua cu an lung a hak lan ko. Kir khawh ti lonak ramri a um ti hi hngalh awk a si.

Lavrentii Beria antimi Russia ram ah ram chung vuanci a rak tuan balmi nih Psycho Politic timi cauk ningnakan chim ahcun Communist pawl nih mi ruahnak letter khawhna dingah science ning tein thil an rak tuahning hi a fiang ko.

Uico hna thluak, ruahning a thleng khotu Pavlov hi Lenin nih zan tampi a len i zeitindah minung cungah kan tuah khawh ve lai tiah an i ruah ti tawn. Tuah khawh a si ve

ko. Reflexology timi thiamnak phunkhat ahcun fung in an tu cuahmah tu kut kha na liah piak ko lai i, rawl an pe cuahmahtu kut kha na seh ngam ko lai. Hi thil pawl hi caan saupi i hngilh thiam loin tuah hnu le rawl taamter i chiah lengmang le hrem lengmang i muilak ah chiah peng le a ceu tukmi thil kha saupi zohter peng in a cang khomi an si. Minung hruhter le thluak thlennak ah a fawiter tu cu kha vialte hna pinah, na dawt bikmi le na bochan bikmi i ruah loning tukin fak tuk i hrem ahcun a chuak kho ngaingaimi a si.

Pavlov le Russia pawl thil tinhmi a hlathlai ve lomi le a tong bal ve lomi nihcun Communist pawl hlenthawinak hi an fiang cio lai lo. Khuapi mi Manuel Lemeshvsi cu kum 27 thong a tla. A donghnak ahcun a lungthin a ningcang ti lo. Russia phung duhning in an kal termi Orthodox Khrihfa hruaitu ah a cang zau i tha lo tukin mi a hremtu, Russia uknak caah fakpi i rian a tuantu ah a cang ko.

Romanian ram RCM Khrihfabu a hruaitu lu bik a simi Monsignor Augustin cu thonginn a phunphun ah a tla cangmi a si. Keimah he zong kan tla ti cang. Pathian a zumhnak le a hawile zawn a kan ruah khawhning cu a thuk ngaingai. Asinain atu cu a hrut ai cang.

An hruhter mipa hi Communist pawl nih bochan awktlak taktak mi ah an ruat kho hna hnga maw? Thong kum saupi an thlak i electric dat an tlaihtermi hna le an tuk an denmi Orthodox phungki pawl hi Romanian Communist pawl nih a i bochanmi le an zumh taktak mi ah an cang tawn. Amerika ram le Frence ram ah an kalter hna i, Romenia ram a thatnak kong an chimter hna. Vawlei cung hmun zakip an tlawnter hna i, Communist ram i zalonnak a um tuk ko ning kha an phuanlar ter hna. An fialning hna tein tha tein an tuah

Hremnak Tlamtling

ko. Pavlov cawnpiaknak (Hremnak) phung nih hin lung ruahnak lei i rawhralnak ah a thlen khawh ko hna. Fung in an tuk deuh hna paohah hin nawl an ngai deuhdeuh cang. Lungfah ngaihchiat a um ti lo. Anmah a tutu hna kha an i bochan chin lengmang hna. Thong chungah zun hang an dintermi hna nih thinhun nemmam cu um loin zanlei ah zun hang cu ti hal in an hal. "Zun hang ka pe rih u" tiah a hauh in an hauh hna. Anania an timi Romenia Orthodox Khrihfa phungki pa cu Communist thong ah sau tuk a intuar hnu ah Communist nih an tei khawhmi (An duh paoh in an hmanmi) Khrihfa hruaitu ah a cang. Amerika ram ah amah cu a um.

Hruhnak vawlei ta an si, Science kalning tein an tuahmi hruhnak a si. A hmutu hna thanuamnak dingah zoh dawh ah an sermi hna an si.

Nitlaklei Khrihfabu pakhat a hruaitu hmaiah Russia ram a silo le Romenia ram Baptist Khrifa hruaitu, a silo le Orthodox Khrihfa hruaitu an um. Nitlaklei minung pa nih fiang tein a hgnalhami cu a hmai i a ummi hi Communist thongah caan saupi a tla cangmi a si lai ti hi a si. A lung a pem khawh lomi cu Communist pawl nih thluak an tawl i hriamnam ah an hmanmi mipa a si ti hi a zum kho hrimhrim lo. Khrihfa, zumh awktlak Khrihfa tha ah an ruah tawn ko. Hi Nitlaklei Khrihfa hruaitu nihhin Communist psychopolitic le Relexeology hi cawng ta hmasa sehlaw a tha bik ko hnga. Sihmanhsehlaw, Nitlaklei ram minung pawl nihhin Communist uknak phung kong hi an cawng duh lo. Vawlei pumpi i cheuthum cheukhat cu Communist nih an ukmi a si nain Bible sianginn ahcun cu hna kong cu cawn a um bal lo.

Ngaknu thiang Mary bantukin i umter zau i Communist palik bawi si dingah an rak trainingmi an si zia kha aho

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

khi dah kan va chimh kun hnga cu. Khrihfa hremtu a hrang bikmipawl cu anmah hi pei an si cu.

Cu bantuk thil cu Nitolaklei ram cauk chuahtu pawl nih hin an chuah duh bal lai lo. Zeicahtiah an zum lai lo i an rel duh lai lo tiah mipa pakhat nih a ka ti. Cuti a si caah hin hi kong hi kan kut tial tein cauk kan chuah a herh lai. Bible cauk zong kha kut tein pei anrak tial i Russia holh in an rak chuah ve cang ko kha. A luatmi ram Khrihfa hna nih a sining set tein hi kong hi an theih cu a herh. Hmailei an thluachuah hmuhnak le hmuh lonak a tawh tlaitu thil a si. A si komi thil hi mi nih cauk chuah duh hna seh tiah ka perh lai lo i ka thup fawn lai lo.

Piteshti i thong a tlami mi tampi lakah hin a cheu cu Khrih zumh ruangah an tla i, a cheu cu ram kong ah an si. Minung pathum cu anmah le anmah an i that. Pahnih nih cun an zumhnak caah kaam lo chuncha bang an dir. A dang paohpaoh nih cun an zumhnak an i leet i an nu le an pa hmanh kha an sual an kawl ngam hna. An hawile Khrihfa hremtu ah an i cang.

Communist pawl an seh thil tuakning cu a awngminngaingai. Ceausescu le Kosygin le Tito le Ulbricht teha nihhin Khrihfa hremning phun hi an thiam tuk. Nuclear bom ser cu an thiam tuk. Asinain hmang ngam loin a pon lawng an i pon luaimai ko rih. Hmailei ni nikhat ahcun kan hman te lai timi ruahchannak in an ser. Cu phun cu a tu kan chimmi hi a si. Khuaruahhar hrem cawnnak cu Romenia ram ah an tuah. Khuazei ka ram hremnak hmanh nih a tluq lomi a si. Mithi pa Prime Misnister Gheorghiu-Dej lawng nih a rak tuahmi a si lo. Ceausescu le Maurer le Mansecu tehan zong nih an vun pehzulh ve ko. Hi bantuk hremning hi

Hremnak Tlamtling

Tuluk ram a phan ve. Nihin ahcun Romania Communist pawl nih Nitlaklei rammi he chawleh chawhrawl an duh. Tangka tampi cawi an duh. Cucaaah caan tawite cu an i thatter tawn. An chung zia cu amah ningte kha a si ko. An rak tuah cangmi thil kongah i ngaihchihnak an ngei bal lo. Lenin ruahnak kalning phung hi a sung an khan duh lo. An i tinhmi cu biaknak hi a hram in a dong tiang hloh a si.

Caan rem an ti tikah cun Romania le Communist lang pawl nih Piteshti thong i an mi hremning cu an vun pebzulh than ko lai. Romania nih a ram ah luat deuhnak innka a hunmi a kong hi Romania miphun lila an hmuhning hal hna u sihlaw, kan fiang hnga. A chel te i ramdang minung a hung tlawngmi bia khi cu a hmaan taktak a si lo. Kan ram ah capo an saih tawnmi ningin thil sining chimah a tlak bik. Ramdang khual pakhat nih Taxi mawngtu kha, "Na manh maw, na luat maw?" tiah bia a hal. Cu pa nih a lehmi cu, "Luat hlah, Romania pei ka si cu," tiah a ti.

Capo saihnak i an hman tawnmi pahnihnak cu voikhat ah ram hruaitu Ceausescu nih hrut lakin a tuahmi thongtla pawl umnak a va chek tikah thongtla pawl cu an rak chimh cia hna bantuk tein 'Hurah' tiah an au ti a si. Ceausescu cu aa lawm tuk, asinain cu hna lak ahcun a au duh lomi minung pakhat a um caah zeiruung ahdah na au ve lo tiah Ceausescu nih a hal tikah, a au lomi pa nih cun, "Kei cu mihrut ka si lo, sibawi pei ka si cu" tiah a ti an ti.

DAL -11 NAK

ZANŦIM AH DAWTNAK NICEU A CHUAK

Communist ram Khrihfa mission rianŦuantu pakhat nih thawng a thanhnak hna ahcun, “Romenia ram Khrihfa martar pakhat i a nupi kha ka va hmuh. A fapa le hmanh an upa ngai cang nain a nupi cu a hmai a no ngai in ka hmuh. Ka khuaruah a harnak kong ka chim tikah cu nu nihcun, ‘Harnak ka tuarmi nihhin ka no lio thazaang kha a ka pek Ŧhan’ tiah a ka ti, ti hi a si.

Khrihfa dang pakhat nih a chim rihmi cu, “Kan retheihnak hi intuar nuam deuh sisehlaw cu kan duh. Asinain an kan rialditnak hi lo dih hna seh ti cu kan duh lo. Zeicahtiah hi ruang i a alh i a alhmi kan i dawtnak hi a ziam sual lai ti kan phang” a ti. Midang pakhat nih, “Bebru 12:1 i kan hmuh bantu kin a ngan tukmi tette bu nih khan kannih cu a kan kulh. Thlarau lei khuadawm nak bikmi cu Communist ram chungah a um. Rawiphiarnak a ingtu tambik ngeitu le martar tambik a ngeitu si hi kan i lawmhmi a si ko,” tiah a ti.

Piteshti thonginn i thil a cangmi cu Romenia ram Khrihfabu paoh paoh nihcun an hngalh dih cio ko. Anmah cio zong hi hremnak fak tuk an tong te lai i, an zumhnak zong an i leet te men ko lai. Asinain cuti i thil a can hlan chung tal Bawipa ca i bia kan chim manhmi hi a Ŧhahnem an ti.

SDA pastor Boian bia an ceih lio hi a va hmutu pakhat a um. Biaceih tu nihcun, “Jesuh hi a hung Ŧum Ŧhan lai i a ral

Zan̄tim Ah Dawtnak Niceu A Chuak

vialte bia a ceih hna lai ti hi na zum maw?" a ti. "Ka zumh ko," tiah a leh. Cun 'Na bia an ceih tu keimah hi tah a ka hrawk ve lai maw?' tiah a hal than. Pastor pa nihcun, 'Na lung na thlen lo ahcun an hrawh hrimhrim ve ko lai' tiah a leh than. "Phungchimnak nawl hi pek na si lo dah kaw" tiah biaceih tu nih cun a ti hoi. SDA pastor pa nihcun, "Pathian nih nawl a kan pek lawng hmanh si loin a ka fial hrimhrim mi pei a si cu. Cu order cu Mathai 28 ah a um, vun rel hmanh" tiah a ti.

Hi pastor pa hi kum 8 thong an pek. Cucu 1969 kum ah a si i, zalonnak kan pek ko hna a ti tu uktu Ceases baw lio ah a si ko. 1964 kum ahhin pastor Boian he thong kan rak tla ti cang. Cuka ahcun kum 3 thong a rak tla cang. Romenia ram cu zalonnak timi zong a rak hmuh hlan a si.

Khrihfami nih Radio in phung an chim tawnmi hi Communist party minung pawl nih an ngaih tawn tikah an lungah a lut ngai ti zong kan theih.

Romenia ram i a ummi kan hawikom pawl hi capo an sai tawn. Voikhat cu WCC chungtel Khrihfa hruaitu hna conferen ah ka va i tel ve. Romenia ram ah biaknak lei zalonnak a um ti hi zum seh ti an ka duh ngaingai. Cu hna lakah cun Lutheren pawl an i tel ve. Kum 25 chung Lutheren biaknak he a pehtlaimi zeibantuk ca hmanh chuahnak nawl an pek lomi hna kha cu ani philhter. An hruaitu pakhat nih cakuat pakhat a ka pek. Romenia holh in tialmi a si. A thli i ram lengah hi cakuat hi chuahpi i keimah hung pek dingah minung pakhat nih a fialmi a si. A fial ningin a tuahve. A cakuat ahcun atu i ca a ka petu WCC hruaitu pakhat a simi pa zei i an rel tuk lonak a langhter, Hi hruaitu pa nih an i pumhnak i mi an tamning tung le thlangawng tiang i mi an khahning

KHIKI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

a hmuh tikah a lung a tonning hna kong a òial. Hi hruaitu pa nihhin zeicahdah hi tlukin mi antam hnga timi kong hi cu a hlathlai zuam lem lo. Biakinn hi tampi ngeih khawhnak nawl um sehlaw, zalong tein i pumh khawh a si ko hnga ti hi a ruat ban lo. Hi aa pummi a cheu hna hi meng 40 hlat in ke in an ra i hi pumh tanh dingah suimilam 7 in 8 kar an ratnak i an rauh hi a ruah awk an hngal kho lai lo.

Romenia holh in a pummi Protestant biakinn cheuthum cheuhnih cu an khar piak hna ti zong a zum lem lai lo. A si kho in a ruat lai lo. Hi khualpa nihhin Khrihfa a thattu Dagaru he bianuam an i ruah òi. Dagaru cu Communist phung kermai lei rianòuannak zung i an bawi bik a si. Hi khualpa hi cozah he aa theithiammi Baptist hruaitu pawl he zong an i tong hna. Biaknak zalonnak hi tlingte in a um ko tiah hi hna pawl nihhin an chimh.

Kei tu nihcun cu batuk Baptist hruaitu hna le uktu bawi hna bia cu ka zum kho bal lai lo. Amah phorhmi cakuat lila hi amah ningzahnak petu dingin Pathian nih a khanmi thil a si.

Kan hawipa cakuat lila ahcun pastor tampi meeting an tuahnak kong le cu hna lakah Communist Zipeng pakhat a telve i a lung a tlinlonak kong a chimmi zong a òial chih. Communist bawi lung a tlinlonak cu Khrihfa member letthum in an karh ruangah a si i, hi pin ah an karh ti nakhnga lo luatnak kan pe ti hna lai lo ti zongah a chim. Khrihfa hruaitu a cheu nihcun a kut an tlaih luhlmalh i, "Na chimning tein Communist upadi le phung cu kan zulh ko lai, hi nakin Khrihfa an tam chin ti nakhnga lo kan thiam tawk in kan i zuam ko lai," tiah an ti. Hi hruaitu pawl duh lo buin Khrihfa member cu an karh chin lengmang ko.

Zantim Ah Dawtnak Niceu A Chuak

A cakuat a donghnak lei ahcun Jesuh zong Bible bia lila in hneksaknak kong kha a chim. Communist ram Khrihfa hruaitu hna zong Bible bia lila in hneksaknak an tong. Rom 13 chung i, "Ram ukto bawi kha an nawl va ngai hna u," ti a ummi khi an hmuhsak lengmang hna. An rak hngalh ve lomi cu khi ram uk bawi hna khi zapi lungtling tein an thimmi bawi an si kha an hngalh chih lo. Khiram ukto bawi hna khi mi thami hna vengtu le thil thalo a tuahtu hna dantat ding ah Pathian nih nawl ngeihnak a pekmi hna an si. Ram ukto bawi nih thil soal a tuahmi kha laksawng a pek i, thiltha a tuahmi kha dan a tat hna ahcun, kan Bible cawnpiakning cu a si ti lo. Cu bantuk bawi tangah cun nawl ngai cun kan um kho lo.

Romenia ram i Bible cauk 100,000 an namhmi kha zeidah a lawh hnga. Nitalkei ram minung an bu tein hung hna sehlaw Bible 100,000 an nammi le an phawt dih taktak le tak lo hung zoh hna seh ti ka hei duh dah. Communist pawl nih an rak chimmi paoh an zumh ko hna. Phaisa 10,000 kha fangkhat tete i rel hmasa loin a tom in mi a petu cazi cu a rian phuah a si.

DAL -12 NAK

AFRICA RAM KHRIHFA AN HREM HNANAK

'Bawi Khrih caah serhsatnak' timi le 'Russia Mithiang hna' timi cauk ka tial lio ah hin thir innkhan zarnak le rua innkhan zarnak a rak um ko rih. Cu hnu cun hi thil pawl hian um ti lo. Communist uknak hi Barlin vampang chaklei Koria lawng in a thawkmi asi ti awk a rak tha lo. Africa ram i a ummi Sudan le Cango Prazzaville hna zong biakam tein Communist phung a zulmi an hung si ve. Siria ram hi Mao phung a tanh ngaingai mi an si. Communist ramhrang bu tampi Africa kontinent chungah hin an um. Phung tanh dingah kan intuar ter hna an ti i Moscow le Peking nih an dirhkamhmi Arab ram hrangtu an um ve. Anmah phung zulhter duh ah si loin midang phung zulhter duh ah cu tluk cun Communist pawl nihhin mi hi thazaang an pe taktak hna hnga tiah na ruat maw? Laos ram zong ah Communist pawl nih hmunhma an khuar khawh ngaingai ve.

Zurup ram le Asia ram i a ummi Communist ram pawl kong tialnak cu ka cauk nih a tlum rih lai lo caah Africa ram communist kong tlawmte in ka vun tial lai.

Sudan ram umtuning ruangah ka lungthin kuai dih aa zaal. Sudan ram chung mission rianquannak a rak dirhtu Kumm nihhin kan hnu kum zabu 20 nak a thawkka ah khan hiti hin ca a rak tial; "Sudan mi hna caah cun Pathian thlahmi Khrih a um rih lo; Jesuh zong a um lo. sualnak le tihnak in a luattertu nunnak a um rih lo. Meng 3,000 a kaumi Sudan

Africa Ram Khrihfa An Hrem Hnanak

ram, holh phun tam tuk a umnak, atu suimilam tem tiangah hin zeibantuk Khrihfa hmanh an um rih lo. Ka mitthlam ah an cuang zungzal ko, ka kal i an ka daw, ka thu i bia ka chimh hna tikah thep loin an ka zoh" tiah a rak ti.

Mi dang bawmtu hna he Thawngthabia fakpi in an chim. Arab mi hremtu pawl nih an rak thah hna le an rak den lio hna ahkhan an thisen in an zumhna Sil (Shield) an rak nam kha.

Atu cu Communist pawl nih ram an uk cang. Pastor 12 cu Communist party chungtel an si. A dang Pathian rianuantu hna cu Communist phung a tanhmi an si. An uktu Maj-General Nimeri nih hin Amerika ram ah ral lei training nak a tuah. An ram thanglei ah Arab a si lomi a thah hna tikah an lawmh ngai. Hi uktu pawl nih an tuah hmasa bikmi cu ram dang Communist uktu pawl he i daw ngai in um hi a si. Sudan le libia le Izipt ram pathum hi fonh zau i ram khat ah ser dingin chimceihnak a um. Izipt ram hawi hna cu Russia ukmi phun ah a cang ko. Cu ram thar ahcun Communist pawl nih uknak tawh a biapi mi paoh cu an tlaih lai. Khrihfami hna cu thisen luannak thar an hngak thiamthiam ko.

Sobul le Faah mui zong Congo-Brazzaville Alan cungah a cuang ve cang. Cozah nih an tuahmi a voikhatnak mibupi i pumhna ah an hlasakmi cu, "The International" timi a si i an ram hla ah an ser colh. Nai kumte ah khan Sambis pawl nih an thahmi siangbawi tampi le an ram Khrihfa hna kong kha a philh hmanh an philh manh hlanah, cu lainawng pawl nih ram an vun uk cu zeidah a lawh lai.

Congo ram hika lei a uktu pawl i an tuahmi sualnak hna hi vun ruat ta hmanh u sih. An nung nain an hnak an vih

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

hna i an lung le an thin kha an chuah hna i an ei ko khah. Khrihfa pawl i an chiātha kha an hleh hna. An hnakhaw an hleh hna i anmah lila an eiter hna khah. Khrihfa pawl cu an kaa an aanter hna i benzine (hma thuhmi sii) an ronh hna. Benzine cu mei in an duah i cu ticun an pawpi an khuai hna. Hi ka tjalmi hi Rev. W. Van Straan tjalmi Pathian a Tap timi cauk chungin ka lakmi a si. Hiti mi a thattu hna hi Tuluk le Russia le Cuba ram i training a kaimi ramhrang pawl an si. Atu cu mah hna kha ram hruaitu an hung si ve.

Na thla a lau ve lo maw? Kan hawile Khrihfa hna an hremning hna na theih ve tikah hin.

Amerika ram ahcun va sisehlaw Communist pawl cu thazaang ngei lo bik dirhmun in mi an hei uk hna hnga mu. Communist kut tang hmanhah khin va tla sehlah Khrihfa pawl cu cuti rumro cun an hei tuah hna hnga lo dah!

Uganda ram i an Prime Minister Milton Obate nih thwng a thanhmi cu, "Khrihfa hna zomhtaih khawh chung zomhtaihnak phung kan zul lai" tiah a ti. KENZA ram in Odinga nih cun a inn cu Communist hnatlatu pawl le Communist ram thlahmi Dawt remnak palai pawl le Tuluk phung tanhtu pawl hna caah meeting tuahnak ah nawl a pek hna. Tuluk ram ah University kai khawhnak dingah Odinga cu Communist a hawikom pawl nih tangka an pekmi a si. Amah lei hoih pawl nih uknak laak an timh nain KENZATTA pawl nih an kham manh hna. Lesotho ram zongah cu bantuk cu an kham manh hna.

Thla fate hi Tuluk ram in Africa ram ah Pathian a um lo tinak kong he pehtlai in an chuahmi cauk ton 70 lengmang an kuat. Mao cawnpiaknak lawng hi mi lung i luhter an i timhmia si lo. Mirang le Minak taklawng in nu le pa sualnak

Africa Ram Khrihfa An Hrem Hnának

an tuahmi phun zongin Afrika thlanglei mino hna cu an leem hna.

Portuguese Luvo le Nambuanfongo khua hna ahcun Tuluk le Russia le Cuba training a kaimi ramhrang pawl nih an mah a dotu hna paoh cu thing ahnak seh ah anrawn hna i hluah nih a riam dih hna. Mi hremtu pakhat nih thanuam ngai in Paris tadinca le Monde a chuahtu sinah a chimmi cu, “Khrihfa pawl cu kan tem chih hna i an thluanning in hluah in kan cheu hna,” tiah a ti. Khrihfa nu hna cu Vunrang he vunnak he an tlahhrem hna hnu ah nam in an hmaan cicek hna. Acheu cu an ril an chuah hna bu in an tlahhrem, an sualpi thiamthiam hna. Pathian biak hi sual a si ko a ti duh lo i a zumhnak a leet duh lomi pawl cu an chiaṭha an hleh piakmi hna kha an kaa ah an tuh hna. Al Venter nih a cauk The Terror Fighter timi ah a thialmi ahcun, hremnak an tuahning hna hi zumh awk tlakte, a hmaanmi thil an si ko, tiah a ti.

Thisen le thlantiput cu Communist phung a umnak paoh ahcun a luang zungzal ko lai hi ta aw!

DAL - 13 NAK

A LUATMI RAM IA UMMI KHRIHFA HNA NIH COMMUNIST UKNAK AN HMUHNING LUNGPUT

Itali ram ahcun minung 3 ah 1 paoh nih cun Communist pawl sinah mee an pek. France ram ahcun minung 4 ah 1 nih Communist kha mee an pek ve. Khrihfa pawl zong nih anmah a hremtu lila ding hna caah mee an pek sual ve tawn. Communist pawl hi mi hlen thiamnak lei ahcun saya an si. Nitraklei minung nih hnangamte i zum lakin an um khawh nakhnga biakam an thiam tuk. Cucu biaknak lei zalonnak kan tuah hrimhrim ko lai tiah bia ani kammi an rak i zumhmi hi a si. Lenin zong nih Russia pawl kha, khati khan dahkaw bia a rak kamh ve ko hna cu. An nih caah cun an biakam letnak dingah zehmanh nih a dawn khan hna lo. Itali le France ram zongah dohkalh cawlcanghnak a ton pah ciahmah ve cang hih. 1968 January thla i an chuahmi Moscow Magazine Voprosi Filosofii ia chimmi hi Communist a tanhmi Khrihfa hna nih rel awk a si. "Marx le Lenin cawnpiaknak phungning tein kan chim ahcun lungthin luat taktak na duh ahcun biaknak ngei hlah, biaknak rianquannak hi sung sehlaw, minung nunnak ahhin biaknak hi a tel in i tel hlah seh," ti hi a si ko a ti.

Amerika ram ahcun thil thlen duhnak cawlcanghnak hi hram thukpi in a sih cang. Communist lei tang hruaitu Jerry Rubin nih 'Do it' timi cauk chungah a tialmi ahcun, tei

khawh lomi thazaang hlum a um i cu hna cu mino, music, nu le pa duhnak, zuk hmawmni dohkalhnak hna sualnak an si a ti. Hi pa hi biaceihnak zung a phanh hnu ah a zuukhaan in an thlahmi a si. Tihnung tuk a si lem lo an ti caah an thlah. Asinain bom puah le palik pawl thah le University khar le biakinn khar cu a um peng ko.

Cuti a si ahcun kan dihlak in Communist phung hi kan doh awk a si ko hnga lo maw? Hiti hin tuah u silaw zehlawknak dah kan hmuh lai. Hitler zong hi Communist a dotu a rak si ve ko. Asinain mi thattu bawi hrang ngai a si fawn. Cucaah keimah ka hmuhning ahcun Communist dotu va si hi biapi bik ah ka ruat lo. A biapi mi cu zeidah kan doh timi si loin zeidah kan tanh timi hi a si.

Communist pawl hi minung an si, kan dawt hrimhrim hna awk a si.

Communist uknak phung he cun i tuai ding a si lo. Lih in aa thawkmi phung a si caah a si. Norway ram mibu sinah WCC Vice Chairman a rak simi Niemoeller nih a rak chimmi cu, 1920 kum ri khan cun Communist phung caah thih a ngamhmi martar an um ti lo, a ti. Kum 1969 ahcun Communist thong chungah thongtla Khrihfa an um ti lo tiah Germany ram Lutheren Khrihfabu i a lenglei hawikomhnak komiti nih an rak chim. Hi kong an tialmi hi Communist pawl lung rawhter duh ah a si lo. Communist phung a dotu Khrihfa hna nih doh awk ngei ti hna hlah seh ti an duh caah a si.

Nichuah lei Germany i Khrihfa hruaitu hna an meet-ing kong "The Journal of the Moscow Patriarchate No.3" ah anchuah. "Moscow Patriarchate" i ram danglei Secretary a

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HINGAMAW?

simi Buievski nih cun, "October Dohdaldnak a chuahnak kum 50 hnu ahcun Socialist phung nih cun daihnak le dawtnak a chuahpi i Communist i a rak i tinhmi hrampi ruangah hin Khrihfami hna nih Pathiancu an lawmh awk a si," a ti. Cu bia a theimi hna cu an lung a lawm ngai. Buievski i a bawi a simi Khrushchev nihcun kha Dohdaldnak (Tawhlanzi) lio ah Stalin nih a soal lomi minung zeizatdah a thah hna ti kha zapi theih in a rak thanh cang kha. Stalin i a fanu lila nih a dang hremnak kong a phuan ko khah. Cucu dahkaw Khrihfami nih lawmh ding a si an kan ti cu.

Communist dohnak an tuahmi bu phun ah ka tel ve lo bantukin, Communist he biaknak kongah siseh, politik kongah siseh, kaa tom kho lo, Communist uknak thazaang a petu hlei kan donh ahcun cu hlei cu an zawh lai i khatlei ral i a luatmi tete kha an va hrawh hna lai.

Communist phung hi huatnak a chuahpitu biaknak a si. St. Johan nih a rak cawnpiakmi hi ka zumh ko. Cucu, "Dawtnak a um lonak ahkhin dawtnak va chia law, dawtnak cerhti a put ko lai," a ti. Irish miphun pawl nih an tlaih i sal pawl hrem in an hremmi St. Partick nih England ram ah a thli in a zam khawh tikah mission riantuan ah aa thawh colh. Aa thawh hmun cu sal i an tlaih i amah a hremtu hna sinah a si i, Khrih sinah a phanhpi hna.

Salm 104:35 hi a lehning a hmaan dih lo. Hebru holh ahcun, "Sualnak (misual a si lo) vialte cu vawlei cungin khangh dih si hna sehlaw mi thalo mi um ti hna hlah seh," ti a si. Talmud cauk ahcun, sualnak a tlaw dih hnu ahcun misual an um ti lai lo, tiah a tial.

Phungthlukbia 24:9 ahcun, "Ka cungah a tuah bantukin ka tuah ve lai, a tuahmi kha ka lehrulh ve lai ti hlah," a ti. Pangpar cu na ke in na lamhbeh tikah anih nihcun a rimhmu in an leh.

Khrihfa mi hna cu Communist pawl nih an lamhbeh mi hna lei ah a tångmi kan si. An Khrihfabu le anmah kha kan bawmh hna awk a si. Bible cauk tampi kuat an herh. Khrihfa cauk tampi siseh, Thawngthabia kha Radio le TV in thanhna in siseh, Khrihfa martar nih an thih taakmi an chungkhar hna sinah bawmhna phunphun kan pek hna awk a si.

Khrihfa mi hna cu Communist ram i a ummi thlithup Khrihfa hna lei ah kan tång awk a si. Cozah nih an duh ningin an chak an mermi hna Khrihfabu hruaitu pawl sinah kan i beek awk a si lo. Communist pawl cu minung ralchatu an si. Thilri ralchannak kong thil sining ah kan hmuh bantuk he khin aa lo. Hi hna pawl he kan i tuai ahcun Khrih ralpa a rat tikah zeitindah a lungput cu a si hnga.

Thlithup Khrihfa kan bawmh hna tikah anmah a hremtu hna zong khi kan dawtnak kan langhternak phunkhat a si ve. Kan chimmi Thawngthabia hi mihremtu hna sin tiang zong a phanh ve a hau. Khrih sinah pei phakpi an herh ve cu.

St. Patrick pakhatte lawngin Ireland ram vialte cu Khrih zumtu an si ko. Communist vawleipi hi Khrih sinah kan phanhpi dih ding hna a si ve.

Khrih intuarnak le dawtnak kong intuar bu tein chimmi cu a sunglawi tuk. Communist ramah mission riantuan cu biapi bik ah kan chiah awk a si. Khamh hmuh kan herhna

ahcun mi zeipaoh kan i khat cio ko. Mission rianṭuannak ahcun kan herhning a khat cio lo.

Mithiang Paul nihcun Khrih Thawngṭhabia cu zumtu hna caah Pathian ṭhawnnak hmual a si a ti. Judahmi caah a si hmasa i Krik mi hna caah a hung si ve (Rom 1:16). Midang ramdang mi khamhnak in Judahmi khamh hi Pathian nih a duh deuh tinak a si lo. A dawt deuh hna tinak a si. Paul nihhin Judahmi hna a hlun bik mi Cathiang chung khan a lak zau i, Jesuh cu khamhtu a si a ti khawhnak a si. Jentailmi caah cun Khrihfa i hung can cu biatak tein i ruah hnu lawngah a si khomi a si. Sahrang ei dingin chanh khawh an si. Mithiang Paul nih a lak tawnmi Cathiang chung bia hna hi Judah mi hna caah a hmaan tak maw hmaan tak lo ti cu anmah hal awk an si ko. Judahmi hna nih cun a hmaan lo, Jesuh cu kan ruahning a kan kheeltu mi hlengtū a si an ti ko lai. Hiti hin Lamkaltu hna an mission rianṭuannak cu an hlothlau tawn ko. Cucaah cun pei Judah mi hna sinah Thawngṭha bia thank cu a herh biknak a si cu. Profet chimchung bia vialte kha Jesuh ah a tling tiah lungsi ngai in a zummi Hebru Khrihfa an um khawh nakhnga. Cu hnu cun ramdangmi kha Khrih ah phakpi an si ko hnga.

Cu bantu k thil cu atu zongah a um ve. New Guinea ram a rak tla hmasatu mipun hna le Amerika ram thlanglei ah khamhnak kong chim a herh bantu khin Russia ram zongah a herh ve ko. Aa dan deuhnak cu ram tang i a ummi mipun tetuai hna kha khamh an si lo hmanhah, annih cu Khrihfa cawlcangh ningpi a hrawk khotu cu an si lo. Communist ram ah khamhnak kan luhter khawh lo ahcun annih cu a hrawk khotu an rak si. Hremnak tlamtling te tuah kho dingin hriamnam a ngeimi an si kha philh hlah usih. Kum zabu tampi Khrihfa biaknak a rak umnak Africa chaklei kha

Mahammedan phung nih a hloh dih hna bantuk khan Communist pawl nih hin Khrihfa phung hi vawlei hmun khuapi ahcun an hlohthlau khawh ko. A thangcho rih lomi miphun hna sinah Thawngthabia a karh thluahmah tertu Mission Society pawl zong an i rawk kho hna hnga.

1968, May thla i an chuahmi The Times Magazine ahcun Amerika ram kulh Pacific le Atlantic rili kam hrawng i a ummi ram hna cu Russia nih ti tang i a kalmi tilawng nuclear dat in an monghmi tilawng pawl nih a hel zungzal ko hna a ti. Tilawng pakhat nih rocket bom 16 cio an i ken i meng 80 dan diahmah in meng 2,000 chung tlar in an cawlcang. Dintuai tuk le daithlang tukin kan ot sual hna hnga maw?

Cu tilawng mawng pawl cu Khrih caah tei kho hna usihlaw ze i tukin dah a that hnga mu. Communist vawleipi le hremtu le sal vialte hna hi Khrih sinah phakpi hna usihlaw a tha tuk hnga mu. Communist pawl hi an lung a thlen ahcun kan khua vialte hrawh aa timmi an si lo pinah zumtu an khahnak biakinn tampi an sak lehlam hnga. Lungthlennak ti tikah hin hlan lio lungthlennak phun kha ka ti lo. Vawlei cung Ralpi Pahnihnak bantukin khatlei le khatlei pastor thlacam piak buin i tuk kha ka timi lungthlennak a si lo. Hrinthan khi ka chim duhmi cu a si. Ser tharmi si i Pathian zumh ruangah mi vialte i dawl khi ka chimmi cu a si.

Communist pawl zong hi kan hua hna lo. An sin i i tom zong kan duh lo. Kan duhmi cu a tlaumi an thlarau kha dawtnak in khamhnak ah phakpi a si ko.

Communist vawlei hi Khrih ah phakpi kan duh hna ahcun thil pahnih kan zulh a hau.

(1) Kan biakning an lung a tlin lomi hi flang tein kan chim khawh a hau. Khrihfabu hruaitu tha bikbik hna nih pumpek tein tuan a hau.

(2) Khrihfa mi hna nih mi kan cawnpiakning inkan nun zia in kan langhter a herh. Mitling kan si lai i, lungthin dihlak in hawi kan dawt hna lai timi hi voikhatte ah a si kho lai lo. Ram pakhat tei dingin ral an tuk hna bantuk khin kan tuan lai. Tinhmi thil kan philh lo a herh. Nifatin in cu tinhmi cu kaar khat tete in nawr a herh. Cu kan donghna hmuithin cu Jesuh Khrih tining phung kha a si ko lai. Ni fatin bawmh an kan halmi tha tein tinter i zuam hi kan kalning ding cu a si ko lai. Hi hlei hin Pathian zong nih siseh, minung zong nih siseh, a kan khinhmi rian a um hlei lo. Communist vawlei cu hi ning lo hin cun kan tei khawhna lam a um lo. A luat cangmi ram hna nih a tu te ah an tuan zau ahcun Khrih cu an zumh zau ko hnga.

Kan dawtnak hi Communist a dotu pawl sinah siseh, a tanhtu hna sinah siseh, an kal veve ko. Nitlaklei ram i biaknak lei hruaitu hnaan riantuanning zong hi kan theih thiam ngai ko hna. Vawlei cung Orthodox Khrihfa minung zakhat ah 85 le Zurup ram Baptist minung thum chuah hnih cu Communist uknak ram chungah a ummi an si. Hi hna bu pawl an hruaitu hna he kan i then ahcun thil lianngan kan tuah kho lai lo titluk khi a si hnga.

Asinain St. Athabasius nihcun amah te lawng a si zongah biatak he dir peng i a herh le biaknak council vialte nih Bishop a thattu a si loah ngaknu a tlahhremtu bantuk zong dantatnak pek khi kaa thim deuh hnga a ti. Pop nih cun Khrih nih a rak cawnpiakmi hna nupi maknak phung kong

kha a tanh peng ruangah Mirang ram vialte (Britain) RCM
Bu in chuah dih hmanh kha a rak tuar ngam ve ko. Nitalkei
Khrihfabo huaitu hna nih an riantuannak a hmaannak kong
an chimmi ni kan ruah thiam ko hna. Asinain kan hnatlakpi
hna lo. Zum lotu he i tuai cu kan duh khe lo nain Communist
ram ah Khrih fialmi rian a thli tem a luh khawhnak ding cu
kan hmuitinh biapi bik a si kha kan philh fawn lo.

DAL - 14 NAK

KAN HRIAL DING

Zeitindah a luat cangmi ram ah Communist phung a karhna hnga lo kan khamhning a si lai i, zeitindah har a tuar cuahmahmi kan unau hna hi kan bawmh khawh hna lai tiah cakuat in sieh, pumh khawmhna mibu ngan pipi hna lakah siseh, bia an ka hal tawn. Zeitindah kan tuah awk a si lai tiah ka leh hna hlan ah zeidah kan tuah lai lo timi kha chim ka duh hmasa.

I hngilh ko hlah. It peng hlah. Ukrainian cañiatu Shevchenko nih, "Thir cikcin he thongtlak cu a fak ko. Asinain luatnak hmuh ko i ih peng hi a soal har deuh," a rak ti. Na Khrih fabu le na ram zong khi Communist pawl hathi a thak dahkaw. Zeitikah dah kan luh khawh ve lai tiah dahkaw an in bawh ko khieh. A chungin rian zong an ñuan cang i na Khrihfabu hrawh zong an duhmi a si ko cang khañ.

Hlennak chungin luat i zuam, "Dinnak nihcun a donghna ah mi teitu a si ko," timi bia hna hi zum hlah. Kum zabu tamtuk a luan hnu ah pei a donghna cu a si khawh ko cu. Kan hnu kum 1,000 lio ah chaklei Africa ram ah Khrihfa biaknak cu Mahammeden biaknak nih a rak tei i atu tiang a nguh lan ko hih. "Hell ñhawhna nih cun a Khrihfabu cu a tei lai lo," tiah Jesuh nih bia a rak kam hna tikah hin a rak i bochanmi cu a zultu hna cu van in a hung tla dingmi teinak lawng kha an hngak peng lai lo i, anmah zong an ihngilh peng

Kan Hrial Ding

lai lo, rian an t̄uan lai ti hi a si. “Pathian nih a kan khamh lai,” timi catlang dawhte hi kaltak. 2 le 2 fonh ah 4 siter hi Pathian nih a tinhmi bawmhnak a si lo. Thlarau in i hngilh peng buin khrihfami hi teinak a kan pe lai lo. Atu kan umtuning in kan um peng ko a si ahcun Communist ram serhsatnak cu a karh chin lai i, Communist phung cu a kau chin lengmang ko lai. Atu kan umnak vawlei hi a hrang i dawtnak a um lonak ram a si. Au khuannak le signboard dawhdawh i kan t̄ialmi bochan awktlak bia hna khi an si taktak lem lo.

Kanmah zong hi a nuntetu kan si ve ko ti hngal lo piin Communist phung hi ral biapi bikah chia sawhsawh hlah. Communist ram i Thawngthabia a karh tawn lonak hi “Thir puanzar” ruangah a si bik lo. Kha puanzar kha cu kan hloh khawh tuk ko. A khamtu bik cu daithlang tuk i kan nunnak “Pu Puanzar” hi a si. Miami ah rili cung i tuk zuamnak puai pakhat ka zoh. Tisartlam pakhat le ke ro tein a ummi pakhat an i t̄hua. Mipa nih cun fungfek in a lu ah a tuk. Tisartlam nihcun a vun nam khawh tawn nain aseh taktak lo. Cu mipa cu ka va fuh zau i, “Ka dua, mi ngandam zong na si ko caah pawcawmnak rian dang kawl ko. Nikhat khat cu Tisartlam nih hin an seh soal te ko lai ti ka phang,” tiah ka ti. Cupa nihcun, “A ka seh hrimhrim lai lo,” tiah a ka leh. “A siah, Tisartlam he maw i theihthiamnak nan ngeih kun?” tiah ka hal. “Sihlah, hi velh puai thawk hlan ah hin Tisartlam hi rawl khim tein kan pek ta. Khim tak i rawl pek cangmi Tisartlam nih mi an seh duh ti lo,” a ka ti. Hibantuk tehin Nitalkei Khrihfa tampi cu an um. Amerika nihhin mission rian̄tuannak i a hmanmi tangka nakin cekcek cawknak i a hmanmi tangka a tam deuh.

Hi kong hi Nitalkei ram ah phungchimnak ah ka telh chih tikah, “Na hmaan ko,” tiah an ka ti tawn. Cu lawng cu a

za lo. Biakhihna ngeih colh ding a si. A thiangmi rian caah zeil thil dah na hlonh khawh hna lai. Zei thathnemnak dah na tuah ve lai.

Thutdan remte i thut i khuaruah kauh deuhnak lei phungchim lawngte theih peng i minung le minung i pehtlaihning le bia elnak lawngte chim peng i mission lei rian tuannak zehmanh a ngei lomi Khirhfabu hi Khirhfa mi kan Judah Iskariot cu a si. Khrih Jesuh i a nupi a simi Khirhfabu hi a thiangmi a si awk a si. A bawipa Khrih kha zeitikhmanh ah a rawiphiair awk a si lo. Roman catholic, Anglican, Orthodox, Lutheren, Baptist le Pentecostal Khirhfabu pawl hna hi minung dirhmi bu an si. A luan ciami caan ah khan hi Khirhfabu hna nih a mui a chia ngaingaimi rian an rak tuan. Judahmi an rak huatnak phung le RCM a rak dohkalh deuhmi paoh an rak hrem hna i Hitler he i theithiam ngai in rian an tuannak hna kha a hmaan le hmaan lo a ho hmanh nih an thei kho lo. Tha tein an i ralrin lo ahcun hi Khirhfabu hna hi mi leirawitu an si kho than ko.

Moscow khualipi a ummi Baptist Khirhfabu kong hi mi nih an hmuhning cio aa dang. Hi Khirhfabu hi a thiangmi Khirhfabu a si hnga maw? Communist pawl rian tuannak hmun hoi a si sual hnga maw? A si le si lo cu zeitindah mission rian a tuan tiin theih khawh an si. Russia ram chungah mission rian tuan lo dingin uktu he hnatlaknak an ngei. Mission rian a tuan lomi Khirhfabu cu Khirhfabu a si lo. Rom uknak tang i an rak hremmi hna khirhfabu hna hmanh nih khan lam hlatpi ah mission rian tuantu an thlah hna. Asinain Moscow khua i a ummi uktu duhning in a kalmi Khirhfabu nih cun mission rian a tuan lo. Thlithup zongin mission rian tuantu a thlah hna lo. Cucaah cun hi Khirhfabu hi cu a

Kan Hrial Ding

reng t̄humb a hau. Khrihfabu ti awk a tlak lo.

Kannih Khrihfabu cio tah zaidah kan lawh? Khrihfami nih mission rian lei an i peknaq cu a zor lei a panh. Kan hnu kum 10 nak in atu ah Protestant Khrihfa mission rian t̄uantu an tlawm deuh cang. Nu 5 ah pa 1 khan lawng mission rian an t̄uan. Vawlei cungah hin kum khat ah minung 63,000,000 lengmang kan i chap. Cu hna lakah cun 2,000,000 lawng nih Thawngthabia theih khawhnaq nawl an hmuh.

Communist phung hi doh ding a si. Asinain hruh phung in doh ding a si lo. Communist phung nihhin chiatnaq hi a ukmi a si ve lo. Amah lawng hi thil t̄halo a chuahpitu a si lo. Khrihfa phung zong hi a tlam a tlin lonak a tampi ve ko. Vawlei khamh ding kan rian kan philh lengmang mi zong hi kan tlin lonak a si ko.

Communist a dotu mi t̄halo pawl zong i ralring ve hna u. Biaknaq lei luatnaq pek lomi le sifak le rawlt̄am tihal mi hna caah rian a t̄uantu vialte hna khi Russia sungthoh ah ruah dih ding an si lo. Kan nunnak chungah dingte in thil a kal khawh lonak hnga Communist pawl nihhin an saduhthah bik a si ko.

Politic a uartu pawl nih Communist uknaq hi an thlen khawh te ko lai ti hi ruah ding le i bochan ding a si lo. Churchill nih hitihin ca a rak t̄ial, "Russia kan tei ding hi a t̄hangcho cangmi vawlei mi kan rian a si. Soviet miphun pawl hi Russia ram vialte aiawhtu an si lo i vawlei a t̄hancho lonak dingah a zuammi vialte an aiawhtu lawng a si," a ti. Asinain amah Churchill lila hi Yalta khua ah Zurup ram a cheu cu Communist mi thattu hna kut i a petu a si. 1961 September thla

chuahmi Reader's Digest Magazine ah Richard Nixon nih hitihin a tjal ve "Amerika kan hmuitinh cu Communist ram hna luatnak hmuhter hi a si awk a si,". Asinain America President ah an vun thiim cangka Rumenia Communist Prime Minister Ceausescu he zapi hmuhnak ah an laam ti.

Communist pawl ral hriamnam thawngin kan hlo kho lai tiah ka ruat lo. A duh zong ka duh fawn lo. Thih hnu kong cu tampi cu kan thei cio lo nain Communist pakhat kan thah i an thlarau khamhnak kan sunghter ding cu ka ruat kho lo. Ralkap nih hin an ram himnak ding caah minung an thah hna cu upadi ning cu a si ko nain an i tinhmi cu remnak le dinnak a si awk a si.

Communist uknak phung zong hi hloh taktak le tuk taktak an hei duh hnga maw? Vietnam thlanglei ram ah Vietcong pawl nih alan an thlai ahcun Ameika ralkap pawl nih cun an kah ko hna lai. Asinain Amerika ram ahcun minung thong tampi nih Vietcong alan an i put i an kal thluahmah ko. Aho nih ze i an ti hna lo. Cuba ram i a ummi Communist pawl hi Amerika nih a tu hna lo. An ram ah tu loin Vietnam ram ah an va tuk hna. Veitcong pawl a bawmchantu Russia he cun an i daw ngai fawn. Tei duhnak taktak ngei loin tukmi politic ral le hriamnam ral cu a hlauh a tling lai lo. Cucaah hi phun hin cun Communist phung cu tei khawh a si lai tiah bochannak ka ngei lo.

DAL -15 NAK

ZEIDAH KAN TUAH KHAWHMI A SI KUN LAI

Midang pakhat a ngaih a chiat ruangah amah le amah a rak i thatmi minung an um kel lo. Cu bantuk thilte cu nan sinin kan orhmi a si. Hebru 13:3 ah kan hmuh bantukin nangmah le nangmah i hlaw law, nangmah caah thi ko. A pum hrimhrim in martar hna caah ngaihchiatnak le fahnak a tuarmi kan Bawipa Jesuh caah nung law, thir cikcin in an khihmi hna khi nangmah an in khih tlukah rak ruat ko. Atu caan thengte ahhin an liang an leh i uico bantukin an ke hma an liahter mi hna, zarh tampi cuti cun an hremmi hna an um ko. Mihrut angki an hruker hna i an hremmi hna an um ko. Atu liote ahhin Molozelova nupi cu a inn ah a tap cuahmah ko. Pathian kong a cawnpiak hna ruangah a fale 7 cu an tlaih hna. Slaboda innchungkhar ngakchia hna le a dang thong tampi hna cu, "Ka nu, ka nu" tiah an nu le an hlam cuahmah ko hna. An nu le cu ze i tikhmanh ah an hmuh than khawh ding a si ti lo. Atu liote ah hin Tuluk ram Khrihfa hna cu an lei an tan hna i an mit an khoih lio hna a si ko. Nangmah ah thi cang law an caah nung ve cang!

A nung cang kho ngaimi a si zongah siseh, mino, mi ngandam a si zongah siseh, miluat a rak si zongah siseh, a Bawipa bantukin ngaihchiatnak le nganfahnak lawng a ingmi ah an i cang ko. (Isaiah 53:3). Hiti a sinak cu a hawi, sualnak zehmanh a ngei lo nain an serhsat mi hna ngaihchiatak kha an pum chung ah an rak dawp ve caah a si.

Thlithup Khrihfa hna nih kan in nawlmi hna cu, kan ngaihchiatnak kan hrawmpi ve u, kan vailamtahnak a rit tukmi hi Khrih vailam a rak put piaktu Cyrene khuami Simon bantuk khan kan chawng ve u, ti hi a si.

Khrihfabu chungah an chimmi an theih lengmang mi cu, "Pontius Pilat nih vailam ah a thah," ti hi a si. Kum 2,000 zong a liam ko cang nain cu bantuk thisen a nehmi hna hma cu kan tawl kho rihlo. Mi nih tuanbia ah an in thangchiat nakhnga lo i ralring. An hawile Khrihfa cu Communist ram ah serhsatnak an ton lio le martar chungkhar hna cu rawltam in an um ko lio le Thawngthabia an hlam ko lio ah hin a luatmi ram i a ummi Khrihfa hna cu an rum chin luaimai ko, an in ti nak hna hnga lo i ralring.

Donghnak Biaceihnak ni ahcun na rumnak hna hi na caah thilrit an si te lai. Na rumnak lawng siloin na duh poah na tlonlennak, nuamhnak na uarnak le na siaremnak vialte zong hi thilrit an si te lai. Na thilrit kha nangmah te nih thum cang. Na ton te laimi Jesuh nih, "Thong chung ka um lio ah.....". timi bia in a vun in chalh lai ding kha i ruahchih cia. Jesuh he i hawikomh na duh taktak ahcun amah he thongtla ti uh. Amah na ton khawhnak le nan i hawikomh khawhnak ding hmun cu thonginn lawnglawng a si. Biakinn chungah ka um lai tiah a chim bal lo khah.

Thlithup Khrihfa hna caah thla campiak hna u. Elijah kha kanmah bantuk minung tlamtling lo a si ve ko. Asinain pakhat a chiat-thatnak a van cu hi mi pakhat thlacamnak chungah a um. Thlacam uh. Keimah thlacam hi Elijah thlacam tlukte khan hmual a ngei ti hgal uh. Russsia ram thlithup Khrihfa hna nihhin thlacam bu an ngei. Dong lotein nikhat ah

Zeidah Kan Tuah Khawhmi A Si Kun Lai

suimilam 24 cu Nitraklei ram luatnak a hmumi Khrihfa hna caah thla an cam. Cu bantuk cun tuah ve u. Nangmah tein thlacam ve. Thlacam bu rak ser hna u. Biakinn pumhnak kipah thlithup Khrihfa hna caah thlacamnak rak ngei u. Nan pastor a si loah tlangbawi kha rak chim hna u, naw' rakhal hna u. Bu kip fonh rianṭuannak i hruaitu tar ngaingai pakhat nihcun martar in a thimi Khrihfa hna kong kan ruah khah lonak pumhnak cu theihhngalh mi pumhnak a si lo tiah a rak ti bal. Hlan liopi i a rak thimi Khrihfa martar hna lawng si loin atu lio teah Communist pawl nih an thahmi martar hna kha telhchih hna.

Thla nan cam tikah vancungmi hna he cam ti kha philh hlah u. Zumtu pakhat cio nih a kan zohkhenh tu vancungmi pakhat cio kan ngei. Thla an ngei. Kanmah caah lamkaltu rianṭuan ding an si. Asinain umhar tukin an chiah hna. Na vancungmi kha hitihin hei chim, "Berlin vampang le thir khaan dannak hna cu nangmah caah an sang tuk lo. Va zuang law thir cincik in an hrenmi hna le, an fale he an thenmi nu hna le, hremnak a tong cuahmahmi ka hawipa kha nan caah thlacam piaktu an um ko, tiah va ka chimh piak hna law zumhnak lei thazaang thawnnak va pe hna," tiah hei fial.

Fawi tukin thlacam hlah. Kan Bawipa Jesuh Khrih Gesmani dum i thla a cam bantuk le Epaforditas nih thla a cam bantuk khan lungthin kekkuai in cam.

Thlacam hmual a ngeimi cu rawlulhnak he an i then kho lo. Russia ram thlithup Khrihfa hna cu cacawn ni nga ni paoh ah rawl an uul. Rianhrang he thong an thlak hna i a zarhning in rawltam in tukforhnak nganpipi tei kawh a si zia kha, an rak hmuh cang. Luther le Calvin le Spurgeon le tuan

deuh Catholic pawl zong nih rawlulh a biapitnak kong cu fakpi in an rak chim.

Communist thonginn i a phanmi Khrihfa thong tampi hna cu Bawipa Zanriah nan ser caan paoh ah thei ve hna u. "Hihi ka pum a si, nan caah ka khuaimi asi," tiah nan chim caan paoh ah Galgotha i an thahmi Khrih pum lawng kha si loin, nihin ah Communist pawl nih hmuh loin an khuaimi Jesuh pum kha va philh hlah u. Chanthar Golgotha ahcun Jesuh thisen lawng a chuak lo i, Jesuh nupi a simi zumtu thisen hna zong a luang ve hih. An pum le a thisen a pemi hna caah na òan bantuk sawhsawh kha maw Bawipa Zanriah changreu kha òam sawhsawh ve lai cih.

Nitlaklei ram i ka rak phanh hnuah Australia le Asia le Africa ram ka tlawng hna i, thlithup Khrihfa rianòuannak kong ka chimh hna. Ka òalmi "Bawi Khrih caah Serhsatnak" le "Russia Mithiang hna le "Harnak Tangah Pathianmi hna" timi cauk tehna a hung chuah tikah an lung a hlah tuk hna. Hi cauk pawl hi holh phun 24 in an leh. Nitlalei ram ram 19 ah cu Communist ram mission rianòuannak bu zong an ser colh hna.

Ram kip Khrihfa i hawikomhnak bu he hi mission bu pawl hi rian an òuan hna i Communist ram thlithup Khrihfa hna hi Bible cauk le Khrihfa cauk phun tampi in siseh, Radio in Thawngòhabia thanhnak in siseh, martar in an thahmi pastor te le chungkhar hna caah thilri bawmhnak in siseh, ram luatnak i a ummi i thlennak kong ah rian a òuanmi hna caah Thawngòhabia karhternak tehna in bawmh kha a si. Thil a can hlan i aungsah pahatte rak hman cu a hlun hnu i pawngkhat in thlawp nakin a òa deuh. Communist phung nih a tei hna

Zeidah Kan Tuah Khawhmi A Si Kun Lai

hnu i harnak a tongmi va bawmhnak cha cun mino Communist phung a tanh tukmi hna kha Khrihfa ah phakpi cu a tha deuh.

Spurgeon nih hitinhin a rak chim bal, "Keimah miaknak hmuh dingah mission riantuan duhnak thinlung ka ngeih awk a si. Vancung khua ka phak tik i ka thla camnak le ka zuamnak le laksawng ka chuahmi thil hna ruangah vancung a hung phan vemi hna nih an i thawh i, nangmah zuamnak ruangah dahkaw hika kan hung phanh khawhna a si cu, an ka ti laimi cu zeitlukin dah a nuammi thil a si hnga," a rak ti.

Khrihfa tampi hna cu hi bantuk a thiangmi, mah tangka lawng huihnak thinlung hi an ngei lo. Biakinn pumh dingah dawh tein an i thuam. Baisakup zoh dingah cun tha tein an i tiim. Khuatlawnnak dingah timhlamhnak an ngei. Asinain vancung khua kalnak dingah cun zeit timhlamhnak hmanh an ngei lo.

Voikhat kan thaw kan vun dawp ahhin minung 4 cu an rak thi. Sumilam pakhat ah vawlei cung minung 4,000 an thi. Nikhat ah minung 100,000 an thi ti a si. A thimi i cheuthum cheukhat cu Communist uknak tangah an um i, Thawngthabia theih an thlahmi hna an si.

Kum thong ram hi zeibantuk phun a si zongah a kong ceih rih hlah usih. Ngakchia tipil pek maw, zumtu tipil pek maw, zaidah a hmaan deuh timi hna hi i ceih ti rih hlah usih. Bible hi Pathian thawchuah hnawhmi a si le si lo tehna, Khrihfabu ro hi aho nihdah a pehzulh timi tehna, chanthar Theology tehna kong hi i alnak caan kan ngei lo. Theology hi sualnak a si. Bia alnak lawng pei a chuahpi ko cu. Lehtama Jesuh nihhin, Karl Barth tialmi cauk tehna, Bultmann le Johna

Robinson le midang tjalmi Theology te hna hi rel hei i tim sehlaw, ca hmai pakhat a rel dih hlan ah rel a ngol ko hnga. A hngalh zong a hngal kho hnga lo. Pathian hi t̄hate in zum ziar ko. Pathian dawtnak hi zum ziar ko, zungzai nuncang hmunhnak le thlarau tlaumi hna caah Jesuh kong hi chim ko hna.

Na Khrihfabu hruaitu pawl nih tuah hna seh tiah ngang lengmang hlah. Thlarau tlaui tlahnak hna hi Khrihfabu hruaitu pawl i thok hmasmi a tlawmte. Bible Sociey hna hi pastor t̄ha ngai pakhat he a tongmi Welsh ram lothlo ngakchia nute nih a rak thokmi a si. Tuluk ram chung mission riantuannak hna hi sii dawr ah rian a t̄uantu mi sawhsawh te nih a thawkmi a si. Kedan t̄hi pa William Carey nih dahkaw India ram Protestant Khrihfa mission rian a thok ko khah. Moody zong kha kedan zuar in a vaakmi a si. Degree an ngei lo nain le kedan t̄hi an si ko nain, Khrih dawtnak theih ah a kangh in a kaangmi hna nih rian nganngan pipi hi an rak thok ko. Na tuah khawh ve ko. Pastor tampi le Bishop tampi nih an kan t̄uanpi ko. Kan i lawm tuk. Asinain anmah tuah ding a si tiin hngak hlah. Bawipa riantuan cu ot zau a haumi thil a si.

DAL -16 NAK

CA A HERHNAK

1969 August thla i an chuahmi Pravda tadinca nihcun vawlei cung ca chuahmi paohpaoh i cheu li cheu khat hi Russia ram in an chuahmi a si, tiah a tial (Russia minung cu vawleicung dihlak thenhra thenkhat nak tlawm deuh lawng an si).

Bible hi Pathian Bia a si tiah Khrihfa nih kan zum ko nain, cu Pathian Bia ca in chuahnak ding ahcun a pelte lawngin rian kan tuan. Vawlei cung i holh phun tambik in an chuahmi cauk cu Bible a si ti lo. Lenin caialmi cauk pawl an si cang. 1946 ri khan atu tiang ah Lenin cauk pawl cu 968 leh tharmi a um cang. Cu lioah Bible cu voi 887 lawng an leh thar mi a si.

Mao Tse Tung cauk in vawlei pumpi cu a khat cang.

Communist ram hna ahcun Bible le a dang Khrihfa ca chuahmi hmuh cu a har ngingai. Ogrizko nih a tialmi Communist kong he a pehtlaimi cauk Ngakchia Hna le Biaknak timi ahcun Russia ram i fale hna kha an nu le an pa nih Pathian bia in an cawmning hna kong a chim. Communist party nih The Comical Bible timi cauk cu Pathian Bia vaivuanhtu dingah an chuah ve. Bible cauk chung bia an char ve. Khrihfa pawl nih zeitindah i hlawknak an rak kawl ve ti ahcun, kha

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

cauk chung i a ummi vaivuanh bia zawn paoh kha kaw in catlap an benh hnawh i Bible bia lawng an tanter i an fale an relter hna. Cu ning thiamthiam cun Pathian um lonak kong an thalmi cauk dang pawl zong hi an tuah tawn.

Thlithup canam nak seh zong nih rian fakpi in a tuan khawh. Ca tampi cu a thli in an vun luhpi ko. Asinain zeitluk tampi khi cu luhpi khawh a si lo. Russia ram ahhin Pathian Bia tihal in a halmi minung nuai 220 an um. Cucu Nitalkei rammi nih an hngal lo. Cu hna an herhmi ca cu kan pek hna awk a si.

Nitalkei ram hla deuh pawl ahcun cu bantuk ca phunkhat cu kan thiam lo. Meipung zuan thiam in kan kuat. Thlanglei Korja in meipung zuan thiam in kan kuat hna.

Hi kong hi Communist pawl lila nih zeitindah an chim ti hi zoh hmanh usih. 1967 October thla ni 12 i an chuahmi Leningradskaia Pravda tadinca nih tivate luan in an ram chungah a hung luangmi biaknak lei ca kong kha a thal. Ramdang khaulawng bantukin aa umtermi pawl nih Khrihfa lei ca hi an karhter an ti. Russia ram chungah a hung lutmi thil kuat songkhai hna chung zongah an khumh chih fawn tiah an ti. 1967 i an chuahmi Moscow Magazine Vepsosi Filosofii No. 6 ahcun Russia ram i biaknak a hmunh khawh pengnak cu ramdang in cauk a luhmi hi a si an ti. Russia ca thiam pawl taza an cuai lio hna ahkhan Galanskov an timi pa cu ramdang nu Nodia he Triotsa Sergheievskia phungki sianginn ah an i tong i biaknak lei cauk pawl an pek, tiah an puh.

Communist ram pawl nih Bible le Khrihfa lei cauk pawl rel awk an ngeih khawh ve nakhnga nangmah zong mi bawmtu na si kho ve ko.

Ca A Herhnak

Chungking an timi Tuluk khua pakhat ahcun Khrihfa pawl cu an pumh hna i an mit hmuh hngante ah Bible cauk, hla cauk le thlacamnak cauk phun viale kha an khangh piak hna. A congту pa khua a zoh karte ah mei nih a kangh lomi cahmai pakhatte kha zumtu pakhat nih a char manh. A dang cu a la manh ti hna lo. Kum saupi chung hi catlap pakhatte hi khua i a ummi Khrihfa hna nih thlarau paw an i cawmnak a si.

Zei bantuk Bible caang dah cu catlap ahcun a hei i tial hnga theih ka duh hringhran. Genesis a siloah, Nehemiah chung i hrinsornak lei thil biapi khi maw an si hnga, cucu hei si sehlaw an thei thiam kho fawn tung lai lo, ka ti. Vancung khua ka kai tikah Khrihfa mi hna caah hi catlapte him tein a vengtu vancungmi kha a kut ka tlaih te lai. Kum 12 chung ka hlathlai hnu lawng ah, ze i bantuk Bible bia aa tialmi catlapte dah mei khangh hrelhmi cu a si ti ka hngalh.

Catlap chung i a ummi Bible bia cu Mathai 16:18 i “Hi lung cungah hin ka Khrihfabu ka dirh lai. Mao Tes Tung nih siseh, Khrihfa mi a nung in an phummi hna nih siseh, mit an khoihmi hna nih siseh, lei an tan ruang hna ah siseh, biakinn an thehmi ruangah siseh, Hell kutka zong nih siseh, hi Khrihfabu hi a hrawk kho lai lo” tiah a tial. Nun hnawh ngam ding bia a rak si.

Bible tam deuh pek khawh i thil thar tam deuh cawn khawh i, hi Khrihfabu a dirhtu mipi kong tam deuh hngalh i, Vancung le Hell kong hna hngalh cu zeitluk indah a va that hnga mu.

DAL -17 NAK

RADIO IN THAWNGṬHABIA PHUANNAK

Communist ram chungah Khrihfa lei ca pawl luhter cu Communist custom bawi pawl zong nih an kham k̄ho lo. Ṭihnung ngai le har ngai cun an tuah khawh. A thli tein an tuahmi ca namnak seh hna cu an hmuh sual tawn i a tuahtu cu an tlaih tawn hna.

Thlitu lakah cun Communist bawi an um lo. Radio aw cu theih khawh a si. Ramdang lei in an vun chimmi Thawngṭhabia a ngaimi thah si hna seh tiah Tuluk ram nih cun order a chuah. Asinain an ngaih ṭhiamṭhiam ko. Russia ram ahcun Radio aw theih khawhnak station an um. Asinain a man a fak tuk. Russia ram cu a kau tuk. Radio aw ngaih khawhnak, an khap khawh lonak hmun tampi a um. Zurup ram he aa dawmi ram pawl hna caah cun fiangte in theih khawh a si.

Radio in Thawngṭhabia chim hi rian a ṭuan kho bikmi a si. Hmaan tein a rak ngai tawn vemi Communist bawi le ram dang he pehtlaihna rian an ṭuantermi hna an um ti zong kan hngalh. Hi Thawngṭhabia an ngaih ruangah a lung a thlengmi hna an um ti zong kan theih fawn.

Radio In Thawngthabia Phuannak

Tuluk mino pakhat nih Pathian a um lo tiah a zummi pakhat i a cakuat cu ramdang ah a zampi khawh. Baisakup a zoh lio ah nutung pakhat nih a hngawng ah vailamtah a oih kha a hmuh. Vailamtah hi ze i bantuk sullam dah a ngeih hnga ti theih a duh ngai. A hnu ahcun Khrihfa ka si ti langhternak a si tiah an chimh. Asinain Khrihfa biaknak hi zeidah a sullam a si ti zong a thei rih lo A umnak hrawng ah hin Khrihfa pakhat hmanh an um ve lo. Ruah lopi ah Thawngthabia anchim cuahmah mi Radio aw a ngaih ve. Radio chimmi Thawngtha cu a ngaih lengmang i Khrih kha dawt hram le uar hram a vun i thawk. Mi kha bia a hal hna. Tuluk mipahun hi tah Pathian nih a daw ve hna hnga lo maw? a ti. Nan phungchimmi ah khan Khrihfabu kong an chim lengmang. Kan nih caah cun Pathian cu vancung khua ah a um i kannih cu Tuluk ram ah kan um. Van le Tuluk karlak ah Khrihfabu a um fawn lo. Khrihfabu biakinn poahpoah cu an khar dih fawn. Zeitindah vancung khua ahcun kan kai khawh lai. Zaangfah awk zeitluk indah a tlak. Biakinn tampi ngeitu a si hi a hngal lo. Vawleicung biakinn vialte hi amah ta an si ve ko kha a ruat thiam lo. Zeitindah thla ka cam lai tiah a kan hal fawn. Pumhnak nan dongh lei paoh ah thla nan cam. Kei nih thlacam ka thiam fawn lo, tiah a ti. Cuti cun amah ruahning in thlacam hi zeibantuk khi dah siter a duh le a ruahmi a si ti cu a fianter. Thlacam cu chun nitlak Pathian he bia i ruah a si i, bia pakhat a dongh tik paoh ah "Amen" na pe kho lai lo.

Bible cauk hi voikhat hmanh an hmu bal lo nain Radio ngaihnak in a nun a thlengmi an um. Zumtu thar hna zong Radio ngaihnak in an i ser lengmang.

Romenia ram in cakuat pakhat chung bia ka vun tenh tak lai. Cuka ahcun, "kan hnu thla 3 chung ahkhan

ngaihnak thawng in minung 50 renglo cu kan khua ah an lung an i thleng. Cu hna lakah cun palik bawi sang bik i a nupi zong aa tel ve. Kan khua te ahhin zumtu an rak um bal rih lo. Atu cu an dihlak in Pathian bia an ngai kho cang. Cuaah rian tu tuan ko uh. a tam khawh chungin tuan ko u law Pathian nih laksawng an pek ko hna lai.

DAL -18 NAK

THLITHUP RIANṬUANTU PASTOR HNA LE KHIHFA MARTAR PAWL NIH AN KAL TAKMI AN CHUNGKHAR HNA KHA ZEITINDAH AN BAWMH KHAwH HNA LAI?

Communist ram i a ummi Khrihfa hna hi an sifah ngai bu in fakpi in an cawi liamter hna. An pastor te cawm an i harh ngaingai. Bawmh an herh ko.

Rel cawk lo Khrihfa hna cu Communist thonginn chungah an ngio ko. Russia thong chungin Marchenko pakhat "Ka Tonmi Thi" timi cauk a tial. Cu cauk chungah cun thong khaan kipah hin Khrihfa zumtu ka ton ko hna a ti. Russia nihhin thong khaan zeizat dah a ngeih hnga. A dang Commuist ram hna nih tah thonginn zeizat, thong khaan zeizat dah an ngeih cio hnga Zumhna a phuang ngammi le martar in a thimi nih an ton takmi chungkhar tampi hna cu rawlṭam tihal in khua an sa ko.

Bawmhna va pek cu a har ko. Communist pawl nih an kan ngiatthlai tuk ruangah a harnak a si lo, an theih lo dingin bawmh kan thiam ko cang. Khrihfa martar chungkhar hna nih bawmh an duh tawn lo i cucu kan harnak a si tawn. A va thong i a tlami kan far zumtu pakhat nih a timi cu, vailamtah a rit tukmi kan phurh ruang i kan hmuh lai ding thluachuah hi chuh kan tiim hlah uh, tiah a ti. Russia Khrihfa, serhsatnak le

harnak a tong cuahmah mi nih hin nanmah Nitolaklei ram minung hna hi zeitindah kan in bawmhchanh khawh hna ning a si lai ti hi an hlathlai mi a si lehlam. Tangka lei in zeitindah kan bawmhchanh khawh hna lai, an ti cuahmah. Communist pawl nih teinak an hmuh i Khirhfami an hrem le an serhsat cuahmah ko hna kha kum 50 chung an hmu cang ko nain, zehmanh mi bawmhchanh a thei lomi Nitolaklei Khrihfa pawl hi, Russia unau hna nih an hmuhning hna ahcun bawmhnan ngei kho lo lakin an si a fak tuk i a si ko lai tiah an ruah hna. Nitolaklei ram minung hi an si a fak tuk ko rua tiah an ruah cang. Thong chungin zeitindah hi misifak hna hi kan bawmhchanh khawh hna lai timi khua an khang.

Bawmh a duh lomi kha kan leem hna i an chungkhar hna kha kan bawmh hna. Kan bawmhmi lakin cakuat dawhte pakhat kan hmuh. Fa 9 a ngeimi nu sinin a si. Ava cu kum 10 thong an pekmi a si. A chimmi cu, "Khrih vailam a pelpawite phurh ve awk, Pathian nih a ka pek caah ka lawm. 'Ka pa zeitikahdah a rak kir te lai' tiah ka fahniang le deuh nih an ka hal. An pa nihcun a nunnak cu a zungzal ca i a thaap cangmi a si. Communist pawl nih ka va pa an tlaih ahhin nihsawh thlanglamh ngai in, 'Ziah nan Pathian nihcun atu lio te ahhin a rak in bawmh kun hna lo, rawl loin nan thi cang ko lai hih," tiah an ka ti. Asinain Dawtnak nihcun kut saupi a ngei. Ram hlatpi tiang a kut cu a zam i changreu a vun kan pek ko. Communist pawl cu an ningzah in an thi hrimhrim lai" tiah a ti.

Siberia ram rianhrang he thong thlakmi hna sinah rawl le hnipuan kan pek khawh hna. Anmah sinin lunglawmhnan cakuat zong kan hmuh khawh.

"Vailamtah thilrit a pelpawite phurhnak nawl a ka pek caah Pathian cu ka lawmh," a ti i a vapa thong i a tlami, fale 9

Thlithup Riantuantu Pastor Hna Le Khrihfa Martar Pawl Nih An Kal Takmi An Chungkhar Hna Kha Zeitindah An Bawmh Khawh Hna Lai?

zohkhenh a haumi nupi ðha an um. Nithlaklei ram ah mawðawka man fawi deuhmi lawng a cawh khawh caah a vailam a putmi a rit tuk in a theimi, a vuihram mi thawng zong ka theih. Bawipa an zumh ruangah zun an dinter i ek an eitermi Khrihfa hna nihhin an zumhmi Bawi aa khat komi Nithlaklei Khrihfa hna sin in an changreu hlumkhat einak nawl cu an ngei ko tiin ka ruah. Choklet (cekcek phun) thohkhat zong a har tukmi a si lo.

“Khrih Zultu 12 hna an Cawnpiaknak” timi cauk nihcun, tangka a halmi profet cu nal profet a si tiah a ti. Hi bia hi mission a thlahtu bu pawl hna a chim hnawhchanmi a si ve. Phaisa a hal lengmang mi hawikomhnak bu ahhin ka tangka ka pe ve hnga lo. A riantuanmi hi a ðha tukmi thil a si caah midang tu nih zaangfahnak tein kan laksawng hi rak kan cohlan piak ko an ti awk tu a si deuh. Cunglei vanram thil khi i sehchih uh tiah phung a chim ðung i, an mission riantuannak ah tangka a tlawm deuh tik i a hmai a chia, a tuaitammi phungchimtu cu ningzak ngai an si ko. Khrih zultu (Lamkaltu) hmasa hna an ðuanmi nakhmanh khan a sang deuhmi rian a si.

Khrihfa phung hi zeibantuk phung dah a si ti chim hi Israel ram i ca chim saya ka ðuan hnawhchannak a kong cu a si. Mithiang Anbrose nih a rak chimmi cu ka unau pakhat a rawl a ðam tikah ka bawmh lo ahcun kei cu mifir ka si ko. Ka unau pakhat rawl loin a thih ahcun kei cu lainawng ka rak si, a ti. Khrihfa thongtla tampi rawlðam ruangah an thih cu ka hmuh tawnmi an si ve.

Salm 37;25 chung i, “Ka rak no i atu cu ka tar cang. Cu chung vialte ah midang mi hlawt an si le an fale rawl hal in an vah ka hmu bal lo,” tiah David^d nih a timi bia khi

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

siangpahrang a si lio bia a si. Communist uknak tengah cun zumtu raltha pawl hna i an fale cu hmunthur chung thil hna an ei tawn kha ka hmuh ko. Bawmh an herh ko. Na Khrihfabu kha chim hna. An tuah khawhning lam paoh in bawm hna seh.

1967 June 4 i an chuahmi Soviet Lithuania tadinca ahcun Kaunas Orthodox biakinn ah Thawhthan thawhlawm cu Russia tangka rouble 1274 a si. Russia sehzung i rian a ùanmi pakhat a kumkhat lahkha a si. Nitalkei ram ah hitluk hin thawhlawm kan tho kho bal lo. 1968 May thla i an chuahmi Questions of Scientific Atheism cauk ahcun minung 300 hrawng an i pumh tawnnak khua te Khrihfabu pakhat i a ngeihmi tangka cu kumkhat chungah a lethnih in a karh tiah a ùal. A hnuvik kan theih mi kumkhat a tangka ah rouble 80 tluk a thawh tinak a si. Cu tangka cu cozah lothlawhnak ah rian a ùanmi hna lahkha let khat le a cheu a si.

Cuka, khaka mission rianùannak tiin tangka kan hal hna lo. Tangka hrimhrim a hal in kan hal bal hna lo. Thlithup Khrihfa an cawlcanghning le an sining kha kan chimhmi hna a si. Pathian thimmi lak i thim chinmi hna an intuarnak le hmailei an hmuh laimi sunparnak kha hrawm ve na duh ahcun na pastor sin, a siloah, na hawikom sinah tli zok law zeitindah nan Khrihfabu nih rian an ùan ve lai timi kha khua khang u. Aa dawh tukmi rian a si.

DAL -19 NAK

CHIMCEIH A TAM BIKMI THIL KONGAH BIAHALNAK

Chimceih soiselnak hi zeipipa i rel dingah ka ruat lo. Hiti bia tam pawl nihhin serhsatnak a tongmi Khrihfa pawl hi an bawm hna lo ti hi fiangte in kan hmuh cang fawn. Mi a bawmtu taktak nih mi a thangchiat bal hna lo. Keimah pumpak hrimhrim nih ka ruah vemi cu, vawlei pumpi nih zeitindah an ka ruah ti hi biapi ah ka ruat lo. Jesuh zong vawlei nihhin cun sangpi ah a hlorh bal lo.

Asinain kan riantuannak ah lung thiang tein lung a hniarmi hna caah a phi pek ka duh hna.

Khrihfa a cheukhat nihcun, hiti a thlithup in Bible le bawmhnak thil dang na pek tawnmi hna nihhin, Khrihfa pawl caah thinphan awk le ñih awk ral tam deuh na chuahter a si hnga lo maw? an ka ti.

A hmaan: Thinphan awk ñihnung thil a chuak kho taktak ko. Khrih nih khan tah a zultu si dingin hawi a sawm hna ah khan an caah ñihnung thil a rak chuahter maw? Mathai 10:16 ahcun, "Cenghngia lak i tuurun thlah bantukin kan thlah hna," tiah a ti hna. An nunnak caah cun ñih a nung ko. Khrih nih rak au hna hlah sehlaw a lamkal tu pawl hi kha tluk tuan ah khan martar in an thi hnga lo. Mithiang Paul nih a lung a thlenter mi hna cungah harnak a tlunter ve ko. A bia an ngaih

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

ruang ah sahrang lakah seh awk ah an hlonh hna. Khrihfa ralkap paoh paoh nihcun a Bawipa caah thih ding in timh cia a si hrimhrim lai. Khrihfa ralbawi paoh nih cun anmah lawng si loin midang zong a thami thil ruangah thi ve dingah a thlah hna lai. Khrihfa phung thar a rak kalpi tu hna nih khan kha phung kha rak chim hna hlah sehlaw minung thong tapi cu mei khangh thahnak in an luat ko hnga. Pop nih khan cawnpiaknak hmaan lo kha fek tein nan doh lai rak ti hlah sehlaw Catholic pawl kha Protestant pawl nih an rak that hna hnga lo.

Na tuahmi thil hi a hmaan ko tiah fiangte in na theih ko ahcun na nunnak zong pek i midang zong cu bantuk thiamthiam in cawnpiak ve ding a si ko. A luan hnu ahcun rawl a thami minung rawl va pek zong khi a caah thih a nung lehlam. A pawpi nih a rial kho ti lo. Cuaaah cun rawl a thami hna rawl pek cu a tha hnga lo maw? Ralring tein, thiamthih tein rawl pek an hau. Cu bantuk thiamthiam cu thlithup Khrihfa hna he riantuanning cu a si awk a si. Kan bawmh hna lai. Thih zong a nung ko lai nain a ningcang thiam ngai in ka thuan ve ko lai.

Hungaria miphun a simi Khrihfa pakhat nih ka sinah ca a vun thial. Communist ram Khrihfa pawl caah an hngawng thlainak hri kha an hngawng ah nan hruk hna bantuk a si, a ka ti. Hihi 1967 ah a cangmi thil a si. A za cang. Kanmah riantuannak ruangah Hungaria ram Khrihfa pakhat hmanh an hngawng an thlai hna lo. A lettaling tu in thil a um. Atu lio te ah Protestant a hohmanh a zumhnak ruangah thong an thlakmi an um lo. Kan riantuannak ruangah a hohmanh Communist uknak ram dang zongah thong ah an thla fawn hna lo. Ralring tein riantuan pei kan thiam cang cu.

Chimceih A Tam Bikmi Thil Kongah Biahlnak

Cauk ka chuah hnu ah Communist ram Khrihfa thongtlami an karh deuh a si ahcun keimah cungah mawhphurnak a um awk a si. Cauk ka chuah hnu ahhin Communist ram cheukhat ah cun Bible Society nih Bible cauk namnak nawl an hmuh kha ka theih. Keimah tu cu thangthatnak an hei ka pe lem lo.

Kei hi Communist phung a huatu na si tiah an ka ti, Spurgeon bia in kan leh hna lai, cucu; "Pathian he a tlakmi minung hna he kan i tlak ve ko lai" ti a si.

Lenin nih ca a rak tialmi pakhat cu, chan thar Khrihfa bu le biaknak vialte cu mirum mi uktu hna nih zapi lothlo thingphor pawl an namnehnak hna le mirum uktu pawl an dirhthohnak thil lawngte an si a ti. Lenin phung a zulmi hna nihcun Khrihfa biaknak hi i rawk seh ti kha an duh bikmi a si. Hihi a saduhthah a si caah kan ven a hau. Communist phung hi kan doh a hau. Khrihfa ral a simi paoh cu Khrihfa biaknak nih a rak doh zungzal ko. Khrihfabu nihhin a ral hna he aa kawp timi minung hi hruaitu tling ah a cohlang bal hna lo. An doh lehlam tawn hna. Clairvaux khuami mithiang Bernard nih hiti hin ca a rak tial; "Thianghlim tein thih cu Khrihfami sunparnak a si. Zeicah tiah Khrih zong cu ning cun pei sunparnak a rak hmuh ve cu," tiah a ti. Canterbury khuami Anselm nih Crusader pawl kong a chimnak ahcun, hi hna hi Pathian mi teinak he a hung kirmi, feikawl in lu tampi a chun kho tu an si, a ti. Khrihfa mi kan ral pawl a that khotu hna kha 'Mithiang' tiah min bunh ding hi zapi ruah ciomi a si ko ahcun zeicahdah cutluk hmanh in a hrang ve lomi hna cu kan congoh hna lai. Ka chim tawnmi cu, "Communist phung hi a ningzahter uh, tei uh. Anmah thah ah i lawm hlah u, Khrih sin nan pakphi tik hna ah i lawm uh," ti hi a si.

Dietrich Bonhoffer hi mi kip nih an upat mi a si. Amah cu Khrih caah martar in a thimi a si. Uktu tha lo thah hi a hmaan ko a timi a si ruangah a si. Cuti a si ko ahcun Khrihfami kha uktu tha lo hna hi Khrih sinah phanhpi hna u, tiah an cawnpiaktu hna keimah hi Communist a huat tuk hna tiah congoh lengmang awk ka si hnga maw?

Thawngtha bia thianghlim ka chim lo ca tu ahhin ka thangchiat deuh u.

Ka Thawngthabia chim tawnmi ahhin mitthli le thisen le cil le zunpi zuunte nih an tñanmi Communist ram Pathian mithiang hna kong, a thurhnawmmi Thawngthabia ka chim caah a si. Khrihfa pawl an tuahtauning sette a phuang ngam lomi le dinnak caah le luatnak caah doh a sawm ve lomi hna le, serhsat a tong mi hna sinah ngaihchiatnak, aihramnak aa hrawm ve lomi bia cu Thawngthabia a si hrimhrim lo.

Thawngthabia thiang an timi set zong hi a ho minthang Khrihfa hruaitu phungchim thiam nih an chim bal ti zong ka theih rih lo.

John Chrysostom zong kha thawngthabia taktak a phuang lo an ti i taza an rak cuai. A phungchimnak ah Arch Bishop Theophilus cu Khrih hruaitu leirawltu a si i, Khrihfabu tangka ningcang loin a hman i a hrang tuk, tiah a rak ti. Hi mithiang pa nihhin Byzantium siangpahrang nu Eudozia kha Jezebel pahnihnak na si tiah soal a rak phawt. Hi ruangah amah cu ramdang ah an dawi. A palh maw? A ding lomi raltuknak in a hung kirmi siangpahrang kha biakinn pumh a rak onh lomi hi mithiang pa Ambroise hi a palh ko kan ti kho lai maw?

Chimceih A Tam Bikmi Thil Kongah Biahalnak

Charles Spurgeon nihhin zeicahdah Thawngthabia thiang timi hi a rak chim ve hnga lo? Luatnak caan ral tuk lio caan a rak si. Thlanglei Amerika ah sal luatnak a um khawh nakhnga ral a tumi Chaklei Amerika ralkap pawl lei tang in bia a chim. A cauk siseh, amah pum siseh, thlanglei ram um Baptist a hawile pawl nih, milem an suai i an khangh dih. Pumpak thlarau khamhnak lawng a rak chim ve lo.

A cunglei phungchim tu hna pawl sinhin Thawngthabia a tak timi ka cawn ve.

Communist thong ah cu hna pawl he a tang timi Protestant Khrihfa hruaitu pawl le Orthodox metropolitans pawl hna fak tukin ka doh hnanak kong ah an ka soisel ngai ko.

Biatak hi zeiset dah a um? Hitter nih Norway ram a rak tuk lio ah khan Lutheren Khrihfa hruaitu Arch Bishop Berggav nih Hitter he zeibantuk i theihthiamnak hmanh a tuah duh lo. Thongtlak aa thim deuh. A pastor hawi dih lak ngawt nih a hnu an zulk lai. A hmaanmi thil a rak si ko. Romenia, Bulgaria, Baltic ram vialte Hungaria le Czechoslovakia ram hna cu Russia nih an tuk dih hna. Berggav hi a palh ko tiah vawleicung Khrihfabu hruaitu hna nih hung ka chim hna seh law ti ka duh. Cu lawng ahcun ka hngalh khawh lai. A lungput hi a hmaan ko an ti i an upat ngai. Asinain an ram a lamhbehtu hna sin ah a tang vemi Khrihfa hruaitu hna cu WCC ah siseh, Russia, Balticun, Romenia, le Czechoslovakia ram Khrihfa hruaitu dingah an thiim hna tikah hin khuaruahhar cu a si ko.

Hittler a dotu Judah mi hna sinah biatak in an dir ngam lo tiah Germany ram Lutheren Khrihfa hruaitu hna le Pop

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Pius XII hna cu an congoh hna. Asinain atu ahcun Judahmi hna cu Poland ram in an thawl hna i, Russia ram zongah an serhsat ngai fawn hna. Russia pawl an lungput ning an zoh lengmang tik hna ah Israel mi hna anmah te i ram an i ngeihmi zong hi sau a nguh hna hnga maw, an ti. Russia ram cozah theih hngalhpi mi Khrihfabu pawl nihhin, hi Pathian thimmi miphun hna hi an dirkamh hna maw? WCC nih tah a dirkamh kun hna maw?

Czechoslovakia ram kha Hitter nih a rak lak. Cu lio Germany ram Khrihfa hruaitu hna nih an duh lonak an rak chim lo kha cu ningzah awk ngai a si. Hi zawnah hin cun mi zeipaoh an ruahning a khat cio ko lai dah. Czechoslovakia ram kha Russia nih a rak lak ve. Russia ram cozah hngalhmi Khrihfa hruaitu hna nih tah an rak dohkalh ve maw? Thlithup Khrihfa Krasnov-Livitin nih zapi theih in a rak dohkalh hna ruangah kum 7 thong an rak pek. Khrih lungthin hi Russia ram ah a ho nih khin dah a hei ngeih hnga mu?

Midang nih hitihin an ka ti hoi, “Communist kong na chimmi cu a hmaan ko lai, asinain kanmah Khrihfa le Khrihfa hi i sersiam hmasat a herh hnga lo mw? an ti. Cubantuk bia cu ze he dah a lawh tiahcun, palik nih damiah pawl an tlaih hna hlan ah an mah kha hrinthan hmasa hna seh, ti he aa lo. Khrihfa biaknak ahhin tlin lonak le palhnaq tampi a ngei ve ko. Sihmanhsehlaw, Khrih kong le zungzal nunnak kong a ngeihmi hi cu biadik a si ko. A palh kho lo. Khrihfabu hi hmai pahnih a ngei. Minung lei kap le Pathian lei kap an si. Biatak tein Bawipa a zulmi hna an thil tuahmi le Khrih cu Bawipa a sinak le, sunparnak a hmu cangmi mithiang hna le vancungmi he i hawikomhnaq le Bawip Zanriah le Pathian Bia hna hi Khrihfabu i a Pathian lei thil cu an si. A minung lei kap ahcun thilthalo a tuah khomi misual an rak um ve.

Chimceih A Tam Bikmi Thil Kongah Biahalnak

Communist phung nihcun Pathian lei thil a keng lo. Minung lung zong a keng lo. Minung ral a si lehlam. Communist pawl nihhin Khrihfa pawl hi a hrem lawng an hrem hna a si lo. A huat hrim in an huat hna. Anmah le anmah zong an i hua. Communist Kosygin nih Communist a si vemi Dubcek a huat i Moa nih Communist a si vemi Kosygin a huat ve. Brezhnev nih Tito a huat i Stalin nih a hawikom tha bik pawl kha a thah hna. Kruchev nih a nupi kha thongah kum 8 a thlak. Communist phung a dotu Khrihfabu hna hi an palh lo. Pathian a zum lomi palik nih damiah a doh hna tikah hin a palh lo.

Khrihfa pawl hi tlaniakmak tein an um pinah Communist phung zong hi an doh chih awk a si.

Cozah he aa theithiammi Khrihfabu zong hi an rianñuanmi a sunglawi tuk ko. Na rianñuanmi nihhin harnak fakpi a pek hna tiah an ka chimh. A hmaan lo, a si lo. Ka bawmhchanh hna tu a si lehlam. Copenhegen khua in an chuahmi tadindca Khristelight Dagblad et ahcun vawleicung Lutheren Khrihfabu i an secretary a simi pastor Paul Hasson nihcun cozah he pehtlaimi Khrihfabu hna hi tangka nuai li le a cheu ka bawmh hna lai tiah a òal. Nikum nakin a tam deuh.

An kan duh lonak thil pakhat ka vun chim rih lai. Kan Khrihfabu nih hruaitu kan ngeih hna. President hna, Moderator hna, Bishop hna kan ngei. An bia ngaih kan hau. Kan hruaitu a cheu nihcun an in duh lo. Anmah bia ngai loin maw nangmah Bishop zong a si ve lomi, Khrihfabu hruaitu zong a si ve lomi bia cu kan ngaih hnga, an ti.

Ka lehnak hna hi pulpit cung bialehnak zong a lo ko lai. Bishop min cu rak ka bunh ve ko ngat hna seh. Vawlei

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

cheuthum cheukhat tlukin a kaumi ram ah harnak a tuarmi kong a phuang lengmang tu Wurmbrand hi Bishop tal maw, Protestant Khrihfabu ah hruaitu pakhat tal maw, na pek rih lomi hi khuaruahhar dah kaw a si hrim cu. Amah bu minung a si lomi lawng hi zoh ding a si lo cu ta. Tipil a in hlan hrim ah pei mithiang Ambrosius kha Bishop an rak pek ko kha. D.D. degree zong a ngeimi a rak si lem lo. Khrihfabu ah Pathian nih rianṭuantu dingah a thlahmi lawng a si. Hmunsang i a ummi hna nih thlithup Khrihfa zawn an ruah lo le an thlahmi Thawngṭha phuangtu hna bia an theih lo tikah keimah maw ka phurh ter lai u cih. Lutheren pastor a rak si i Romenia ram ah phungchim a thiam bikmi Milan Haimovici hi atu ahcun Nitalkei Germany ah Khrihfa hruaitu sawhsawh pakhat ah a cang. Amah hi Romenia ram Khrihfa ralṭha bik pakhat a si i minung zoh ngam lo tiang in hremnak a ingmi a si bu ah a zumhna liannganmi a hlothlau bal lomi a si. Reng sang an pe duh lo. A poi a ti ve lo. Thadem tang ah violet pangpar cu an i dawh bantukin Khrihfabu chungah reng sangpi va ngeih khi biapi ah a chia lem lo. Khrihfabu chung i nawl ngeihnak rumro a duhmi hna theih awk ah hi biahalnak hi ka lehnak hna a si. Khrihfabu hruaitu paoh hi Pathian fa an si dih lo.

Nitalkei Germany le Amerika ram in Khrihfa hruaitu pahnih nih keimah duh lonak ca an ka kuatmi ka zoh tikah kum zabu 14 lio i Catholic tuanbia ṭialtu Wycliff bia kha ka vun thei. A chim mi cu, "Setan lamkaltu, Khrihfabu ral, zumtu lung thiang tete an thluak a buaitertu, depde milem, cawnpiaknak hmaan lo pawl zohchunhmi, ṭhennak hrem, huatnak hma, lihbia ṭawntu, Pathian dantatmi, a zeng nain mithiang Sylvester Ni a phak tiang a nung rihmi, cu Ni ahcun a thaw a dong i muihnak hmun ah a thlarau chia a kalmi," tiah a rak ti ve hna. A thih hnu ah Wycliff cu Khrihfabu nih a thlaan an hlai i a ruh hna cu an hlonh.

Chimceih A Tam Bikmi Thil Kongah Biahalnak

Zumtu thātha a simi Bishop le Khrihfabu hruaitu thātha aa bawmchan ngaimi an um ve ko.

A kan soiseltu hi phunhnih in a tlangpi in kan chiah khawh hna. Nitlaklei zalonnak ram bantuk khin Khrihfabu cawlcanghning hi a sawhsawh in a hmumi an um. Cun ramtang ah, min hleng i bunh in uktu upadi dohkalh in Communist uktu hna lakah a thli tein i tenh kho in, a ummi Khrihfabu kha a pialmi Khrihfabu tiah a ruatmi an um ve. An rianṭuanning a phun a dang ti i a ruat ve lomi an si. Hi thlithup Khrihfabu hi pei AD zabu 20 nak ah palik rian ṭa tein a ṭuan khomi an si cu. A chelchel ahcun hlenthawinak ningcang zong an thiam ve.

Midang nihcun min bunh awk an ka thiam lo. Zeibantuk thil chungah khin dah a nih hi kan khumh ve hnga ti awk an ka thei lo. Kei zong cu upadi pakhat chung lawngah a lutmi ka si ve ko. Zeibantuk biaknak lei phungki hmanh nihhin zulh awk phung le ning an ngei cio. Protestant Khrihfa mission le thlahtu bu cio zong nih an ngei cio. India ram i mission rianṭuan hmasa bikmi mithiang Francis Xavier nih khan ze i upadi zulh in dah a rian a rak ṭuan. Hnu deuh i mission rian a ṭuantu Hudson Taylor tehna, Carey tehna Morrison tehna, Patlon tehna le David Living Stone tehna nih khan zeibantuk phung zulh in dah rian an ṭuan? Anmah hnu i a vun pehzulh tu ding minung hna caah phung an ser. Cu hlan paoh ahcun anmah kha phung an si ko. Rianṭuan hmasu ca le a nawr hmasa tu ca paoh ahcun cu bantuk cun a si phung a si ko. Cu hna dirhmun tluk sang i kaa chiah cu a si hrim lo. Asinain thlithup Khrihfa hna an thawng pang kha Nitlaklei Khrihfa zumtu hna sinah thawng a thanh hmasatu cu ka si ve. Russia ralkap lakah thlithup in mission rian ka

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SLANG HNGAMAW?

tuannak zong ah hin keimah hlanah a rak tuan cangmi an um lo caah zohchunh awk phung a um lo. Phungning loin nan duh le bia ka ceih ve ko u. Nan ram hi Communist pwl kut tengah hei tla ve sehlaw thlithup lawngin Thawngthabiah hi hei karhter khawh va si ve sehlaw, cu tik lawngah cun keimah ka chimmi phung hi cawn na duh te hnga.

Pumpak in a ka soiseltu zong an um. Mihrut, khuavang tlaihi, Nazi, Facisci phung zulmi, Sem hrinsor a dotu, Communist upadi ze i a rel lomi pa, Jesuit pawl an kuzale, cathiam lo, tuanbia tawn a thiammi, damnak bawi, hei ti tehna in min an ka sak. Thlarau vancungah aa dawh tukmi arfi a simi zumtu hna cungah cun lihchim thiam pawl riantuannak cu ze ah relpiak a si ve lo. Hi lihchim pawl hna nih keimah nakin retheihnak tam deuh an ngei ti kha ka hngalh caah Bawipa sal thahnem lo keimah nihcun ka dirhmun a hmaannak kong fakpi i dirhthoh le chim len cu ka tiim lem lai lo. Sihmanhsehlaw thlithup Khrihfa cawlcanghna cu ka dirhthoh a herh hrimhrim ko. Harnak a tuarmi hna le teinak a hmumi hna cu a hohmanh nih tluk awk an tha hrim lo. Hi thil an hmuh tawn caah pei Khrihfa ngiathlaitu ral pawl hi anmah can ai i bjachimtu ah an i can pah lengmang cu. Thlithup Khrihfa timi hi zeidah a si ti hngalhnak hmanh in Wurmbrand hi mi zeidah a si tiin bia an chuah lengmang. An hlauh a tling bal lai lo. Thlithup Khrihfa hna sining nih Nitalaklei zalonnak ram Khrihfa lungthin ah rian a tuan tuk cang. Zalonnak ram, ram khat hnu ram khat in thlithup Khrihfa pawl bawmhchanhnak mission an tuah thluahmah cang. Khrih cu kan lei ah a tang ko. Kan tei ko lai. Soiseltu hna sinah i thiam va i chim hau lo tein kan phazawngdan hna cu a kap hnih in kan van i raltha ngai in kan kal cuahmah.

Kei cu kap khatlei lawngin thil a hmutu ka si ti cu

Chimceih A Tam Bikmi Thil Kongah Biahalnak

fiangte in kaa hngal ko. A thiangmi kapkhat lei kalnak phung zong a rak um ve ko. Nazi pawl nih Judah mi an rak khangh hna lio ah khan kapkhat in dir a rak herh ko khah. Judahmi nih Germany miphun cungah zeisualnak dah kan tuah bal i hiti nan kan thah timi biahalnak cu um sehlaw palh a si ko hnga. Weimar Republic lio caan ah khan Judahmi pawl nih palhnak thil lianngan an rak tuah ve ko lo maw kha? Mirang cozah nih vawlei pumpi an rak uk lio le Russia nih ram kau tuk thiṭha hmanh i uk khawh huaha ṭung loin a ngeih tikah khan Hitter nih a rak doh hna cu a palh hnga maw? Hmun ka cheu ve uh a ti hna cu a palh hnga maw? Upa lawng si loin ngakchia tete zong an rak khangh ko hna khah. Khamh pei an rak herh kha. Thil dang ruakhkha a rak herh rih lo. Kapkhat thil ruah kha a rak hmaanmi a si.

Thlithup Khrihfa pawl hi soisel awk um lo Khrihfa an si lem lo. Anmah tawk tein sualnak an ngei ve ko. Communist uktu he aa theithiammi Khrihfabu pawl zong nih palhnak an rak ngeihve bang khan. Asinain a poinak cu annih cu hrem le serhsat an ing. Hi thil nihhin thlithup Khrihfa cawlcanghnak leiah ṭang lo kho lo a ka siter. Talmud ah kan hmuhmi bia cu, misual pa nih miding pakhat pa a hrem ahcun Pathian cu an hremmi miding pa sinah a ṭang. Midang pa nih mi ṭhalo pa a hrem ahcun Pathian cu miṭha lo pa lei ah a ṭang. Pathian cu hrem mipa sinah a ṭang zungzal tiah a ṭial.

Hlenthawinak lungthin ngei in kapkhat lei lawngah ka ṭan a si lo. Keeng a um lomi hmai a um bal lo. Thil pakhat hi khat lei thil a rak um zungzal ve. Communist pawl he remnak kong ah i chawnhbiak ding hi mi tampi nih an chim tawn. Cozah theihhngalhmi Khrihfa pawl he i theithiam zong cu a ṭhathnemnak a um ve ko. Hi thil hi ṭuan ko u, asinain thir cikcin in an hrem ko mi nan unau hna hi philh hna hlah u.

DAL -20 NAK

KA BIACAH HMANUNG BIK

Zalonnak ram i a ummi Khrihfa hna hi Noah chan lio ah khan rak um hna sehlaw, 'ruah a sur rih lai lo, khuadawm zong kan hmu lo, Buanchukcho cu tlun dawh a si lo. Noah hi mi ihkhun tang i mi sualnak rumro a ngiatu a si ko, zeicahdah Thawngthabia thianghlim kong tu a chim hnga lo, a dikmi biaknak kong a chim hnga lo i a rian a si lomi vawlei pumpi rawhnak ding kong lawng hi a phuan hnga. Biaknak nih vawlei kong cawnnak thiamnak hi a huap chihlo, Buanchukcho kong zong a hngal pek lai lo, a rung tum laimi Messiah ah pumpak cio in khamhnak kan herhnak kong tu hi a chim deuh awk a si,....A zeikhom a si ah, i rianranh tuk cu a herh lem lai lo," tiah an ti diam ko hnga. Noah chan ah rak chuak ve hna sehlaw Buanchukcho ah an rak thi dih ve ko hnga. Khamh dingmi cu tlawmte lawng an si ko hnga.

Noah nih lawng a rak ser lionak khan atu Communist pawl that lonak chan ahhin hmelchunhnak tam deuh a lang. Noah cu Thawngtha kha Pathian sinin dairek in a theih. Pathian nihhin Thawngthabia thiang an timi a hmuhning hi phundang a si kho men. Dinnak phung cawnpiaktu saya pakhat kha a thlah i pumpak khamhnak kong si loin Pathian sinin a ra laimi vawleicung dihlah harnak he a pehtlaimi vawlei kong, khua caan kong kha a chimter. Communist phung zong hi Pathian sinin a rami dantatnak a si ve.

Ka Biacah Hmanung Bik

Naoh chan lionak khan hmelchunhnaak tam deuh kan hmuh. John Kennedy cu Moscow nih training an pekmi Oswald nih a thah. Robert Kennedy cu Sirhan nih a thah ve. Sirhan diary ah kan hmuhmi cu, communist phung hi phung tha bik a si, ti a si. Amerika ram ahhin communist pawl kutneh ruangah bom a puah lo le, palik thah a si lo le, sandah piah a si lo le Univesity khar tibantuk a um lo ni khua hi kan ngei ti lo.

A pumrua a hmete mi Amerika ram Communist party secretary a simi Gus Hall nih kan hnu kum 10 lio ah khan hitihin a rak chim cang. "Phungchim thiam pa nih a tuahmi hngawng awhnaak hri nih Congress riantuanu an dihlak a aw h di hna khi ka mang in ka hmuh. Khrihfa pawl hi cu lio te ahcun thisen kong chim hi an uar ngaingai. Thisen tlawmte tal kan pe hna hnga lo maw? An fale hngawng kha ahpiak hna u law, a ngaihchiat pitu hna thutdan ah neh hna sehlaw, an pulpit cung zongah chia hna u law, anmah thi lila ah i hnim hna sehlaw an hla cu an sa kho hnga maw, kan zoh tuah hna lai cu" tiah a rak ti. (Hi bia hi a voi 86 nak USA Senate Sub-Komiiti hmai i bia a chimmi, catlap namber 798 chung bia kan lakmi a si). Guss Hall cu riantuan a fel ngaimi a si. Rian a vun tuan ceomao i a hnupi ah a vun chim thanmi cu Liberal Khrihfa pawl le Communist pawl hi thil an i tinhmi tampi ahcun an ruahnaak a khat ko. Cucaah an hmuitinhmi pakhat ruangah riantuan ti awk an si ko, a ti. Cu an hmuitinh cu Khrihfa phung nih vawlei tei seh ti cu a si kho lo. Hall nihhin cu thil kong ahcun rethei ngai in rian a tuan lai lo. Asiah, zeidah a si kun hnga? Theology pawl le pastor pawl nihhin an rak timhlahm mi thil a si soal hnga maw? Amerika ram Khrihfa pumhnaak ahhin Communist pawl nih pulpit an co tawnmi hi tah zeidah a si hnga.

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

Italy ram le France ram ah Communist phung nih a
tei ngaingai cangnak kong c kan chim cang.

1968 May thla ni 29 i an chuahmi tadinca Liverpool
Daily Post nihcun BBC i an bawi bik Director General Sir
Hugh Green nih an BBC zungah Communist riantuantu an i
tel tiah a chim. Asinain keimah caah cun a poi lo, a ti. Radio
a ngaitu hna rian a si ko lai cu. Communist phung tanh pawl
thluak tawlnak bia cu ngaitu hna sinah a lut ko cuh.

Arab ram dihlak ahhin chawleh chawhrawnak zung
ah siseh, University ah siseh, ralkap zungah siseh, palik lakah
siseh, Moslim pawl riantuannak hmun ah siseh, Communit
pawl tampi an i tel ko cang.

1969 May thla i an chuahmi ABN ahcun Kremlin
nihhin vawleicung dihlak ah amah phung karhna dng caah
tangka a pekmi hna cu kumkhat caah Brazil ah nuai 40, Ar-
gentina ah nuai 30, Mexico ah nuai 24, Chili ah nuai 14, In-
dia ah nuai 30, Indonesia ah nuai 300 an si. India ram pekmi
telh lo tein a dang in Kerela peng nih nuai 66, Nitalkei Ger-
many nih nuai 60 le Turkey ram nih nuai 10 an hmu. Hmun
dangdang zongah an pek hna.

Japan ram ahcun an Professor a cheu cu anmah tein
an i that. A kong cu Communist pawl ruahning phung nih a
uk tuk mi hna ruangah an sualna kha zapi lakah nan phuan
hrimhrim lai an ti hna caah a si. Tuluk ram zongah hitihin
an tuah ve.

Afrika ram zongah Communist phung khuadawm
nakpi nih a zelhnak kong kan chim cang.

Ka Biacah Hmanung Bik

1972 kum ahcun Tuluk Communist nihhin nuclear bom a ngeih lawng si lo in thlah khawhnaek rawket zong tuah kho ding hrimhrim in aa zuam. Russia pawl zong nih vawlei a hel lengmang tu van i a zuangmi bom an ngei. Hi ca na rel lioah hin cu bom cu na lungchung ah a zuan lio a si men lai. Cu hna pawl he biakamnaek cañial kha sullam a ngei lo. An biakamnaek in an nung bal lo.

Communist phung cu tei khawh a si ko. Pathian nih hi tei khawhnaek ah thil a kan timh piakmi a um ko. Cucu Communist nih an serhsat tuk ko hna nain Khrih caah rianñuan a duh chin lengmangmi thlithup Khrih pawl hi an si ko. Hi hna pawl nihhin Communist uktu bawi reng sangsang hna hi Khrih sinah an phakpi khawh ko hna.

Russia ram thongtla pawl sinin cakuat tom ka hmuh. Raldoh an thiamning a lang. Tlawmpal ka vun langhter lai.

Pakhat pa caah cun, "Kan hmai vampang ah Communist pawl nih ca an kan taar piak i, cu ca ahcun 'Khua ðate tuak tannaek nih cun biaknaek cu a duh lo' ti hi a si. A sinain hriamnam cu a nungmi ca lawngah a si i a thimi a dotu a si lo. Hi ca taarmi nihhin biaknaek hi a nungmi thil a si kha a ka hngalhter i Pathian cu ka lawmh," tiah a ti. Midang pakhat nihcun amah bia an ceihnaek kong kha tette a khan. Khrihfah ngakchia pakhat cu amah taza cuaitu dingah an vun chuahpi. A sinain kan fale cu an ral a ða tuk. Ahõ nih dah tipilnaek an pek hna tiah an hal tikah, ngakchia pa nih cun hi thil hi cu kanmah Khrihfabu chung nawl ngeihnaek i a ummi a si. A leng mi theih ding a si lo. Hi kong cu ka chim kho lo. Khrihfabu thlithup thil hi zum lotu hna nan caah a si lo, tiah a leh hna. Nan lung i thleng hmasa ulaw Khrihfabu chung i a ummi thil kong cu theihnaek nawl nan ngei ko lai, tiah a ti

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HNGAMAW?

fawn hna. Hi ngakchia pa nihhin hiti ka chim ahcun ka nu le ka pa sinin an ka then lai ti zong kha a hngalh ciami a si ko. Sihmahsehlaw, thir vampang (thir puanzar) hnulei phente ahcun Khrih cu an dawt ding hna tein an dawt zungzal ko. Thih le thah cu an ñih lo.

Ka fapa Mihai zong hi bantuak tlaihnak le biahalnak ah an chuahpi hi a tam ngai ko cang. A caah thil thar an si lo.

A dang Russia ram in cakuat pakhat ahcun kan unau Alfred Boettcher nih biaceihnak zung ah a donghnak bik i a biachimmi kong kha kan hngalh. Cucu zeidah a si tiah cun, "Kei cu ka nunnak ahhin tinhmi pakhat lawng ka ngei. Khrih sinah misual tampi phanhpi hi a si. Communist pawl nihhin nan hawile lila hi thongthlak nan hmang. Khrih caah tette i ka chuahmi a si hi hung ka theih piak law ka duh ko, biaceih tu bawipa," tiah a ti. Thlarau tlaw tlaihnak dingah thlithup Khrihfa hna nih fakpi in ral an tu. A sinain Noah bantuak khan biaknak phung sawhsawh i khumh cu an duh ve lo. Communist fihnung le ñihnung thil in vawlei pumpi hi khamh an i zuam.

Nevarra ram siangpahrang Theodor Beza nih bia a rak chimgmi hna ning khan an nung ve. Cu bia cu, "Pathian Khrihfabu min in Thonghnak inn i mi va thongh ve lo ding le sobul a hrawktu hi sobul dennak ah an hmanmi thirtum a si ti kha philh lo ding," ti hi a si.

Nitlaklei zalonnak ram Khrihfa hna nih lungtak tein thlithup Khrihfa hna hi nan bawmh hna awk a si ko. Cuti nan tuah lo ahcun nan Khrihfabu lila hi mi kut tangah a phan ve te lai. Duh thiim awk nan ngei.

Ka Biacah Hmanung Bik

Khrihfabu nakin a lianngan deuhmi thil pakhat a um. Cucu a ngeitu Khrih Jesuh a si i, amah nihcun amah a zumtu hna sinah velngeihnak thlarau a pek hna lai. Nitolaklei zalonnak ram ah Khrihfabu i thenhmalnak kong chimceih lengmangnak cha cun thlithup Khrihfa le a luatmi Khrihfa hna hi i fonh in rianțuan hna u sih.

Ka khualtlawnnak program a ka suai piaktu pakhat nih ca a vun țialmi cu, "Russia Bible a hmuh i a lawm tukmi kan hawi nu kha ka vun thei. Bible a hmuh le cangka a laak i a hnamh. A vapa le tiin cabuai kan kulh i thla kan cam hna. A thaizing ahcun a vapa cu suimilam 5 ah a tho i Bible ca cu a fun hna i phawt dingah a timh colh," tiah a ti. Theih a nuam tukmi lunglawmhnak le dawtnak a si. Thlithup Khrihfa hna sin hin Pathian pennak a rat an i ngaih ning le Khrihfa ralkap si an duhning le Bible ca an hlam tuk ning hi i zohchun awk an tlak ngaingai.

Keimah ka minung saduhthah ahcun Pathian he dai tein i chawn kho u sihlaw, zeidang ka rian hi ngol cang ning law ti cu ka duh. Thong chung i keimah te lawng ka um lio i Pathian he kan rak i chawnh kha ka ngai. A sinain Pathian nih a țha deuh a tining in si ko seh. Ka hawile an hrem tuk hna i an hraam an kionak aw in Pathian he i chawnh zungzal ka duh. Kumzabu 20 nak i Golgotha luruh hmun cu keimah ka umnak hi a si. Mit hmuh loin hika ahhin Khrih nih a pum in a tuar ve. A orhleih ahkhan a sual aa theimi mifir pakhat an thlai khah.

Stalin nih meithal in a kah i a thahmi ram kip Communist president Zinoviev bia hmanung cu, "Maw Israel, ngai tuah, kan Pathian cu pakhat lawnglawng a si," ti hi a si. Rus-

KHIKHI ZISUH SISEHLAW NA PUAN NA PE SIANG HINGAMAW?

sia ram thlithup palik vialte an bawi bik Iagoda bia hmanung bik cu, "Pathian pakhat cu a um ko lai. Atu hi ka soal ruangah dan a ka tat a si," a ti. Pathian kan ngei lo a timi paohpaoh i hawikomhnak i an president a simi Yaroslavski i a bia hmanung bik cu, "Ka cauk vialte kha vun khang dih hna u, Mithiang pa khi zoh hmanh u. Hlanpi khan a rak ka ngan peng cang. Atu hika ahhin a um ko hih," ti a si.

Khrih vailam khatlei tlar ahkhan cun ngaichihnak a ngei lomi Communist pawl an um. An lungthin cu a ngaih a chia ngaingai ve ko. An hraam ve ko.

Cubantuk thiamthiam in vailamtah hram ah aa hel len komi mi tampi an um. A cuanh in a cuanmi hna an si. Cu lioah cun Khrih bantuan aihramnak aw kha theih khawh a si. Cu aunak aw theih dingin hi cauk nih nangmah cu an sawm. Harnak in luatnak au thawng a si tuk lem lo. Cawn piaktu an um lo ruangah aa aihram cuahmah mi Communist pawl le cu hna nih an zumhnak in an thluak an tawلمي hna caah a si.

Thlithup Khrihfa rianthiannak thazaang pek hi ngol riangmang in Khrihfabu hruainak hna le Bible sianginn ah le pastor rianthiannak cawnnak hmun ah va kal i bia va chim ka duh hna. Nan Bible zumh lomi hi ngol cang ulaw, theology kong ah bia i al lengmang ti hlah ulaw, thil umtuning nan tuaktan lengmangmi hna hi sullam an ngeih lo zia hi thei cang u, tiah ka ti hna hnga. Mi cheu nihcun a hrut tiah an ka ti. Vawlei ah hell an tlak hnu ah an thih hnu zongah hell a tla than ding Russia thongtla pawl hna hi nanmah daithlan ruangah a si ka ti hna hnga. Pathian nan thih lo maw, Pathian hmai ah nan kong nan i chim cio te lai hi nan hngal lo maw ka ti hna hnga.

Ka Biacah Hmanung Bik

Khrihfa pawl nihhin Communist thong i an tlak tikah hin Nitlaklei minung hna nih an kan bawmh te lai ti hi an i ruahchihmi a si lo. Anmah zumhna te nih a kalpi khawh ko hna. Sihmanh sehlaw sermi thil vialte sin i Thawngtha chim cu a ho tal nih bawmh loin cun an tuah kho ve lai lo.

Communist thihsu nih a thahmi hna thlarau cu a ngaih a chia tuk ko. An lungthin le an nunnak ah fahnak petu ngaingai a si. An hma hi na men piak hna lai maw?

Khrihfami nih an tan pahmi harnak le temh innak kong cu ka chim cang. Bawmh awk a tha ti lomi hna caah ngaihchiatpi ding a si lo. Mi bawmh khawhna dirhmun ah a dir ko nain mi a bawm duh lomi le ka chim ciami thil kongah a va si theng lem hnga maw tiin biasawng tlorh sawhsawh a hmanngi pawl khi ngaihchiatpi awk tlak ngaingai an si.

Ka chimmi thil vialte hi an hmaan dih lo zong a si kho. Ka riantuaning zong tlamtling lomi an tampi ko lai. Asinain a palh kho lomi thil a um ko.

Zalonnak ram Khrihfa hna nihhin thlithup Khrihfa hna he kutsih in Khrih caah siseh, Communist phung dohnak ah siseh, rian an tuan ding hrimhrim cu a herh ko. Tuah hmanh. Pathian nih thluachuah an pek ko lai.

**Richard
Wurmbrand**

Khi khi
Khrih Hei Si
sehlaw
Na Puan
Na Pe
Siang
hnga maw?

“Kan Bawipa Pathian dawtnak le, a rian kan tuanmi pakhatte hi hngamnak a um lomi, hi vawlei i thahnak kan tuarmi a kan inter khotu hngamnak tha bik a si”

St. Francis Xavier

Thonginn chungah Tuluk Khrihfa thongtla pahnih hna cu kik nih a hlawm cang hna. Puan zuun khat veve lawng an ngei. A hawi Khrihfa pakhat nih a hawipa cu a hei zoh i a thirh tuk kha a hmuh. A lungchung ah, “Khikhi Khrih hei si sehlaw na puan na pe siang hnga maw?” timi ruahnak kha a ngei. “Pe tuk e,” a ti i a puan cu a hei vorh.

&&&&&&&&&&&